

Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026

Gemeente Nuenen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Algemene inleiding	5
Algemene toelichting en inleiding bij programma's	11
Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	13
Programma 2. Veiligheid & Handhaving	20
Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd	26
Programma 4. Verenigingen & Accommodaties	34
Programma 5. Wonen & Leefomgeving	38
Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	44
Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie	51
Programma 8. Financiën & Belastingen	56
Paragrafen	60
Lokale heffingen	61
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	68
Onderhoud kapitaalgoederen	78
Financiering	84
Bedrijfsvoering	87
Verbonden partijen	92
Inleiding	92
Gemeenschappelijke regelingen	92
Vennootschappen en coöperaties	99
Stichtingen en verenigingen	100
Grondbeleid	104
Verplichte beleidsindicatoren	110
Financiële begroting	111
Overzicht van baten en lasten	112
Toelichting overzicht van baten en lasten	114
Toelichting verschillen per programma	114
Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten	115
Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	117
Uiteenzetting van de financiële positie	119
Geprognosticeerde balans	119
EMU-saldo	119
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	120
Overzicht van investeringen	120
Reserves en voorzieningen	126
Overzicht van reserves en voorzieningen	126
Toelichting op de reserves	129
Toelichting op de voorzieningen	133
Toelichting op de financiële positie	136
Bijlagen	138
Overzicht van baten en lasten per taakveld	139
Vaststellingsbesluit	143
Aangenomen amendementen	144
Erratum Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026	145

Voorwoord

Voor u ligt de eerste begroting van een nieuwe bestuursperiode. De aankomende periode willen we vooral doen, resultaten boeken en besluiten die zijn genomen in de vorige bestuursperiode, zoals over de Sinti, de Hongerman, het Klooster en de Bundelroutes uitvoeren. Toen deze besluiten zijn genomen, zag de wereld er anders uit dan vandaag de dag. Daarom is het nodig om een realiteitscheck te doen. Kunnen we de besluiten nog uitvoeren binnen de (financiële) kaders? Is bijstelling van de plannen noodzakelijk en/of mogelijk? Of moeten we kijken naar andere scenario's?

Financieel

De begroting is op orde, namelijk meerjarig structureel en reëel in evenwicht. Tegelijkertijd zijn er binnen de raad en het college zorgen over de schuldenlast en het risicoprofiel van de gemeente. Daarom zijn we terughoudend met het opvoeren van nieuw beleid en het doen van nieuwe investeringen. Daarnaast willen we de aankomende jaren een buffer creëren om zodoende de financiële positie van de gemeente te versterken. Hiermee kunnen we ook de onzekerheden die na 2026 op ons afkomen in verband een gewijzigde financieringssysteem vanuit het Rijk, opvangen. Tevens biedt het mogelijkheden om een afgewogen keuze te maken tussen het aangaan van leningen dan wel de inzet van eigen vermogen bij de grote investeringsprojecten, waardoor de leningenportefeuille niet explosief hoeft te groeien. Kortom, door nu zuinig te zijn en een buffer te creëren, heeft de raad in de toekomst meer financiële armslag bij het nemen van besluiten.

Bertje van Stiphout,
Wethouder Financiën

Algemene inleiding

Uitgangspunten begroting

We willen een reële en structureel sluitende meerjarenbegroting, waardoor we onze hoge kapitaallasten aan kunnen. Op de planning staan grote investeringsprojecten, zoals Bundelroutes, transformatie van het Klooster, de Kloostertuin, renovatie van de Hongerman, Sinti's, aanpassing van MFA D'n Heuvel, uitbreiding van Het Mooiste Blauw en de Wereld van Van Gogh. Daarbij kent onze gemeente al een grote leningenportefeuille en leggen de wettelijke taken, reguliere werkzaamheden en opgaven/projecten waarover in het verleden besluiten zijn genomen, een beslag op de beschikbare middelen. Voor ons voldoende reden om in deze begroting een pas op de plaats te maken, terughoudend te zijn met nieuw beleid en nieuwe investeringen en te zoeken naar mogelijkheden om onze financiële positie te versterken. Voor incidentele kosten is nog wel enige ruimte. Naast middelen voor bestaand beleid en autonome ontwikkelingen vragen we alleen aanvullend budget voor de thema's opgenomen in de raadsagenda en het coalitieprogramma.

In deze begroting is verder rekening gehouden met:

- onzekerheid rondom de hoogte van de rijksbijdrage vanaf 2026 (zie voor nadere toelichting Rijksbijdrage)
- de sterk stijgende bouwkosten
- hoge inflatie
- rentestijging langlopende leningen
- fluctuaties in kapitaallasten

Hiervoor zijn al hogere kosten opgenomen. Daarnaast is een hoge stelpost inflatie opgenomen. Ook onze inwoners en verenigingen worden met deze stijgende kosten voor onder meer energie geconfronteerd. Vanuit het Rijk worden daarom diverse maatregelen genomen en gelden via de gemeenten beschikbaar gesteld om de lasten enigszins te verlichten. Mochten er ondanks dat toch nog grote problemen bij inwoners ontstaan, dan zou een beroep op ons noodfonds gedaan kunnen worden. Voor verenigingen is een klein noodfonds ingericht ten behoeve van (sport)verenigingen die door de gestegen energiekosten dreigen om te vallen.

Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 verwachten we een positief begrotingssaldo. Daarom stellen wij de raad voor tussen 2023 en 2025 een buffer op te bouwen door een groot deel van dit verwachte positieve begrotingssaldo (zijnde 75%) nu al te storten in de algemene reserve, zodat er in de toekomst financiële armslag blijft. Deze werkwijze wordt eerst bij de begrotingsbehandeling ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

De afgelopen jaren hebben ons geleerd dat ontwikkelingen snel plaats kunnen vinden. De wereld van vandaag kan bij wijze van spreken overmorgen zo maar anders zijn. De begroting is gebaseerd op huidige inzichten en op basis daarvan hebben we prognoses gemaakt en baten en lasten geraamd. De tijd zal leren of onze verwachtingen, prognoses en ramingen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. In de tussentijdse rapportages en de jaarrekening kijken wij periodiek terug naar wat zich daadwerkelijk heeft voorgedaan en mogelijk dat dit in de toekomst leidt tot bijstellingen.

Raadsagenda en coalitieprogramma

De nieuwe raad heeft gezamenlijk de raadsagenda 2022 – 2026 op- en vastgesteld. Vervolgens is deze raadsagenda door de coalitiepartijen W70, Groen Links-PvdA en D66 uitgewerkt en aangevuld in het coalitieprogramma Samen Werken aan Nuenen. Alle raadsfracties hebben op 16 juni 2022 ingestemd met de raadsagenda en het coalitieprogramma.

In de raadsagenda en aanvullend in het coalitieprogramma zijn de volgende thema's opgenomen. Hoe we aan deze thema's uitvoering willen geven, is op hoofdlijnen opgenomen in deze begroting. In onderstaand overzicht is daarom aangegeven in welk programma een thema is terug te vinden.

Thema raadsagenda	Uitgewerkt in programma:
wonen	5
huisvesting voor Sinti	5
de Kloostertuin	5
woonzorgvisie ouderen	5
Wet Maatschappelijke Ondersteuning en jeugdzorg	3
Eeneind-West	7
Mobiliteit in relatie tot leefbaarheid	6
energiestransitie	4/5/6
accommodatie(beleid)	4
tweede sporthal	4
het Klooster	4
regionale samenwerking	1
meerjaren begroting	8

Aanvullend thema coalitieprogramma	Uitgewerkt in programma:
visie op het centrum	7
ondernemersfonds	7
wijkgericht werken	3
groen, biodiversiteit en buitengebied	6
spelen en bewegen	6

Rijksbijdrage

De algemene uitkering gemeentefonds laat voor de jaren 2022 tot en met 2025 een forse verhoging zien. Vanaf 2026 is erg onzeker wat structureel beschikbaar is. Dit geldt niet alleen voor de gemeente Nuenen, maar voor alle Nederlandse gemeenten. Op basis van wat we nu weten, gaan wij uit van fors lagere rijksbijdragen. Dit heeft invloed op deze begroting, met name op het begrotingsjaar 2026. De volgende factoren spelen daarbij een rol.

Herijking van het gemeentefonds

Vanaf 2023 krijgen we te maken met een herijking van het gemeentefonds. Dit betekent voor onze gemeente dat we stapsgewijs, met een overgangstermijn van 3 jaar, minder geld uit het gemeentefonds zullen ontvangen.

Accresmethodiek

Vanaf 2026 wordt de normeringsmethodiek aangepast. Hoe de nieuwe systematiek er vanaf 2026 uit gaat zien, is nu nog niet bekend.

Opschalingskorting

De oploep van de opschalingskorting is geschrapt voor de duur van deze kabinetsperiode. Tot 2026 levert het schrappen van de opschalingskorting voor de gemeente een voordeel op. Vanaf 2026 vervalt dit voordeel en blijft de opschalingskorting van cumulatief € 975 miljoen (landelijk) staan.

Septembercirculaire 2022

Volgens de landelijke richtlijnen moet de begroting 2023 gebaseerd zijn op de meicirculaire 2022 of de septembercirculaire 2022. Onze voorkeur is altijd om de septembercirculaire te verwerken, om te voorkomen dat kort na het vaststellen van de begroting al een begrotingswijziging moet worden gemaakt. Net als vorig jaar wordt de septembercirculaire 2022 opnieuw laat gepubliceerd, omdat Prinsjesdag laat valt. Dat betekent dat we de gevolgen van deze circulaire niet in de begroting kunnen verwerken, omdat de begroting dan al gereed is en het besluitvormingsproces is gestart. Het streven is om kort na het aanbieden van de begroting 2023 aan de raad de informatie van de septembercirculaire 2022 na te sturen, met een voorstel tot verwerking ervan in deze begroting.

Coronapandemie

We hebben de afgelopen jaren, via de uitkering gemeentefonds, rijksmiddelen ontvangen ter compensatie van (extra) kosten die gemeenten maakten als gevolg van de coronapandemie. Wij hebben deze gelden, voor zover niet besteed, gestort in de bestemmingsreserve Rijksmiddelen corona. Op het moment dat deze begroting is voorbereid, is Nederland weer open. Het is onzeker of dit ook zo blijft. Het coronavirus is er namelijk nog steeds, alleen is onbekend wat de impact in de toekomst zal zijn. De bestemmingsreserve Rijksmiddelen corona bedraagt op 31 december 2022 volgens de huidige prognose € 421.000,-. Wij adviseren deze bestemmingsreserve nog aan te houden tot minimaal medio 2023, zodat eventuele kosten als gevolg van de coronapandemie hieruit gefinancierd kunnen worden.

Kadernota

Voor 2023 is geen kadernota opgesteld in verband met de verkiezingen. De raadsagenda die in gezamenlijkheid tot stand is gekomen, geeft weer aan welke thema's de raad prioriteit geeft. In de paragraaf Uitgangspunten begroting is een overzicht opgenomen met de thema's uit het raadsprogramma waarbij is aangegeven in welke programma deze thema's zijn uitgewerkt.

Bestaand beleid en autonome ontwikkelingen

Er kunnen zich allerlei omstandigheden voordoen waardoor het noodzakelijk of wenselijk is om in de begroting aanpassingen te doen met betrekking tot bestaand beleid. Het gaat hierbij om beleid waaraan al uitvoering wordt gegeven of waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden. Kortom: voor de uitvoering van dit beleid zijn financiële middelen beschikbaar gesteld. Een verandering/aanpassing in dit beleid kan tot gevolg hebben dat er meer of minder kosten dan wel meer of minder opbrengsten zijn. Daarnaast zijn er autonome ontwikkelingen waarop wij geen of nauwelijks invloed hebben, maar die wel financiële gevolgen hebben. Denk hierbij aan indexeringen, hoogte van uitkeringen uit het gemeentefonds en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. In onderstaand overzicht zijn de financiële consequenties van aanpassingen in bestaand beleid en autonome ontwikkelingen weergegeven. Een negatief getal geeft een nadeel en een positief getal geeft een voordeel ten opzichte van de huidige begroting aan.

Bij de betreffende programma's is hierop een toelichting gegeven.

Nieuw beleid

We zijn terughoudend geweest met het opvoeren van nieuw beleid en hebben ons beperkt tot de thema's opgenomen in de raadsagenda en het coalitieprogramma. We willen geen voorschot nemen op de toekomst, mede vanwege grote onzekerheden rondom de hoogte van de rijksbijdrage vanaf 2026, de sterk stijgende bouwkosten en de hoge inflatie.

Het nieuwe beleid ziet met name op incidentele kosten en heeft dus weinig effect op het structurele begrotingssaldo. Wij adviseren deze incidentele kosten te bekostigen uit het beschikbare begrotingssaldo voor zover toereikend. Indien dit saldo negatief wordt, brengen wij dit incidenteel ten laste van de algemene reserve. De algemene reserve bedraagt op 31 december 2022 volgens de huidige prognose € 7.109.000,- (exclusief algemene reserve bouwgrondexploitatie). Als een actie uit de raadsagenda en/of coalitieprogramma een vervolg krijgt, kunnen hieraan wel structurele kosten verbonden zijn. Als dit het geval is, wordt dit inzichtelijk gemaakt in het raadsvoorstel dat dan aan de raad wordt voorgelegd. In deze begroting is daarop niet geanticipeerd.

Bij de betreffende programma's is hierop een toelichting gegeven.

Totaaloverzicht

We hebben de financiële consequenties van de autonome ontwikkelingen, de aanpassingen in bestaand beleid en nieuw beleid doorgerekend. Dit alles leidt tot onderstaand financieel overzicht:

Begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Primaire begroting	304.679	210.886	730.740	730.740
Vastgestelde begrotingswijzigingen	576.604	573.826	633.722	645.419
Aanpassingen 2026 ten opzichte van 2025 (o.m. gemeentefonds, kapitaallasten *)				364.725
Actueel begrotingssaldo	881.283	784.712	1.364.462	1.740.884

Aanpassingen coalitieprogramma 2022-2026	2023	2024	2025	2026	Prgnr
Wonen: Onderzoek (on)mogelijkheden invoeren zelfbewoningsplicht	-15.000				5

Huisvesting Sinti: Inhuur projectleider en beheer en onderhoud	-150.000	-150.000			5
Woonzorgvisie	-30.000				5
Mobiliteit: Uitvoeren maatregelenpakket VKA (investering, dus kapitaallasten)					6
Energietransitie: Inventarisatie wat er nodig is om te stimuleren dat er verduurzamingsmaatregelen aan andere gebouwen dan woningen worden gerealiseerd	-20.000				6
Bovenstaande brengen we ten laste van bestemmingsreserve Klimaatmiddelen Rijk	20.000				6
Energietransitie: Inzichtelijk maken wat er voor nodig is om gemeentelijke gebouwen energieneutraal te maken	-15.000				1
Energietransitie: Onderzoek naar (on)mogelijkheden van Warmte Koude Opslag in de Kloostertuin (investering, dus kapitaallasten)					5
Visie op het centrum actualiseren	-50.000				5
Visie op het centrum: extra capaciteit 0,5 fte gedurende 1 jaar	-40.000				5
Ondernemersfonds: uitvoeren onderzoek	-25.000				7
Wijkgericht werken: pilot	-100.000	-100.000			3
Groen: Subsidie voor bedrijven om hemelwaterafvoer af te koppelen (inclusief kosten ambtelijke inzet)	-125.000				6
Dekking subsidie hemelwaterafvoer uit riolering (GRP)	125.000				6
Spelen en bewegen: Speelvoorziening Lissevoort (investering, dus kapitaallasten)					6
Totaal voorstellen nieuw beleid coalitieprogramma	-425.000	-250.000	0	0	

Voorgestelde aanpassingen bestaand beleid en autonome ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026	Prgr
Extra kosten raad in verband met verkiezingen 2026				-35.000	1
Formatie-uitbreiding openbare ruimte binnendienst	-181.268	-181.268	-181.268	-181.268	1
Formatie-uitbreiding CMD en Facilitaire zaken	-110.682	-110.682	-110.682	-110.682	1
Formatie-uitbreiding Vergunningen, Handhaving en Veiligheid	-27.339	-27.339	-27.339	-27.339	1
Formatie Staf	27.180	27.180	27.180	27.180	1
Formatie procescoördinator zaakgericht werken	-37.772	-37.772	-37.772	-37.772	1
Toerekening salariskosten en overhead aan grex en investeringsprojecten	759.726	764.336	783.220	709.871	div.
BIZOB verhoging inzet	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	1
Budget versterking dienstverlening, geoormerkt vanuit decembercirculaire 2021 (n.a.v. toeslagenaffaire, doel o.m. Robuust rechtsbeschermingssysteem, systeemleren)	-80.827	-78.986	-81.136	-88.627	1
Participatie	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	1
Verhoging bijdrage Dienst Dommelvallei volgens programmabegroting 2023 DDV inclusief 1e begrotingswijziging 2022	-201.303	-170.741	-127.568	-152.916	1
Beheer en administratie software-applicaties sociaal domein (Dienst Dommelvallei)	-40.425	-40.425	-40.425	-40.425	1
Organiseren huisvesting vergunninghouders (Dienst Dommelvallei)	-13.340				1
Informatieplan (I&A projectportfolio) DDV 2023	-117.360	-70.080	-70.080	-70.080	1
Extra uren handhaving woonwagenlocaties overhevelen vanuit 2022 naar 2023 door vertraging in plan van aanpak. Bij de tussentijdse rapportage najaar 2022 wordt dit bedrag verlaagd.	-25.000				2
Verhoging bijdrage VRBZO volgens programmabegroting 2023 VRBZO	-29.251	-29.251	-14.086	-14.086	2
Verhoging bijdrage ODZOB volgens programmabegroting 2023 ODZOB	-63.746	-63.746	-63.746	-63.746	2/6
Sociaal-medische indicatie kinderopvang	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	3
Project Join Us (jeugd)	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000	3
Regionaal project jeugdhulp STORM	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000	3
Wmo: actualisatie budgetten	-607.489	-607.489	-607.489	-607.489	3
Jeugd: actualisatie budgetten	-509.444	-509.444	-509.444	-509.444	3
Verhoging bijdrage GGD volgens programmabegroting 2023 GGD	-18.315	-19.432	-20.573	-40.793	3
Voorzetten inzet buurtportcoach (t.b.v. de uitvoering van het Lokaal sportakkoord)	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000	4
Sporthal Hongerman exploitatielasten te hoog begroot	50.000	50.000	50.000	50.000	4
Maatwerkvoorziening voor maatschappelijke verenigingen voor energiekosten	-75.000	0	0	0	3
Verhogen onderhoudsbudget woonwagens	-50.000	-50.000			5
Regiobijdrage mobiliteit (MIRT, regionale hubs)	-60.250	-60.250	-60.250	-60.250	6
Areaaluitbreidingen bossen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	6
Aanpassen budget openbaar groen / snoeien bomen	-57.000	-57.000	0	0	6
Voorlichting geven aan inwoners over verduurzaming	-40.000				6

Bovenstaande post brengen we ten laste van bestemmingsreserve Klimaatmiddelen Rijk	40.000				6
Resultaat riolering	-795	-99.795	178.205	178.205	6
Resultaat afval	8.787	14.779	17.618	20.520	6
Incidenteel budget voor totstandkoming van Nuenense toeristische website		-20.000			7
Bestuursconvenant getekend met Vincentre	15.000	15.000	15.000	15.000	7
Tijdelijke huisvestingskosten verenigingen Klooster	0	-500.000	-500.000	0	7
Herberekening OZB	36.900	39.800	43.400	47.700	8
Decembercirculaire gemeentefonds 2021	286.600	287.541	294.813	308.418	8
Oormerken stelpost salarissen zorg decembercirculaire 2021	-83.491	-85.025	-87.433	-90.197	8
Meicirculaire gemeentefonds 2022	4.018.409	4.324.833	5.049.800	2.149.864	8
Oormerken/stelposten meicirculaire 2022	-	-	-	-	8
	2.520.826	2.303.147	2.670.733	2.149.864	
Aanvulling stelpost loonstijging naar prijspeil meicirculaire (3,6% jaarlijks)	-107.460	-354.373	-607.459	-866.872	8
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026)	1.437	-177.523	-355.476	-132.869	alle
Kleine aanpassingen = 10.000	-40.762	-40.677	-24.592	-36.435	alle
Totaal voorstellen bestaand beleid/autonoom	-124.106	-439.976	-7.315	-	2.078.396

Voorgestelde ombuigingen	2023	2024	2025	2026	Prgr
Te hoog begroot: budget inzet toezichthouder sociaal domein (RIEC, DIT)	12.000	12.000	12.000	12.000	2
Verlaging inkoopkosten 10 voor de jeugd (onderdeel van bijdrage BIZOB)	34.000	34.000	34.000	34.000	3
Transitievisie warmte: vooralsnog vooral voorlichting en weinig uitvoeringskosten. Mogelijk 30.000 minder nodig in 2023, structureel hangt af van de ambities en plannen (en Rijkbijdragen).	30.000				6
Villagemarketing: budget eenmalig laten vervallen in 2023	15.000				7
Verlaging kleinere budgetten = 10.000 obv ervaringscijfers	13.927	13.927	13.927	13.927	6/7
Ramen stelpost jeugd in algemene uitkering van 75% naar 100%, aansluitend bij VNG ledenbrief 22/033 en advies provincie		170.482	157.118	108.284	8
Totaal ombuigingen	104.927	230.409	217.045	168.211	

Nieuw begrotingssaldo	437.104	325.145	1.574.192	-169.301
------------------------------	----------------	----------------	------------------	-----------------

Storting 75% van het positief begrotingssaldo in algemene reserve tbv buffer voor investeringen 2026 e.v. *)	-312.524	-228.023	-	0
			1.108.305	

Begrotingsresultaat na extra storting algemene reserve	124.580	97.122	465.887	-169.301
---	----------------	---------------	----------------	-----------------

*) Bedrag kan iets afwijken omdat bepaald ijkmoment is gekozen. In totaal storten we in de jaren 2023 t/m 2025 in de algemene reserve: **1.648.852**

*) Verschil tussen raming 2025 en 2026 betreft vooral hogere algemene uitkering gemeentefonds (op basis van de circulaire 2021), hogere kapitaallasten van geplande investeringen en de onroerendezaakbelasting. Dit betreft met name indexering/inflatiecorrectie. Bij de beleidsaanpassingen worden die indexeringen waar nodig ook aan de lastenkant opgenomen.

Totaaloverzicht	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten gewijzigde begroting 2023-2026	881.283	784.712	1.364.462	1.740.884
Aanpassingen coalitieprogramma 2022-2026	-425.000	-250.000	0	0
Aanpassingen autonome ontwikkelingen/bestaand beleid	-124.106	-439.976	-7.315	-2.078.396
Aanpassingen ombuigingen	104.927	230.409	217.045	168.211
Storting deel van het begrotingssaldo in algemene reserve tbv 'ravijnjaar'	-312.524	-228.023	-1.108.305	0
Nieuw saldo baten en lasten 2023-2026	124.580	97.122	465.887	-169.301

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	352.274	117.750	1.366.797	-340.912
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (- is storting per saldo; + is onttrekking per saldo)	-227.694	-20.628	-900.910	171.611
Begrotingssaldo na bestemming	124.580	97.122	465.887	-169.301
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-203.550	-526.450	-454.450	54.550

Structureel begrotingssaldo	328.130	623.572	920.337	-223.851
Structurele kapitaallasten investeringen				66.793
Structureel begrotingssaldo definitief	328.130	623.572	920.337	-290.644

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Deze begroting bestaat uit 8 te realiseren programma's, te weten:

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening
2. Veiligheid & Handhaving
3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd
4. Verenigingen & Accommodaties
5. Wonen & Leefomgeving
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer
7. Economie, Toerisme & Recreatie
8. Financiën & Belastingen

De toelichting in het programma wordt gedaan middels de drie 'wat'-vragen:

- Wat willen we bereiken? (vertaald naar beoogd maatschappelijk effect en doelstellingen)
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat gaat het kosten?

Een nieuwe bestuursperiode vraagt om bijstelling van de beoogde maatschappelijke effecten en de doelstellingen. We hebben dit keer vooral aansluiting gezocht bij de beleidsopgaven, zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie Nuenen en het beleid Sociaal Domein. Daarbij zijn ook de raadsagenda en het coalitieprogramma betrokken. In deze agenda en dat programma staan vooral acties die met name gericht zijn om te komen tot resultaten. Wij hebben vooral gekeken naar waar deze resultaten aan bij moeten dragen. Daarom zijn veel thema's uit de raadsagenda en het coalitieprogramma terug te vinden onder Wat gaan we ervoor doen?.

In onderstaande tabel zijn de opgaven met daar gekoppeld de beoogde maatschappelijke effecten inzichtelijk gemaakt. Tevens is aangegeven in welk programma deze terug te vinden zijn.

Opgave	Beoogd maatschappelijk effect	Programma
Krachtig gemeentebestuur	Bestuur dat in verbinding staat en samenwerkt met anderen	1
	Doelmatige ondersteuning van het gemeentebestuur	1
Hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving	Nuenen behouden en ontwikkelen als leefbare woongemeente waarbij geen afbreuk wordt gedaan of waarbij een bijdrage wordt geleverd aan onze kernkwaliteiten (groen, dorps, rustig en gezellig)	5 en 6
	Passende huisvesting voor onze inwoners, waaronder jongeren, ouderen en specifieke doelgroepen waaronder Sinti en zorgbehoevenden	5
	Zo energiezuinig en duurzaam mogelijke (bestaande) woningvoorraad, zodat inwoners zo lang mogelijk en comfortabel in Nuenen kunnen blijven wonen	5
	Hoogwaardig voorzieningenniveau passend bij schaalgrootte van Nuenen	4
	Onderwijshuisvesting basisscholen afgestemd op leerlingenprognoses	4
	Toekomstbestendig centrum	7
	Duurzame bedrijventerreinen	7
	Borgen van de bereikbaarheid, behouden en waar mogelijk verbeteren van de leefbaarheid en verbeteren van de omgevingskwaliteiten	6
	Robuuste en biodiverse groenstructuren	6
	Natuurlijke en economische kwaliteiten in het buitengebied	7
	Bewustwording van hergebruik van spullen	6
Veilige woon-, werk- en leefomgeving	Gemeente waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen	2
	Maximale zelfredzaamheid bij inwoners binnen hun eigen mogelijkheden	2
	Gemeente waar kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien zonder middelengebruik, overlast en criminaliteit	2 en 3
	Juiste en adequate hulpverlening voor personen met onbegrepen en/of verward gedrag	2 en 3
	Adequate aanpak van woonoverlast	2
Vitale samenleving	Inclusieve samenleving	3
	Samenleving waarin iedereen kan meedoen	3
	Juiste en tijdige zorg voor iedereen die dat nodig heeft	3
	Zorg betaalbaar houden	3
	Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen	3
	Maximale ondersteuning naar werk/dagbesteding	3
	Vergunninghouders kunnen zich zelfstandig redden in de (Nuenense) samenleving	3

	Vrijtijdsbesteding in balans	7
Gezondheid als verbindende factor	Bevorderen van een gezonde leefomgeving en leefstijl	3, 4 en 6
Toegankelijke, betrouwbare en bestendige dienstverlening	Digitale inclusie, waarbij iedereen kan deelnemen aan de digitale samenleving	1
	Passende dienstverleningsvormen waarbij iedereen contact kan leggen met de gemeente via het dienstverleningskanaal dat de voorkeur heeft	1
	Klanttevredenheid door snelle, persoonlijke en oplossingsgerichte dienstverlening waarbij duidelijk is waar men aan toe is	1
Gezonde en financieel bestendige gemeente	Goed en degelijk financieel beleid	8
	Lastendruk passend bij voorzieningenniveau	8

In het onderdeel 'Wat gaat het kosten?' staan de realisatie 2021 en de begrote baten en lasten en het saldo van 2022 tot en met 2026. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn wettelijk voorgeschreven.

Afsluitend is een overzicht opgenomen met de voorgestelde financiële aanpassingen van dat programma.

Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

Portefeuillehouder(s)

M. Houben en N. Wouters

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Bestuur dat in verbinding staat en samen werkt met anderen	1. Beter samenspel raad, college en ambtelijke organisatie 2. Meer van de buitenwereld naar binnen halen 3. Beter participatie(beleid) 4. Doelgerichtere regionale samenwerking 5. Betere informatieverstrekking
Doelmatige ondersteuning van het gemeentebestuur	6. Professionelere bedrijfsvoering
Digitale inclusie, waarbij iedereen kan deelnemen aan de digitale samenleving	7. Meer ondersteuning voor inwoners bij de digitale benadering van onze producten en diensten
Passende dienstverleningsvormen, waarbij iedereen contact kan leggen met de gemeente via het dienstverleningskanaal dat de voorkeur heeft	8. Betere mogelijkheden om contact met de gemeente te leggen door dienstverleningskanalen uit te breiden en op elkaar af te stemmen
Klanttevredenheid door snelle, persoonlijke en oplossingsgerichte dienstverlening, waarbij duidelijk is waar men aan toe is	9. Optimalere processen met focus op doorlooptijden, wachttijd, verwerkingstijd en afhandeltermijn

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Reglement dorps- en wijkraden, gemeente Nuenen c.a. 2017	onbepaald	maart 2014	onbepaald
Raadsbesluit inzake Dienst Dommelvallei	2013 - 2016	november 2012	onbepaald
Samenwerkingsakkoord 2019 - 2022 Metropoolregio Eindhoven	2019 - 2023	februari 2019	2022
Samenwerkingsagenda 2018 - 2025 Stedelijk Gebied Eindhoven	2018 - 2025	december 2018	2025
Participatienota Participatie in Nuenen	2020 e.v.	november 2020	onbepaald
Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Nuenen c.a. 2022	2022 e.v.	maart 2022	2026
Het Nuenense BOB-model	2022 e.v.	februari 2022	onbepaald
Verordening Rekenkamercommissie gemeente Nuenen c.a. 2017	2017 e.v.	maart 2017	onbepaald
Verordening Auditcommissie 2020	2020 e.v.	november 2020	onbepaald
Gedragscode Integriteit gemeenteraad Nuenen c.a.	2018 - 2022	juni 2018	2022
Gedragscode voor de burgemeester van de gemeente Nuenen c.a.	2018 - 2022	juni 2018	2022

Wat gaan we ervoor doen?

Bestuur dat in verbinding staat en samen werkt met anderen

1. Beter samenspel raad, college en de ambtelijke organisatie

Een goed samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie is noodzakelijk om een krachtig gemeentebestuur te kunnen zijn. Het samenspel bepaalt in belangrijke mate in hoeverre de gemeente in staat is de maatschappelijke opgaven op te pakken en de wettelijke taken adequaat uit te voeren, zowel nu als in de toekomst.

In 2022 heeft de raad besloten tot het invoeren van het BOB-model om de onderlinge samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie een nieuwe vorm te geven. Doel van het model is open, transparante, flexibele, doelgerichte en efficiënte besluitvorming. Het BOB-model is een ontwikkelmodel. Aan de hand van de praktijk moet blijken wat wel en niet werkt en wat toch anders moet. In november 2022 is een eerste evaluatie gepland. Bijstellingen die hieruit voortkomen, worden begin 2023 doorgevoerd.

In 2021 is gestart met de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie onder het ontwikkelprogramma Nuenen Ontwikkelt Door (NOD). Het doel van dit programma is onder meer het vergroten van de meerwaarde van de ambtelijke ondersteuning voor het gemeentebestuur. Het programma kent de volgende pijlers: betere communicatie, betere samenwerking, resultaatgericht werken en professionelere bedrijfsvoering. Dit programma wordt in 2023 voortgezet.

2. Meer van de buitenwereld naar binnen halen

We willen weten wat er speelt bij onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarom vinden we het belangrijk om met hen in gesprek te gaan. Vóór de coronapandemie bezocht het college regelmatig bedrijven en evenementen. Dit willen we weer oppakken, mits de coronamaatregelen dat toelaten. Ook de dorps- en wijkraden zijn voor het college belangrijke gesprekspartners als adviseur van het college. De rol en positie van de dorps- en wijkraden houden we tegen het licht als gevolg van de invoering van het BOB-model. Wat de uitkomst ook zal zijn, wij willen met hen in verbinding blijven staan.

Onze verwachting is dat ook de beeldvormende avonden in het kader van het BOB-model waardevolle informatie opleveren. Stakeholders en andere belangstellenden kunnen worden uitgenodigd of zichzelf aanmelden om hun beelden bij een specifiek onderwerp nader toe te lichten of hierover vragen te stellen. Deze avonden geven ons meer inzicht in wat er leeft en speelt in de Nuenense gemeenschap. De ambtelijke organisatie heeft vaak een actieve rol op deze avonden, waardoor er directe contacten kunnen ontstaan. Wij staan hiervoor open.

Vanuit het Rijk zijn gelden ontvangen voor versterking van de dienstverlening naar aanleiding van onder meer de toeslagenaffaire. In de raadsagenda is aandacht gevraagd voor de menselijke kant van het nemen van besluiten daar waar het inwoners raakt. De rijksmiddelen willen we gebruiken om in verbinding te zijn en te blijven met onze inwoners.

3. Beter participatie(beleid)

Eind 2020 heeft de raad de participatienota vastgesteld. De afgelopen jaren is veel te doen geweest rondom participatie(trajecten). Niet iedereen had dezelfde verwachtingen en er was geen eenduidig beeld bij participatie(trajecten). Op verzoek van de raad zijn in 2022 enkele participatietrajecten geëvalueerd door een onafhankelijk extern bureau om hieruit lering te kunnen trekken. Dit evaluatieproces is op het moment van het opstellen van de begroting nog niet afgerond. Binnen de ambtelijke organisatie is een werkgroep geformeerd die actief bezig is met het onderwerp participatie. We willen het beleid actualiseren en onze participatie-werkwijze verder ontwikkelen waarbij de uitkomsten van de externe evaluatie worden betrokken. Daarbij willen we de inzet van het instrument participatie breed uit rollen binnen de ambtelijke organisatie en ook de raad hierin meenemen. In 2022 stellen we een plan op om te komen tot een aanpak om binnen projecten de inzet, het doel en de vorm van participatietrajecten te bepalen en hoe dit vervolgens georganiseerd kan worden. Dit plan willen we in 2023 uitvoeren met als doel participatie breed in de organisatie in te bedden en daarop te blijven reflecteren en leren. Wij verwachten dat als gevolg daarvan trajecten meer transparant zijn en effectiever doorlopen kunnen worden. Hiervoor is een budget van € 50.000 opgenomen in deze begroting.

De raad vindt het ook belangrijk om de jeugd te betrekken bij de politiek. De jeugd heeft immers de toekomst en besluiten die nu worden genomen, kunnen op de lange termijn gevolgen voor hen hebben. In 2022 is een beeldvormende sessie geweest in het kader van het BOB-model. Dit moet een vervolg krijgen. Wij zijn van plan om samen met jeugdigen te onderzoeken hoe wij vorm zouden kunnen geven aan jeugdparticipatie passend bij de behoefte die er onder jeugdigen is. We verwachten in 2023 met een concreet voorstel te kunnen komen. Wij sluiten niet uit dat voor de uitvoering aanvullend budget nodig is. In deze begroting is hiermee geen rekening gehouden.

4. Doelgerichtere regionale samenwerking

In de raadsagenda is opgenomen dat bestaande regionale samenwerkingen worden voortgezet. In het coalitieprogramma is vervolgens aangegeven dat de raad vaker geïnformeerd wil worden over wat er speelt binnen regionale samenwerkingsverbanden. Daarnaast heeft de raad tijdens de raadsvergadering van 2 juni 2022 een motie aangenomen. De raad wil meer invloed hebben op het (financieel) beleid van gemeenschappelijke regelingen, mede gelet op het aandeel dat de bijdragen aan deze regelingen hebben in het totale bedrag van de Nuenense begroting. Het portee van de motie is door het college omarmd, maar niet alleen het college heeft hierin een rol, ook de raad zelf zou hiermee aan de slag moeten. Om als raad echt invloed te kunnen hebben op gemeenschappelijke regelingen moet er afstemming zijn met andere gemeenteraden in de regio en de oproep aan de raad is dan ook met collega-raadsleden uit de regio in gesprek te gaan. Daarbij is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd per 1 juli 2022 om zodoende de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van de raad te versterken.

De wens van de raad om meer betrokken te worden bij samenwerkingsverbanden bestaat al langer. In dit kader is er een werkgroep MRE (Metropoolregio Eindhoven) en een werkgroep SGE (Stedelijk Gebied Eindhoven). Beide werkgroepen bestaan uit 3 raadsleden en de direct betrokken ambtenaren bij de samenwerking. Zij hebben met enige regelmaat met elkaar overleg en wisselen informatie uit over actuele ontwikkelingen. De volgende stap is om de uitgewisselde informatie die voor de hele raad relevant is, breder te delen dan nu het geval. Hierbij wordt onder meer gedacht aan een terugkoppeling op hoofdlijnen vanuit het college en/of bij de werkgroep betrokken raadsleden tijdens oordeelsvormende avonden. De processen om tot een actuele samenwerkingsagenda SGE en een nieuw samenwerkingsakkoord MRE te komen bieden een uitstekende gelegenheid om ervaringen op te doen en een en ander in praktijk te brengen en uit te proberen. Op basis daarvan kunnen we mogelijk tot een werkwijze komen die recht doet aan de wens van de raad en behapbaar (qua tijdsbesteding) is voor zowel raad als ambtelijke organisatie. Deze werkwijze zou vervolgens in 2023 ook voor andere samenwerkingsverbanden kunnen worden geïmplementeerd.

Voor dit programma is de samenwerking binnen MRE en SGE relevant. De verwachting is dat de geactualiseerde samenwerkingsagenda SGE en het nieuwe samenwerkingsakkoord MRE in het eerste kwartaal van 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten. In 2023 gaan we vervolgens uitvoering geven aan de nieuwe samenwerkingsafspraken.

5. Betere informatieverstrekking

Wij vinden openheid en transparantie belangrijk. Onze communicatie stemmen we hier op af. Die moet duidelijk zijn, zodat de raad, de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijke organisaties weten waar ze aan toe zijn en wat ze van ons kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten. Hieraan gaan we aandacht besteden, onder meer door de leesbaarheid van gemeentelijke brieven te vergroten. Taalgebruik moet afgestemd worden op de lezer van de brief.

Het BOB-model en dan met name de beeldvormende raadsavonden geven ons de gelegenheid om (feitelijke) informatie te verstrekken over onderwerpen waar de raad op een later moment over moet besluiten. Dan is er ook gelegenheid voor raadsleden en andere belangstellenden om vragen te stellen. Dit maakt het voor ons mogelijk om heel gericht informatie te geven die aansluit bij de behoeften die er op dat moment zijn.

Een pijler uit het ontwikkelprogramma Nuenen Ontwikkelt Door (NOD) is betere communicatie, zowel intern als extern. Hiertoe is een communicatiestrategie opgesteld. We verleggen onder meer de focus van offline naar online communicatie en maken meer gebruik van beelden.

Wat gaan we ervoor doen?

Doelmatige ondersteuning van gemeentebestuur

6. Professionelere bedrijfsvoering

Professionelere bedrijfsvoering is één van de pijlers van het ontwikkelprogramma Nuenen Ontwikkelt Door (NOD). In dit kader wordt onder meer de huidige budgethouderregeling tegen het licht gehouden en vervolgens herijkt. De nieuwe regeling moet transparanter en effectiever zijn dan de huidige regeling. In 2023 wordt de nieuwe regeling ingevoerd. Ook willen we een slag maken in de juridische kwaliteitszorg.

Als gemeente krijgen we steeds meer te maken met aanvullende wet- en regelgeving mede doordat de rijksoverheid steeds meer taken decentraliseert. Daarbij komt dat de Nuenense samenleving mondig is. Het aantal verzoeken om informatie (voorheen WOB-verzoeken) neemt sterk toe, evenals het aantal handavingsverzoeken, bezwaren/beroepen en klachten. Adequate juridische kwaliteitszorg ondersteunt bij een snelle en efficiënte afwikkeling van dit soort zaken en verzoeken. Mede in navolging van het advies van de bezwaar- en klachtencommissie (opgenomen in hun jaarverslag 2020-2021) is structureel extra formatie nodig gelet op de toename van de juridische werkzaamheden. Aangezien dit extra inzet betreft in zowel het fysieke als sociale domein, zijn de kosten hiervan deels opgenomen in het budget formatie-uitbreiding Openbare Ruimte binnen en deels in het budget formatie-uitbreiding CMD.

Naast de kosten voor een extra juridisch medewerker, is voor het CMD aanvullend budget opgenomen voor een extra consulent Wmo (zie budget formatie-uitbreiding CMD). De toename van het aantal aanvragen is dusdanig dat dit niet meer kan worden opgevangen binnen de huidige formatie.

De hoge ambities van het gemeentebestuur hebben ook gevolgen voor de inzet die nodig is voor de openbare ruimte en de klimaatadaptatie. De huidige formatie is te beperkt om strategische advisering te kunnen bieden op onderwerpen als groen, kunstwerken, riolering/water, wegen en afval. Daarom is naast de uitbreiding van juridische slagkracht ook vergroting van de formatie van het cluster Openbare Ruimte binnen opgenomen in het budget formatie-uitbreiding Openbare Ruimten binnen. Een deel van de benodigde uitbreiding kan worden gefinancierd uit projectbudgetten (zie programma 8, budget toerekening salariskosten aan projecten en gesloten huishoudingen (afval, riolering, grexen).

De landelijke kwaliteitsrichtlijnen voor bouwen zijn veelomvattend. Afgelopen periode is duidelijk geworden dat de inzet van één bouwinspecteur te mager is en dat, om het werk goed te doen, een extra inspecteur/toezichthouder nodig is. Een deel van deze kosten wordt gedekt door gelden uit de meicirculaire 2022 (zie formatie-uitbreiding Vergunningverlening, handhaving en veiligheid, en meicirculaire 2022: extra capaciteit toezichthouder).

Tenslotte is de afgelopen jaren zaakgericht werken geïmplementeerd. De ervaring leert dat wil het zaakstelsel de wensen over zaakgericht werken blijvend ondersteunen, een procescoördinator blijvend nodig is. Enerzijds om nieuwe, aanvullende processen in te richten, anderzijds om op basis van leerervaringen de ingerichte processen te optimaliseren. De tijdelijke functie van procescoördinator zaakgericht werken willen we structureel maken en dit doen we samen met de gemeente Son en Breugel (zie budget formatie procescoördinator zaakgericht werken).

Het aantal aanbestedingsprocedures bij de gemeente neemt toe onder meer door bouwprojecten zoals de Hongerman, het Klooster, de Kloostertuin en de Bundelroutes. Daarbij gaat het om steeds complexere aanbestedingstrajecten die soms bij gebrek aan inschrijvers over moeten. De Stichting Bizob ondersteunt de gemeente bij inkoop- en aanbestedingstrajecten. Het is noodzakelijk om extra uren bij hen in te kopen. Ook hiervoor is additioneel budget opgenomen in deze begroting.

Bovenstaande formatie-uitbreidingen zijn nodig om de ambtelijke organisatie verder te professionaliseren.

Wat gaan we ervoor doen?

Digitale inclusie, waarbij iedereen kan deelnemen aan de digitale samenleving

7. Meer ondersteuning voor inwoners bij de digitale benadering van onze producten en diensten

Het plaats- en tijdonafhankelijk gebruik maken van gemeentelijke diensten biedt vele voordelen. We hebben dit eerder voor alle burgerzakenproducten binnen de wettelijke mogelijkheden via de gemeentelijke websites mogelijk gemaakt. Door de persoonlijke omgeving kan de behandeling van de aanvraag door de aanvrager gevolgd worden.

In het kader van Brede toegankelijkheid burgerzakenproducten willen we de komende jaren het gebruik van onze digitale kanalen stimuleren en ondersteuning bieden aan inwoners die dat nodig hebben om hiervan gebruik te kunnen maken. Daarom zetten we in op:

1. het gebruik van digitale producten en diensten voor iedereen zo makkelijk en eenvoudig mogelijk maken door onder meer eenvoudig taalgebruik, het vergroten van de vindbaarheid en door minder stappen in de aanvraag in te bouwen (minder doorklik-momenten);
2. het samen met inwoners doorlopen van een digitale aanvraag van product of dienst waarbij duidelijk uitleg wordt gegeven;
3. het bieden van de mogelijkheid om nog steeds via persoonlijk contact een product of dienst te verkrijgen.

Daarnaast werken we aan de wettelijke verplichting om informatie over producten en diensten te ontsluiten via YourEurope.eu in het Engels. Hierdoor wordt de digitale toegankelijkheid van de burgerzakenproducten nog verder vergroot.

Wat gaan we ervoor doen?

Passende dienstverleningsvormen, waarbij iedereen contact kan leggen met de gemeente via het dienstverleningskanaal dat de voorkeur heeft

8. Betera mogelijkheden om contact met de gemeente te leggen door dienstverleningskanalen uit te breiden en op elkaar af te stemmen

We breiden onze dienstverleningskanalen uit en stemmen deze beter op elkaar af. Dit biedt inwoners en ondernemers meer mogelijkheden om contact op te nemen met de gemeente. Door integrale samenwerking handelen we verzoeken efficiënter af, zijn we minder kwetsbaar en leveren we een kwalitatief beter product/dienst. De ambtenaren staan ook in 2023 via het Social media-kanaal rechtstreeks in contact met de inwoners. Daarnaast is in 2022 een extra chat-kanaal ingericht, de zogenaamde Virtuele Assistent. De Virtuele Assistent van de overheid geeft automatisch antwoord op vaak gestelde vragen van inwoners en ondernemers (chatbot). Daarnaast verwijst de Virtuele Assistent in veel gevallen naar de juiste plek op de website. We hebben het voornemen om de chatbot-functionaliteit in 2023 uit te breiden met een chatbox-live-chat-koppeling. Door het inzetten van de Virtuele Assistent in combinatie met de live chat bieden we de inwoners en de ondernemers nog meer (digitaal) maatwerk.

Wat gaan we ervoor doen?

Klanttevredenheid door snelle, persoonlijke en oplossingsgerichte dienstverlening, waarbij duidelijk is waar men aan toe is

9. Optimalere processen met focus op doorlooptijden, wachttijd, verwerkingstijd en afhandeltermijn

We verbeteren onze processen doorlopend: dit doen we met kleine aanpassingen in de dagelijkse bedrijfsvoering en door het uitvoeren van projecten. We brengen de wensen van onze inwoners en ondernemers in beeld. Dit doen we door onder andere de klanttevredenheid te meten. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om een vast burgerpanel te bevragen. Op basis van deze signalen verbeteren we continu. Zo starten we vanaf 2023 met een kwaliteitsprotocol (Plan Do Check Act) voor alle burgerzakenprocessen.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Volledig digitaal afgehandelde producten	aantal per jaar	1.433	5.500	3.500
Telefonische contacten	aantal per jaar	15.084	13.500	14.000
Totaal aantal baliecontacten	aantal per jaar	9.180	8.500	9.000
Afhandelpercentage telefonie	% directe beantwoording	61	80	70

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei voert voor de gemeente bedrijfsvoeringstaken uit op het gebied van financiën, belastingen, P&O, informatievoorziening en planning en control. In het kader van de doorontwikkeling van de dienst worden er gewerkt aan een drietal projecten, namelijk huisvesting DDV, Professionaliseren Functioneel Beheer en Verbreden Platformen. De afronding van deze projecten is voorzien eind 2022. Mogelijk komt hierop nog een vervolg in 2023.

Metropoolregio Eindhoven

Deze strategische en voornamelijk bestuurlijke samenwerking richt zich op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de Nationale Brainport Agenda. Via de Metropoolregio Eindhoven is Nuenen vertegenwoordigd in de stichting Brainport. Binnen deze samenwerkingen staat het behouden en versterken van Brainport als toptechnologieregio centraal. In 2022 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot nieuwe samenwerkingsafspraken. De verwachting is dat het nieuwe samenwerkingsakkoord in het eerste kwartaal 2023 ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten. In 2022 is onderzoek gedaan naar de bestuurlijke en organisatorische positionering van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE). Het advies is om RHCE te ontvlechten uit de MRE-organisatie en als zelfstandige organisatie voor te zetten onder een publiek- of privaatrechtelijke organisatievorm. Over het advies en de gewenste organisatievorm moeten nog besluiten genomen worden. Belangrijk is dat hierbij aandacht is voor de continuering van de dienstverlening op het gebied van archivering.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
0.1 Bestuur	1.552	1.779	1.750	1.750	1.764	1.801
0.2 Burgerzaken	843	816	843	843	842	842
0.4 Overhead	8.151	8.506	7.909	7.901	7.966	8.138
Totaal Lasten	10.545	11.101	10.502	10.494	10.571	10.782
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 1	254	157	20	0	0	0
0.1 Bestuur	3	1	1	1	1	1
0.2 Burgerzaken	321	340	340	340	340	340
0.4 Overhead	185	24	21	21	21	21
Totaal Baten	763	521	381	362	362	362
Saldo (baten -/- lasten)	-9.782	-10.580	-10.121	-10.133	-10.209	-10.420

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening					
Nieuw beleid Coalitieprogramma:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Energietransitie: Inzichtelijk maken wat er voor nodig is om gemeentelijke gebouwen energieneutraal te maken	-15.000				Zie voor toelichting: programma 4, doelstelling Gemeentelijk vastgoed duurzamer maken.
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Bijdrage MRE en RHCE volgens programmabegroting 2023 MRE	-5.094	-5.094	-5.094	-5.094	Ten laste van stelpost inflatie (stelpost beleidsvoornemens, zie programma 8).
Extra kosten raad in verband met verkiezingen 2026				-25.000	Afscheid oude raad en inwerkprogramma nieuwe raad.

Extra kosten college in verband met verkiezingen 2026				-10.000	Afscheid oude college en inwerkprogramma nieuw college.
Participatie	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	Zie voor toelichting: doelstelling Beter participatie(beleid).
Actualisatie personele lasten (cao-stijging e.d.)	-467.500	-466.935	-467.266	-472.100	Actualisatie personele lasten (bestaande formatie), betreft met name cao-stijgingen. Ten laste van de stelpost inflatie/loonstijging, zie programma 8.
Formatie-uitbreiding openbare ruimte binnen	-181.268	-181.268	-181.268	-181.268	Zie voor toelichting: doelstelling Professionelere bedrijfsvoering.
Formatie-uitbreiding CMD en Facilitaire zaken	-110.682	-110.682	-110.682	-110.682	Zie voor toelichting: doelstelling Professionelere bedrijfsvoering.
Formatie-uitbreiding Vergunningen Handhaving en Veiligheid	-27.339	-27.339	-27.339	-27.339	Zie voor toelichting: doelstelling Professionele bedrijfsvoering en ook de regel hierna Meicirculaire 2022: extra capaciteit toezichthouder.
Meicirculaire 2022: extra capaciteit toezichthouder	-32.751	-32.751	-32.751	-32.751	Zie regel hiervoor m.b.t. formatie-uitbreiding Vergunningverlening, handhaving en veiligheid, deel van deze formatie-uitbreiding wordt gedekt door gelden uit meicirculaire 2022.
Formatie Staf	27.180	27.180	27.180	27.180	Door verschuivingen in organisatie is deze formatieruimte vrijgekomen.
Formatie procescoördinator zaakgericht werken (structureel maken, 0,5 fte)	-37.772	-37.772	-37.772	-37.772	Zie voor toelichting: doelstelling Professionelere bedrijfsvoering.
Bijdrage Dienst Dommelvallei volgens programmabegroting 2023 DDV inclusief 1e begrotingswijziging 2022	-472.191	-470.653	-458.674	-546.047	De hogere bijdrage wordt deels gedekt uit bestaande budgetten, zie hieronder en programma 5 Functioneel beheer DSO (totaal € 141.410). Een deel komt ten laste van de stelpost inflatie, zie programma 8 (€ 129.478). Voor nieuw beleid (informatieplan) waarvoor nog geen dekking is, is in 2023 € 193.056 nodig.
Dekking bijdrage DDV uit bestaande budgetten	119.704	119.704	119.704	119.704	Er was binnen de begroting 2022-2025 van de gemeente Nuenen al rekening gehouden met nieuw beleid Dienst Dommelvallei voor o.m. data-analist, informatieconsulent, digitale voorzieningen raad e.a. Deze gelden vallen nu vrij.
Beheer en administratie software-applicaties sociaal domein (Dienst Dommelvallei)	-40.425	-40.425	-40.425	-40.425	Door de wijziging van de software in het sociaal domein zijn er voor de 5 op zichzelf functionerende applicaties meer beheers- en administratieve handelingen nodig dan voorheen bij Dienst Dommelvallei. Hiervoor is structureel 1 fte noodzakelijk (Nuenens aandeel is 0,55 fte).
Organiseren huisvesting vergunninghouders (Dienst Dommelvallei)	-13.340				Door de verhoogde taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders (statushouders) is er incidenteel meer uren noodzakelijk voor het organiseren van deze huisvestingsbegeleidingswerkzaamheden bij Dienst Dommelvallei. Het betreft hier 1/3 fte, waarvan 55% voor Nuenen (eenmalig voor 2023).
Informatieplan (I&A projectportfolio) DDV 2023	-117.360	-70.080	-70.080	-70.080	Zie voor toelichting: Paragrafen, Bedrijfsvoering onder Informatievoorziening.
BIZOB verhoging inzet	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	Zie voor toelichting: doelstelling Professionelere bedrijfsvoering.
Budget versterking dienstverlening Robuust rechtsbeschermingssysteem, systeemleren, ondersteuning versterking wijkteams	-80.827	-78.986	-81.136	-88.627	Oormerken vanuit decembercirculaire gemeentefonds 2021, zie programma 8. Zie voor toelichting: doelstelling Meer van de buitenwereld naar binnen halen
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026 en lopende investeringen 2022)		-8.925	-22.083	-21.979	Hogere kapitaallasten door de hogere aanschafprijs vrachtwagen werf in 2023 (tussentijdse rapportage voorjaar 2022) en de investering in de inrichting van de nieuwe raadzaal in het Klooster. Zie overzicht van investeringen in de financiële begroting.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-3.000	-3.000	-3.000	-6.000	Betreft o.m. prijsstijgingen op budgetten representatie en gemeentewerf.
Ombuigingen:					
n.v.t.					
Totaal programma 1	-1.577.665	-1.507.026	-1.510.686	-1.648.280	

Programma 2. Veiligheid & Handhaving

Portefeuillehouder(s)

M. Houben

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Gemeente waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen	1. Ervaren veiligheid door inwoners niet lager dan nu 2. Gerichter toezicht houden en handhavend optreden in aandachtsgebieden
Gemeente waar kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien zonder middelengebruik, overlast en criminaliteit.	3. Lager percentrage kinderen en jongeren die middelen gebruiken, overlast veroorzaken en/of in criminaliteit terecht komen
Maximale zelfredzaamheid bij inwoners binnen hun eigen mogelijkheden	4. Meer bewustwording creëren over o.a. babbeltrucs, brandveiligheid en digitale weerbaarheid 5. Betere bescherming van kwetsbare groepen inwoners tegen de gevaren van mensenhandel (uitbuiting)
Juiste en adequate hulpverlening voor personen met onbegrepen gedrag.	6. Betere vroegsignalering
Adequate aanpak van woonoverlast	7. Betere vroegsignalering

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Kadernota Veiligheid 2019-2022	2019 - 2022	juli 2019	2022
Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Nuenen c.a. 2021	2021	maart 2021	2022
Regionaal Risicoprofiel VRBZO	2019		onbepaald
Regionaal Beleidsplan VRBZO inclusief Visie 2025	2020 - 2025		2026
Regionaal Crisisplan VRBZO	2016 - 2021		2023

Wat gaan we daarvoor doen?

Gemeente waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen

1. Ervaren veiligheid door inwoners niet lager dan nu

Nuenen wil een gemeente zijn waar inwoners, ondernemers en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. In vergelijking met de andere gemeenten in de politieregio Oost-Brabant is Nuenen relatief veilig. Dit willen we graag zo houden. In onze aanpak streven we naar de juiste balans tussen repressie, zorg en preventie door:

- inzet op preventie: voorkomen waar dat kan;
- problemen aan te pakken door er op tijd bij te zijn (oftewel vroegsignalering);
- in te grijpen als zaken uit de hand lopen, of dreigen te lopen;
- het bieden van hulp op de plaatsen en tijdstippen waar dat nodig is door het verbinden van zorg en veiligheid.

De volgende prioriteiten zijn opgenomen in de Kadernota Veiligheid 2019-2022:

- aanpak van ondermijning;
- verbinden van zorg en veiligheid;
- voorkomen en aanpakken van High Impact Crimes;
- voorkomen en aanpakken van digitale criminaliteit;
- verhogen brandveiligheidsbewustzijn.

In 2023 krijgt het thema maatschappelijk onrust meer aandacht, niet alleen op gemeentelijk maar ook op regionaal niveau.

Om het huidige hoge niveau van leefbaarheid en veiligheid te waarborgen, worden een aantal (beleids)instrumenten verder doorontwikkeld. Dit kan door anders en slimmer werken, maar ook door inzet van technologie. In het Veiligheidsbeleid 2019-2022 en het VTH-beleid 2019-2022 is dit nader uitgewerkt. In 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen van nieuw veiligheidsbeleid voor de periode 2023-2026 en nieuw VTH-beleid voor de komende 4 jaren. Hierbij zal ook de Omgevingswet en de uitvoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen aandacht krijgen. Dit nieuwe beleid willen we begin 2023 ter vaststelling voorleggen aan de raad.

2. Gerichter toezicht houden en handhavend optreden in aandachtsgebieden

De aanpak op bedrijventerrein Eeneind wordt voortgezet. Voor autobranche gerelateerde bedrijven op bedrijventerrein Eeneind geldt sinds 2021 een exploitatievergunningplicht. In 2023 wordt tegen bestaande bedrijven die nog geen vergunning hebben aangevraagd of de aangevraagde vergunning is geweigerd, handhavend opgetreden. Daarnaast ligt de focus op vestiging van nieuwe autobranche gerelateerde bedrijven door het uitvoeren van (integrale) controles op Eeneind. Voor de andere bedrijventerreinen binnen de gemeente Nuenen wordt in 2023 bekeken of de systematiek als toegepast op bedrijventerrein Eeneind vergelijkbaar kan worden doorgevoerd.

Het cameratoezicht op Eeneind II wordt in het laatste kwartaal van 2022 overgedragen naar een parkmanagementorganisatie. In samenwerking met deze organisatie wordt verder gewerkt aan een veilig bedrijventerrein Eeneind. Het Keurmerk Veilig Ondernemen kan hier in 2023 een bijdrage aan leveren.

Vanaf medio 2020 is het bestuurlijk interventieteam Dommelstroom (DIT) actief. Ook in 2023 organiseert het DIT integrale controles, waarbij de gemeente controleert op het veilig en rechtmatig gebruik van panden (o.a. op basis van de Woningwet, Wet milieubeheer, Bouwbesluit, bestemmingsplannen en Basisregistratie Personen). We gaan ook een evaluatie uitvoeren. De resultaten worden meegenomen in een nog op te stellen Verbeterprogramma aanpak bedrijventerreinen Nuenen. Met dit Verbeterprogramma willen we komen tot duurzame en gezonde bedrijventerreinen, vanuit de gedachte dat bedrijven een bijdrage leveren aan een brede welvaart.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gemeente waar kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien zonder middelengebruik, overlast en criminaliteit.

3. Lager percentage kinderen en jongeren die middelen gebruiken, overlast veroorzaken en/of in criminaliteit terecht komen

De kinderen en jongeren in de gemeente Nuenen moeten veilig kunnen opgroeien. Door het, al vroegtijdig, preventief inzetten van jeugd-gerelateerde ketenpartners op scholen, op straat en op sportverenigingen proberen we de jeugd zo weerbaar mogelijk te maken. Het (ambulante) jongerenwerk heeft hier ook een rol in. Indien jongeren dreigen af te glijden dan proberen we dit te voorkomen met een integrale ketensamenwerking. Er dient aandacht te zijn voor kinderen en jongeren die veel achter beeldschermen zitten, waar radicalisering sneller kan optreden. Aandacht voor digitale veiligheid zal ook in 2023 een thema blijven.

Samenwerking met Taskforce Brabant-Zeeland en RIEC

De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft er één van de lange adem. Daarom blijft de gemeente Nuenen onderdeel van het samenwerkingsverband Taskforce-RIEC, waar overheidspartners die zich inzetten tegen georganiseerde criminaliteit informatie met elkaar delen en waar geadviseerd wordt over het vergroten van de zogenaamde bestuurlijke weerbaarheid. Nuenen betaalt elk jaar een bijdrage aan dit samenwerkingsverband.

Brabantse Norm Weerbare Overheid

We zijn als gemeente Nuenen al aan de slag gegaan met het vergroten van onze eigen bestuurlijke weerbaarheid tegen invloeden van ondermijning. Aan de hand van de "piramide fitte gemeente", een meetinstrument waarmee de weerbaarheid in kaart wordt gebracht, hebben we stappen gezet op o.a. Bibob, informatiepositie, bewustwording en communicatie. In 2022 is, onder leiding van de Commissaris van de Koning, de zogenaamde Brabantse Norm Weerbare Overheid vastgesteld, een soort basisniveau waaraan elke gemeente zich dient te committeren om de dijken overal even hoog te houden. Door de eerder genoemde al gedane activiteiten is er al veel gebeurd, er zal dus slechts een kleine inspanning vereist zijn om te voldoen aan de voorgestelde basisnorm.

Datagedreven werken

De ambities op informatiegestuurd en datagedreven werken zijn groot, de kennis en expertise om dit concreet te maken wordt vaak gemist. In 2022 is samen met Son en Breugel, Geldrop Mierlo en Dienst Dommelvallei gestart met een werkgroep om laagdrempelig de mogelijkheden van informatiegestuurd werken te bekijken, en dan vooral gericht op systemen en informatie die we al in huis hebben en privacytechnisch bij elkaar kunnen leggen. Dit pakken we in 2023 verder op zodat we meer aan de preventieve kant interventies kunnen gaan plegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Maximale zelfredzaamheid bij inwoners binnen hun eigen mogelijkheden

4. Meer bewustwording creëren over o.a. babbeltrucs, brandveiligheid en digitale weerbaarheid

Veiligheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Uitgangspunt is dat iedereen vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid en binnen zijn of haar kracht werkt aan het verbeteren van de veiligheid. Als gemeente zijn we daarbij de verbindende schakel en ondersteunen we (waar nodig) initiatieven uit de wijk of buurt. Risicobewustzijn, (vroeg)signalering en zelfredzaamheid zijn vormen van betrokkenheid. In de hernieuwde Kadernota Veiligheid 2023-2026 en het VTH-beleid 2019-2022 is nader uitgewerkt hoe we het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van onze inwoners en ondernemers verder willen vergroten.

5. Betere bescherming van kwetsbare groepen inwoners tegen de gevaren van mensenhandel (uitbuiting)

De preventie en aanpak van mensenhandel in de gemeente Nuenen is een nieuwe ambitie voor 2023. Regionaal zijn afspraken gemaakt dat elke gemeente in 2022 de aanpak van mensenhandel heeft geborgd in de organisatie; het betreft immers niet alleen een grootstedelijk probleem. In 2022 en 2023 ontwikkelen we een beleidsnotitie die vooral gericht is op signaleren, preventie en het bieden van passende hulp aan slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Juiste en adequate hulpverlening voor personen met onbegrepen gedrag.

6. Betere vroegsignalering

Steeds vaker krijgen we te maken met inwoners met een opeenstapeling van persoonlijke problemen of vragen binnen meerdere leefgebieden. Problematiek zoals psychische klachten, het zich niet thuis voelen in de samenleving, een verstandelijke beperking of een verslaving. Denk hierbij aan personen met verward gedrag, dak- en thuislozen, personen met een ernstige psychiatrische aandoening al dan niet overlast gevend en/of verward gecombineerd met verslaving en een (licht) verstandelijke beperking en zeer onaangepast gedrag. De problemen kunnen dermate groot zijn dat dit gedrag uiteindelijk een gevaar voor zichzelf of hun omgeving gaat vormen en/of overlast en veiligheidsproblemen veroorzaakt.

Door meer in te zetten op vroegtijdige signalering, het versterken van de informatiepositie, en een sluitende zorg- en veiligheidsketen willen we zoveel mogelijk voorkomen dat personen met onbegrepen gedrag tussen wal en schip terecht komen. De pilot 'persoonsgerichte aanpak voor personen met onbegrepen gedrag' vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis gaat ons hierbij helpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Adequate aanpak van woonoverlast

7. Betere vroegsignalering

Steeds vaker krijgen we te maken met inwoners met een opeenstapeling van persoonlijke problemen of vragen binnen meerdere leefgebieden. Problematiek zoals psychische klachten, het zich niet thuis voelen in de samenleving, een verstandelijke beperking of een verslaving.

Denk hierbij aan personen met verward gedrag, dak- en thuislozen, personen met een ernstige psychiatrische aandoening al dan niet overlast gevend en/of verward gecombineerd met verslaving en een (licht) verstandelijke beperking en zeer onaangepast gedrag. De problemen kunnen dermate groot zijn dat dit gedrag uiteindelijk een gevaar voor zichzelf of hun omgeving gaat vormen en/of overlast en veiligheidsproblemen veroorzaakt.

Door meer in te zetten op vroegtijdige signalering, het versterken van de informatiepositie, en een sluitende zorg- en veiligheidsketen willen we zoveel mogelijk voorkomen dat personen met onbegrepen gedrag problemen of overlast geven in de omgeving. De pilot 'persoonsgerichte aanpak voor personen met onbegrepen gedrag' vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis gaat ons hierbij helpen.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verwijzingen HALT*	aantal per 10.000 jongeren	10	15	15
Winkeldiefstallen*	aantal per 1.000 inwoners	0,6	0,7	0,7
Geweldsmisdrijven*	aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,1	1,1
Diefstallen uit woningen*	aantal per 1.000 inwoners	1,7	2,0	2,2
Vernielen en beschadigingen (in de openbare ruimte)*	aantal per 1.000 inwoners	1,86	2,3	2,3
Aantal RIEC-casussen	aantal	1	5	6
Aantal Bibob-onderzoeken	aantal eigen toetsen plus aantal adviesaanvragen Landelijk Bureau	26	50	40
Aantal gesloten panden op basis van Wet Damocles	aantal	3	7	7

* verplichte indicatoren op grond van BBV

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Bij veroorzakers van ernstige overlast of criminaliteit met complexe problemen op diverse gebieden zijn vaak meerdere partijen (zorgorganisaties, justitiële organisaties en/of gemeente) betrokken. Bij de aanpak met betrekking tot deze personen is het effectiever om de inspanningen van deze verschillende partijen op elkaar af te stemmen. Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Zuidoost verzorgt onder andere de procesregie op complexe casuïstiek met het doel (nieuwe) strafbare feiten te verminderen en te voorkomen. Met deze aanpak levert het Zorg- en Veiligheidshuis een belangrijke bijdrage aan de veiligheid in alle 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Op basis van de eerder bestuurlijk vastgestelde opdracht voor '2023 en verder' krijgen de volgende aandachtspunten in 2023 extra aandacht:

- Uitvoeren van de nieuwe c.q. geactualiseerde Persoonsgerichte Aanpak Jeugd, Onbegrepen gedrag en Huiselijk geweld/kindermishandeling (Multi Disciplinaire Aanpak);
- Opzetten van regionaal kennisknooppunt ter bevordering van kennis en expertise onder ketenpartners;
- Op orde houden van de bedrijfsvoering op het gebied van o.m. werkgeverschap, privacyregelgeving en ICT.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Na de taak en rol van de veiligheidsregio in de opschaling, coördinatie en zorg voor uniformiteit gedurende de coronapandemie, kwam daar in het voorjaar 2022 ook nog de coördinerende rol in de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de ondersteuning van de asielstroom met crisishulpverlening, bij. Afhankelijk van de ontwikkelingen heeft dit ook nog invloed op de werkzaamheden van VRBZO in 2023.

Leerpunten uit de evaluaties van deze crisis én de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's worden meegenomen in de herijking van het Regionaal Crisisplan 2023 en de doorontwikkeling van het domein crisisbeheersing. Hiervoor zijn extra incidentele middelen beschikbaar gesteld. Dit is noodzakelijk gezien de wellicht ongekende crisis in de toekomst.

In april 2021 heeft het Algemeen Bestuur de Visie 2025 VRBZO vastgesteld. VRBZO gaat ook in 2023 op basis van uitvoeringsplannen aan de slag met de in de visie vastgestelde speerpunten en thema's: samen voor veilig, weerbare samenleving en toekomstbestendige organisatie.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

De ODZOB voert voor de gemeente alle milieutaken uit op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving (VTH). Voor dit programma zijn met name de werkzaamheden in het kader van toezicht en handhaving van belang. Hiervoor wordt jaarlijks een dienstverleningsovereenkomst afgesloten en een werkprogramma afgesproken. De omgevingsdienst wordt ook ingeschakeld voor allerlei sectorale adviestaken, zoals op het gebied van bodem, geluid, asbest, geur, etc. De volgende ontwikkelingen krijgen ook in 2023 aandacht:

- Omgevingswet: De invloed van deze wet op de ODZOB en de gemeenten is groot. Keuzes in de omgevingsvisie en - plannen van de deelnemende gemeenten hebben grote impact op de taakuitvoering en organisatie. De interne samenwerking en met de deelnemende gemeenten en met externe partijen wordt hierdoor steeds belangrijker.
- Advisering en kennisuitwisseling over grote inhoudelijke thema's die vanuit het VTH-domein veel impact hebben op de leefomgeving. Het gaat daarbij om de volgende thema's: klimaat & energie/duurzaamheid, toekomstbestendige veehouderij, bodem, asbest, gezondheid, ondermijning.
- Verdere ontwikkeling van de kwaliteit en efficiency. Dit vergt voortdurend aandacht met daarin een belangrijke positie voor standaardisering van werkprocessen en ontsluiting van informatie. Onderdeel van de informatievoorziening is een goede basisregistratie met een actueel regionaal inrichtingenbestand.
- De ODZOB sluit aan bij het Dommelstroom Interventieteam.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.195	1.198	1.249	1.249	1.229	1.229
1.2 Openbare orde en Veiligheid	1.646	1.224	1.114	975	989	975
Totaal Lasten	2.841	2.422	2.363	2.225	2.218	2.204
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	37	36	36	36	36	36
1.2 Openbare orde en Veiligheid	574	19	19	19	19	19
Totaal Baten	611	55	55	55	55	55
Saldo (baten -/- lasten)	-2.230	-2.367	-2.308	-2.169	-2.163	-2.149

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

2. Veiligheid & Handhaving					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Bijdrage Veiligheidsregio VRBZO volgens programmabegroting 2023 VRBZO	-52.214	-	-	-	Gedeeltelijk ten laste van stelpost inflatie, zie programma 8 (€ 22.963). Rest € 29.151 ten laste van begrotingssaldo.
Bijdrage ODZOB volgens programmabegroting 2023 ODZOB (onderdeel milieuhandhaving)	-36.000	-	-	-	Dit betreft een gedeelte van de bijdrage aan de ODZOB, de rest valt onder programma 6 (milieu). Ook hier wordt de toename van de bijdrage weer gedeeltelijk ten laste van stelpost inflatie gebracht. Netto komt € 63.746 ten laste van het begrotingssaldo (samen met programma 6).

Extra uren handhaving woonwagenlocaties overhevelen vanuit 2022 naar 2023 door vertraging in plan van aanpak.	-25.000				Bij de tussentijdse rapportage najaar 2022 wordt dit bedrag verlaagd, is dus slechts kwestie van verschuiven.
Ombuigingen:					
Minder budget nodig voor toezichthouder sociaal domein (RIEC, DIT)	12.000	12.000	12.000	12.000	Aanpassing op basis van ervaringscijfers.
Totaal programma 2	101.214	76.214	61.049	61.049	

Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd

Portefeuillehouder(s)

N. Wouters

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Samenleving waarin iedereen kan meedoen	1. Meer aansluiten bij en faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving
Inclusieve samenleving	2. Minder obstakels om deel te nemen aan de samenleving
Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen	3. Meer ondersteuning om de zelfredzaamheid van ouderen te bevorderen
Juiste en tijdige zorg voor iedereen die dat nodig heeft	4. Betere vroegsignalering en meer passende ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben
Gemeente waar kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien, zonder middelengebruik, overlast en criminaliteit	5. Lager percentage kinderen en jongeren die middelen gebruiken, overlast veroorzaken en/of in criminaliteit terecht komen
Juiste en adequate hulpverlening voor personen met onbegrepen en/of verward gedrag (GGZ problematiek)	6. Betere vroegsignalering en meer aandacht voor personen met onbegrepen en/of verward gedrag
Zorg betaalbaar houden	7. Meer inzicht en grip krijgen op de kostenontwikkeling in de Jeugdzorg en WMO 8. Minder noodzaak om duurdere zorgvoorzieningen in te zetten
Maximale ondersteuning naar werk/dagbesteding	9. Betere ondersteuning van inwoners door in te zetten op doelgroepgerichte begeleidingsmethoden
Vergunninghouders kunnen zich zelfstandig redden in de (Nuenense) samenleving	10. Betere ondersteuning van vergunninghouders bij hun inburgering
Bevorderen van een gezonde leefomgeving en leefstijl	11. Lager percentage inwoners met overgewicht, roken, drankgebruik en/of andere verslavingen

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verordeningen Participatiewet	onbepaald	december 2014	onbepaald
Verordeningen Werk en Inkomen (actualisatie van enkele verordening Participatiewet)	2020 e.v.	mei 2020	onbepaald
Nota beleid sociaal domein	2016-2019	juni 2016	onbepaald
Actualisering nota sociaal domein	2019-2021	september 2018	2023
Nota mantelzorg	2021-2025	september 2021	2025
Nota Dementievriendelijke gemeente	2021-2025	september 2021	2025
Nota vrijwilligersbeleid 2020-2026	2020-2026	september 2020	2026
Wmo-verordening 2021	onbepaald	december 2021	onbepaald
Verordening Jeugdhulp gemeente Nuenen 2020	onbepaald	mei 2020	onbepaald
Nota schuldhulpverlening	2021-2025	februari 2021	2025
Nota jeugdbeleid 2021-2024	2021-2024	april 2021	2024
Verordening leerlingenvervoer 2022	onbepaald	juli 2022	onbepaald
Verordening inburgering Nuenen c.a. 2022	onbepaald	december 2021	onbepaald
Verordening beslistermijn schuldhulpverlening	onbepaald	februari 2021	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenleving waarin iedereen kan meedoen

1. Meer aansluiten bij en faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving

'Samenwerken aan Nuenen' is de slogan van het coalitieakkoord 2022-2026. We willen doorpakken op dossiers, overgaan tot realisatie en samen de schouders er onder zetten. De dorpskernen en de wijken zijn de speelvelden waar de actie plaatsvindt. We stimuleren maatschappelijke initiatieven en faciliteren goede ideeën vanuit de samenleving. Dit blijkt uit het verlenen van subsidie aan verenigingen en maatschappelijke initiatieven, mits die voldoen aan onze subsidievoorwaarden. Passende faciliteiten dragen hier tevens aan bij. De Hongerman en het dorps huis in Gerwen worden gerenoveerd en verduurzaamd tot multifunctionele accommodaties. Het Klooster wordt getransformeerd, gerenoveerd en eveneens verduurzaamd. Daarnaast ondersteunen we de dorpsraden in Gerwen en Nederwetten en de wijkraad Eeneind. Ook geven we voorlichting over de voorzieningen en activiteiten die plaatsvinden in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inclusieve samenleving

2. Minder obstakels om deel te nemen aan de samenleving

Een inclusieve samenleving is een samenleving waarin mensen dezelfde kansen en mogelijkheden hebben ongeacht hun leeftijd, achtergrond, opleidingsniveau en ongeacht of ze een ziekte of beperking hebben. Voor een inclusieve samenleving is het nodig dat kwetsbare groepen geen drempels of obstakels ervaren om er vanzelfsprekend bij te horen en tegelijkertijd zichzelf te zijn. Daarom monitoren en bevorderen we de toegankelijkheid van de openbare ruimten en gebouwen. We faciliteren en organiseren activiteiten in het kader van een dementievriendelijke gemeente. Minder obstakels om deel te nemen aan de samenleving betekent ook dat we inwoners ondersteunen die te maken krijgen met financiële tegenslagen door de inzet van vroegsignalering, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen

3. Meer ondersteuning om de zelfredzaamheid van ouderen te bevorderen

Door versterking van zelfredzaamheid kan zorg of intensivering van zorg worden uitgesteld. Zelfredzaamheid kan helpen om de stijgende kosten van de langdurige zorg ook in de toekomst betaalbaar te houden. We stimuleren ouderen om steeds meer gebruik te maken van een sociaal netwerk, slimme hulpmiddelen en collectieve zorg- en welzijnsvoorzieningen. Hierbij worden acties ingezet gericht op preventie en brandveiligheid (o.a. valpreventie, weerbaarheid, woningaanpassingen, brandmelders).

De groep oudere inwoners in Nuenen wordt in de nabije toekomst steeds groter. Vanuit de samenleving is dan ook het verzoek gekomen om voor Nuenen een woonzorgvisie op te stellen. Dit is opgenomen in het coalitieprogramma en in programma 5 van deze begroting is hiervoor budget opgenomen. In de woonzorgvisie wordt het beleid van de gemeente op het gebied van wonen en zorg, en in het bijzonder voor ouderen, beschreven. Het betreft niet alleen de beleidsvelden wonen en zorg, maar ook andere gemeentelijke verantwoordelijkheden als Wmo, accommodatiebeleid en zaken als voorzieningen in de openbare ruimte. Naast een gedegen analyse willen we ook onze ambities en keuzes op het gebied van de woonzorgopgave vastleggen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Juiste en tijdige zorg voor iedereen die dat nodig heeft

4. Betere vroegsignalering en meer passende ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben

Het is belangrijk om tijdig problemen te signaleren en te onderkennen om op deze wijze in een vroeg stadium te kunnen ingrijpen en zwaardere problematiek te voorkomen. Onze gemeente richt zich op de samenwerking tussen de verschillende levensdomeinen en gaat daarbij uit van wat mensen en hun netwerk zelf kunnen. Hiermee worden mensen beter geholpen. We zetten in op voorlichting en preventie onder meer door het vergroten van de bekendheid en toegankelijkheid van algemene voorzieningen.

We ontwikkelen een visie op wijkgericht werken en in het verlengde hiervan starten we een pilot met wijkgericht werken. Met de pilot willen we de sociale veerkracht van de wijk versterken. Als uitwerking van de pilot zal het bestaande project 'Zorgzame Buurten' worden geïntensiveerd. Daarbij wordt om sterke sociale netwerken met korte lijnen gevraagd waarbij snel geschakeld kan worden tussen informele en formele zorg, waar bewonersinitiatieven worden gefaciliteerd en zorg voor elkaar wordt gestimuleerd. Daarnaast vergroten we het bereik van het jongerenwerk; bijzondere aandacht krijgen de (eenzame) jongeren die we tot nu toe nauwelijks bereiken omdat deze zich niet of nauwelijks op straat begeven. Met deze maatregelen bieden we een passend aanbod aan onze inwoners die ondersteuning nodig hebben, bij voorkeur zo licht en zo snel mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gemeente waar kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien, zonder middelengebruik, overlast en criminaliteit

5. Lager percentage kinderen en jongeren die middelen gebruiken, overlast veroorzaken en/of in criminaliteit terecht komen

Jongerenwerk zet zich primair in om het gesprek met jongeren aan te gaan en preventieve ondersteuning te bieden. Door een bredere inzet van het ambulant jongerenwerk willen we overlastsituaties zoveel mogelijk terugdringen (zie ook programma 2). Het ambulant jongerenwerk draagt bij aan de opvoeding, vorming en maatschappelijke participatie van jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. Ambulant jongerenwerk probeert overlast te voorkomen en te verminderen en richt zich op de overlastbezorgers. Het uitgangspunt is om jongeren zoveel mogelijk te benaderen voordat echte problemen, zoals drugs- en of alcoholgebruik, zich voordoen.

Intensiveren van de samenwerking tussen scholen en veiligheidspartners is tevens een belangrijk uitgangspunt, de gemeente vervult hierbij een faciliterende rol. Onderwijsinstellingen moeten afspraken maken met andere instanties, bijvoorbeeld politie en Halt, om (gewelds)voorvallen te voorkomen en zo nodig aan te pakken. Het is ook van belang dat alle scholen preventief samenwerken met andere zorgverleners, bijvoorbeeld maatschappelijk werk en leerplichtambtenaar, in een casusgericht team. De gemeente neemt actief deel als participant in het team.

Wat gaan we daarvoor doen?

Juiste en adequate hulpverlening voor personen met onbegrepen en/of verward gedrag (GGZ problematiek)

6. Betere vroegsignalering en meer aandacht voor personen met onbegrepen en/of verward gedrag

Ondersteuning van mensen met onbegrepen gedrag en psychische problematiek vraagt om onderlinge samenwerking tussen gemeenten, zorginstellingen, de samenleving en politie. Door mensen die vastlopen (bijvoorbeeld geen woonruimte of geldig ID) vroegtijdig hulp te bieden kan erger worden voorkomen. De verwarde patiënt verdient een multi-disciplinaire aanpak. Bij de behandeling van mensen met onbegrepen gedrag zijn reïntegratie en participatie belangrijke uitgangspunten. We intensiveren de afstemming en samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis. Met betrekking tot de aanpak van verwarde personen wordt vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis een pilot Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor personen met onbegrepen gedrag gestart. De PGA is gericht op mensen die door hun onbegrepen en verwarde gedrag een (veiligheids)risico voor zichzelf en hun omgeving (kunnen) zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zorg betaalbaar houden

7. Meer inzicht en grip krijgen op de kostenontwikkeling in de Jeugdzorg en WMO

We investeren in de relatie met de huisartsen door de inzet van een jeugdhulpverlener. Hierdoor willen we het vertrouwen van de huisartsen in het CMD en haar deskundigheid vergroten en verwachten we meer grip te krijgen op het aantal doorverwijzingen vanuit de huisartsen. We monitoren de kosten maandelijks en sturen bij wanneer dat nodig is in de reguliere planning & controlcyclus. We maken duidelijk aan welke knoppen we kunnen draaien in verband met de kostenbeheersing Wmo en jeugdzorg. In 2023 gaan we concrete voorstellen doen aan de raad om grip te krijgen op de kosten in de WMO en jeugdzorg.

8. Minder noodzaak om duurdere zorgvoorzieningen in te zetten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van inwoners die minder zelfredzaam zijn. Daarbij wordt aan de hand van maatwerk een beslissing genomen over welke zorg iemand ontvangt. Met het oog op de financiële beheersbaarheid wordt veelal gekozen voor de goedkoopste adequate oplossing. We zetten in op lichtere producten jeugdzorg en Wmo waar het kan en direct zwaardere (en duurdere) producten waar het moet. Dit gebeurt in combinatie met ruimte voor pilots, gericht op voorlichting en preventie en wijkgericht werken. Overall zetten we in op vroegtijdige signalering en preventie, bijvoorbeeld door middel van projecten als Join Us, Sociaal Medische Indicatie en STORM waarvoor budget is opgenomen in de begroting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Maximale ondersteuning naar werk/dagbesteding

9. Betere ondersteuning van inwoners door in te zetten op doelgroepgerichte begeleidingsmethoden

De raad heeft besloten om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt maximaal naar werk en activering te ondersteunen. Hiervoor werkt de gemeente samen met Dienst Dommelvallei (DDV) en het Werkvoorzieningsschap De Dommel (WSD). Vanuit het CMD zorgen we voor een maatwerkgericht aanbod van lokale werkgelegenheid. Een mooi voorbeeld hiervan is 't Goed waar arbeidsplekken beschikbaar worden gesteld en er zo voor gezorgd wordt dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen participeren in de samenleving. Samen met de werk- en activeringspartners in het CMD geven DDV en WSD in 2023 verder uitvoering aan de samenwerking. Het gaat om voorzetting van de lopende aanpakken: de werkdiagnose Aanzet en de benadering van langere bijstandsontvangers voor ondersteuning en participatie. Ook ontwikkelen we nieuwe initiatieven. De WSD zet hiervoor meerjarig middelen in. Met gerichte begeleidingsmethoden geven we betere ondersteuning aan inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunninghouders kunnen zich zelfstandig redden in de (Nuenense) samenleving

10. Betere ondersteuning van vergunninghouders bij hun inburgering

De uitvoering van de Wet inburgering ligt vanaf 2022 bij de gemeente. Dienst Dommelvallei voert deze inburgeringstaken uit met betrekking tot beleid, coördinatie en uitvoering. We zetten op basis van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) met maatschappelijke partners in op een zelfstandige deelname van de vergunninghouder in de gemeente Nuenen. Hierdoor geven we betere ondersteuning bij de inburgering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen van een gezonde leefomgeving en leefstijl

11. Lager percentage inwoners met overgewicht, roken, drankgebruik en/of andere verslavingen

We willen uitvoering geven aan het lokale sport- en preventieakkoord. In lijn met het sportakkoord ligt de focus op het stimuleren van beweging om zo overgewicht tegen te gaan. We ondersteunen het programma rookvrije generatie van de GGD en hebben als doel om in 2040 een rookvrije generatie te realiseren. Daarvoor werken we, met landelijke ondersteuning, aan het rookvrij maken van de omgeving waarin kinderen opgroeien zoals scholen, kinderopvang, sport- en speelterreinen en kinderboerderijen.

Om alcohol- en drugsgebruik terug te dringen willen we gebruik maken van een bredere inzet van het jongerenwerk. Daarnaast voeren we een campagne uit over drugsgebruik. Het regioproject 'Skip die trip' dat in 2021 van start is gegaan en zich toespitst op Oost-Brabant is een ander middel om drugsgebruik tegen te gaan.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
------	-----------	----------------------	-------------------	-------------------

Absoluut verzuim (5-18 jaar)	% van het aantal leerplichtigen	0,18	0,2	0,2
Relatief verzuim (5-18 jaar) *	aantal per 1.000 leerplichtigen	0,5	0,6	0,5
Jongeren met jeugdhulp*	% van het aantal jongeren (0-18 jaar)	13	12,5	13,0
Verwijzingen jeugdzorg via CMD**	% verwijzingen jeugdzorg via CMD ten opzichte van alle verwijzingen jeugdzorg			45
Kosten jeugdzorg per kind**	kosten jeugdzorg per kind			6.633
Meldingen overlast jeugd**	aantal politieregistratie weer van meldingen waarbij geklaagd wordt over de jeugd per 10.000 inwoners			3,5
Jongeren met jeugdreclassering*	% van het aantal jongeren (12-23 jaar)	0,07	0,07	0,06
Jongeren met jeugdbescherming*	% van het aantal jongeren (0-18 jaar)	0,54	0,6	0,5
Vroegtijdige schoolverlaters zonder kwalificatie (VSV-ers)*	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,52	1,4	1,5
Jongeren met delict voor rechter (12-21 jaar)*	% van het aantal jongeren (12-21 jaar)	1,3	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin*	% van het aantal jongeren (0-18 jaar)	4	4	4
Jeugdwerkeloosheid*	% van het aantal jongeren (16-22 jaar)	1	1	1
Bijstandsuitkeringen*	aantal per 1.000 inwoners (vanaf 18 jaar)	19	25	18
Uitstroom Participatiewet**	aantal inwoners dat niet langer gebruik maakt van een uitkering op grond van Participatiewet			97
Lopende re-integratievoorzieningen*	aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	6,4	10	8
Dagbesteding**	aantal inwoner in niet-arbeidsmatige dagbesteding vanuit Wmo			178
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement *	aantal per 1.000 inwoners	43	43	54
Wmo-woningaanpassingen**	aantal woningaanpassingen in kader van Wmo			87
Wmo: anderen oplossingen t.o.v. doorverwijzingen naar maatwerkarrangement**	% van verzoeken om Wmo-voorziening waarin voorzien kan worden door eigen netwerk, door medewerker CMD en/of algemene voorziening versus aantal doorverwijzingen			31
Mantelzorgers	aantal geregistreerde mantelzorgers bij de gemeente	715	715	750
Overgewicht**	% inwoners met overgewicht (BMI>25)			47,6
Alcohol gebruik jongeren**	ooit alcohol gedronken (klas 2 en 4 VO)			37
Middelen gebruik jongeren**	% jongeren dat ooit soft drugs heeft gebruikt (klas 2 en 4 VO)			8
Middelen gebruik jongeren**	% jongeren dat ooit hard drugs heeft gebruikt (klas 2 en 4 VO)			0,8
Inburgeringstrajecten *	aantallen persoonlijke ontwikkelingsplannen in het kader van de Wet Inburgering	13	25	14,0
Taakstelling huisvesting vergunninghouders	% realisatie versus taakstelling	73	100	100,0
Taakstelling huisvesting vergunninghouders	absolute aantal gerealiseerd c.q. begroot	22	30	30,0

* verplichte indicator op grond van BBV

** in 2023 voor het eerst opgenomen

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei voert gemeentelijke taken uit met betrekking tot de Participatiewet, de Wet Inburgering en het minimabeleid, samen met de ketenpartners, zoals de WSD en het CMD.

De verwachting is dat de Participatiewet de komende jaren sterk zal wijzigen. Wij willen hierop anticiperen. Daarom nemen wij deel aan de volgende (doelgroep)projecten:

- aanpak vergunninghouders door brede intake;
- ondersteuning via de Diagnose en Werkmethode AanZet;
- ondersteuning van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt met project Kansen;
- werkwarenhuis 't Goed Nuenen.

Het inkoopproces binnen het sociaal domein in de Dommelvallei-organisaties wordt ondersteund door software. Deze software was aan vervanging toe. In het 1e kwartaal van 2022 is de nieuwe software ingericht en in gebruik genomen. Ook wordt inmiddels gebruik gemaakt van een specifiek burgerportaal voor (digitale) producten en diensten binnen dit domein. Hierbij wordt zoveel mogelijk ingezet op zelfservice.

Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD)

De WSD voert de verplichtingen uit de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit voor werknemers uit de gemeente Nuenen. Daarnaast begeleidt de WSD inwoners die in het kader van de Participatiewet ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk. De basis voor 2023 vormt het door het bestuur vastgestelde koersdocument "Gezamenlijk doorontwikkelen". Op basis van dit koersdocument stellen de deelnemende gemeenten (regio Boxtel, inclusief Nuenen en Son en Breugel) lokale plannen op, in nauwe samenwerking met de WSD. Het koersplan vormt het financiële kader voor de komende jaren, dat met de uitwerking van de lokale plannen zal worden ingevuld. Bovendien ondersteunen de deelnemende gemeenten het ontwikkelen van een kennis- en expertisecentrum en het inzetten op plusdiensten bij de WSD. Het onderzoek naar de haalbaarheid van een circulair ambachtscentrum in onze gemeente wordt in afstemming met de WSD, als één van onze mogelijke partners, uitgevoerd.

De afgelopen jaren hebben de gemeenten, WSD, de Dienst Dommelvallei en lokale partners in de CMD's nauw samengewerkt in het Sociaal Domein. De samenwerking met de WSD wordt verder voortgezet en verstevigd.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

De GGD Brabant-Zuidoost streeft - onder regie van de deelnemende gemeenten - door middel van preventie naar gezondheidswinst van alle inwoners, om zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van hun leven en zelfredzaamheid te vergroten. De coronacrisis heeft de GGD Brabant-Zuidoost de strategische uitdagingen voor de toekomst aangereikt: verkleinen van gezondheidsverschillen, bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving, bevorderen van een mentaal gezonde samenleving en versterken van de acute zorgketen. Hoe de situatie in 2023 wat betreft COVID-19 er in epidemiologische zin uit zal zien hangt af van de eventuele nieuwe varianten, de werking van het vaccin, de vaccinatiegraad en het gedrag in de wereldbevolking.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

De taakvelden bij het sociaal domein zijn met ingang van begrotingsjaar 2023 aangepast op landelijk voorschrift. Het gaat om een verfijning van de taakvelden om beter aan landelijke informatiebehoeften te voldoen.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	57	63	97	97	97	97
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	676	693	814	814	814	814
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.635	3.142	3.352	3.358	3.255	3.252
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	386	543	542	542	542	542
6.3 Inkomensregelingen	6.361	6.189	6.254	6.254	6.254	6.254
6.4 WSW en beschut werk	1.454	1.478	1.428	1.443	1.443	1.443
6.5 Arbeidsparticipatie	588	679	713	713	713	713
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.007	983	988	988	988	988
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	1.855	1.855	1.855	1.855
6.71B Begeleiding (WMO)	0	0	970	970	970	970
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	345	345	345	345
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	335	335	335	335
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.433	3.574	0	0	0	0

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	875	875	875	875
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	1.915	1.915	1.915	1.915
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	255	255	255	255
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	202	202	202	202
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.394	4.124	0	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	765	765	765	765
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	15	15	15	15
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	42	42	42	42
6.74C Gesloten plaatsing	0	0	20	20	20	20
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	3	3	3	3
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	18	18	18	18
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	22	20	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	0	383	383	383	383
6.82B Jeugdreclassering	0	0	58	58	58	58
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	396	477	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	853	866	918	937	957	977
Totaal Lasten	22.263	22.831	23.161	23.202	23.118	23.136
Baten						
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	70	76	76	76	76	76
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	234	365	365	365	365	365
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	119	110	110	110	110	110
6.3 Inkomensregelingen	5.827	5.054	5.028	5.028	5.028	5.028
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2	0	0	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	150	150	150	150
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	166	150	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	58	0	0	0	0	0
Totaal Baten	6.480	5.754	5.728	5.728	5.728	5.728
Saldo (baten -/- lasten)	-15.782	-17.077	-17.432	-17.474	-17.390	-17.407

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

3. Werk (Participatie), Zorg & Jeugd

Nieuw beleid Coalitieprogramma:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Wijkgericht werken: pilot	-100.000	-100.000			Uitvoering geven aan thema uit coalitieprogramma.
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Sociaal-medische indicatie kinderopvang	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	Ten behoeve van meer grip en inzicht op de kosten(ontwikkeling) en kwaliteit van Wmo-voorzieningen en jeugdzorg.
Join Us, programma eenzaamheid jongeren: formatie jongerenwerk en begeleiding programma	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000	Uitvoering door raad vastgesteld lokaal jeugdbeleid.
STORM (project ikv jeugdhulp)	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000	Uitvoering door raad vastgesteld lokaal jeugdbeleid.
Taakmutatie meicirculaire 2022: inburgering	-8.340	-8.340	-8.340	-8.340	Extra middelen in de meicirculaire gemeentefonds 2022 voor de leerwerktoets inburgeraars, zie ook programma 8.
Maatwerkvoorzieningen Wmo hulpmiddelen	-145.880	-145.880	-145.880	-145.880	Actualisatie obv jaarrekening 2021 en huidige inschatting.
Maatwerkvoorzieningen Wmo begeleiding e.d.	-461.609	-461.609	-461.609	-461.609	Actualisatie obv jaarrekening 2021 en huidige inschatting.
Maatwerkvoorzieningen jeugd	-734.444	-734.444	-734.444	-734.444	Actualisatie obv jaarrekening 2021 en huidige inschatting. Gedeeltelijk ten laste van de stelpost prijsstijging jeugdzorg en de stelpost voogdij, zie programma 8.
Bijdrage GGD volgens programmabegroting 2023 GGD	-36.824	-37.941	-39.082	-59.302	Begroting 2023 van de GR GGD is vastgesteld, de aanpassingen zijn nu in de gemeentelijke begroting 2023-2026 verwerkt.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-28.800	-28.800	-28.800	-28.800	Betreft o.m. uitvoering vastgesteld mantelzorgbeleid, hogere kosten RIS-systeem voor vroegsignalering, Oudercafé en kostenstijging beheer wijkaccommodaties.
Ombuigingen:					
Verlaging inkoopkosten 10 voor de jeugd (onderdeel van bijdrage BIZOB)	34.000	34.000	34.000	34.000	Voor BIZOB is een hogere bijdrage opgenomen, zie programma 1, daar maakt ook de inkoop 10 voor de jeugd deel van uit. Daarom kunnen deze kosten in programma 3 vervallen.
Totaal programma 3	1.567.897	1.569.014	1.470.155	1.490.375	

Programma 4. Verenigingen & Accommodaties

Portefeuillehouder(s)

S. Löwik

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Hoogwaardig voorzieningsniveau passend bij schaalgrootte van Nuenen	1. Meer afstemming van vraag en aanbod m.b.t. gemeentelijke accommodaties 2. Transparantere afspraken met exploitanten en/of gebruikers van gemeentelijke accommodaties 3. Gemeentelijk vastgoed duurzamer maken
Onderwijshuisvesting basisscholen afgestemd op leerlingenprognose	4. Voldoende vierkante meters voor onderwijshuisvesting basisscholen 5. Voldoende faciliteiten voor bewegingsonderwijs basisscholen
Bevorderen van een gezonde leefomgeving en leefstijl	6. Meer bekendheid geven aan en stimuleren van beter gebruik van sport-, spel- en vrijetijdsvoorzieningen

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Meerjarenspreidingsplan onderwijshuisvesting 2015	2015 - 2035	juli 2015	2023
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Nuenen, Gerwen en Nederwetten 2021	onbepaald	september 2021	onbepaald
Algemene Subsidieverordening	vanaf 2017	mei 2016	onbepaald
Nota Accommodatiebeleid	vanaf 2017	september 2017	in 2023 neemt het college besluit over herijking van accommodatiebeleid
Nota vrijwilligersbeleid 2020-2026	2020 - 2026	november 2020	2026
Nota jeugdbeleid 2021 - 2024	2021 - 2024	april 2021	2025
Nota Duurzaamheid	2019-2023	december 2019	eind 2023
Transitievisie Warmte voor de gemeente Nuenen	2021 e.v.	september 2021	onbepaald
Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Metropoolregio Eindhoven	2022 e.v.	december 2021	eind 2023

Wat gaan we daarvoor doen?

Hoogwaardig voorzieningsniveau passend bij schaalgrootte van Nuenen

1. Meer afstemming van vraag en aanbod m.b.t. gemeentelijke accommodaties

Om meer inzicht te krijgen in de vraag en het aanbod van de gemeentelijke accommodaties voeren we periodiek een objectief capaciteitsonderzoek voor de binnen- en buitensportaccommodaties uit. Daarnaast willen we de bezettingsgraad van de accommodaties vergroten door inzet van een makelaarsfunctie. We werken het locatie-onderzoek naar een tweede sporthal nader uit. In 2020 heeft de raad besloten tot transformatie van het Klooster van verzamelgebouw naar sociaal cultureel knooppunt en gelijktijdig het Klooster te verduurzamen. Dit willen we realiseren binnen de door de raad vastgestelde kaders. Mocht blijken dat dit niet gaat lukken vanwege onder andere gestegen bouwkosten, dan is dit voor ons aanleiding om een herweging maken waarbij de raad wordt betrokken. Als het Klooster gerenoveerd wordt, kan het gebouw tijdelijk niet gebruikt worden. Dat betekent dat er tijdelijke huisvesting beschikbaar moet zijn. Uit een eerste verkenning is gebleken dat er verschillende opties zijn met allerlei voor- en nadelen waarvan de kosten ook uiteenlopen. Er zijn nog geen keuzes gemaakt. Daarover moet nog een besluit worden genomen. Vooruitlopend hierop hebben we gemeend nu toch al een bedrag voor deze kosten op te nemen in deze begroting (zie programma 7)

2. Transparantere afspraken met exploitanten en/of gebruikers van gemeentelijke accommodaties

In een inventarisatie geven we inzicht in de kosten, opbrengsten en contractuele verplichtingen van onze accommodaties. Ook wordt de staat van de gebouwen in beeld gebracht. Hierdoor wordt de huidige situatie transparant weergegeven. De raad besluit vervolgens over de wenselijkheid en noodzaak van accommodatiebeleid.

3. Gemeentelijk vastgoed duurzamer maken

De Hongerman, het dorpshuis in Gerwen en het Klooster worden verduurzaamd als onderdeel van de renovatie waartoe door de raad is besloten.

In het eerste kwartaal van 2023 presenteren we de “routekaart Verduurzaming maatschappelijk vastgoed Nuenen”. Deze dient als leidraad voor de aankomende jaren en zorgt er voor dat we op voorhand weten welke impact de verduurzamingsmaatregelen hebben. De routekaart is nodig om inzichtelijk te maken wat (technisch) mogelijk is, wat de kosten daarvan zijn en welke impact dat op de gebruikers van de diverse panden heeft. In het coalitieprogramma is dit ook zo opgenomen inclusief een bedrag van € 15.000 in de ambtelijke doorberekening. Dit bedrag is in programma 1 van deze begroting opgenomen.

Vooruitlopend hierop zijn in de begroting budgetten opgenomen voor het renoveren en verduurzamen van de kleedlokalen van de hockeyvereniging en EMK.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijshuisvesting basisscholen afgestemd op leerlingenprognose

4. Voldoende vierkante meters voor onderwijshuisvesting basisscholen

De gemeente is wettelijk verplicht te zorgen voor voldoende onderwijshuisvesting. Op basis van de meest recente leerlingenprognose wordt een toename van het aantal basisschoolleerlingen verwacht. Deze toename concentreert zich vooral in Nuenen-West en Nuenen-Noord. Het gebouw van basisschool Het Mooiste Blauw in Nuenen-West wordt te klein voor het toenemende aantal leerlingen. Het schoolbestuur heeft een aanvraag gedaan voor uitbreiding van het gebouw op de huidige locatie in 2023-2024. Deze uitbreiding was voorzien in het scholenspreidingsplan 2015-2035. In de investeringsbegroting is hiervoor een bedrag opgenomen dat gebaseerd is op de wet- en regelgeving. Voor de toekomst stellen we een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op in overleg met de schoolbesturen. Het IHP is een gedeelde langetermijnvisie van gemeente en schoolbesturen op de schoolgebouwen in de gemeente. Hierbij wordt gekeken naar de kwaliteit en waar mogelijk de gewenste spreiding van de schoolgebouwen. De tweejaarlijkse leerlingenprognose is hierbij ondersteunend.

5. Voldoende faciliteiten voor bewegingsonderwijs basisscholen

De gemeente is wettelijk verplicht ruimte voor bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs beschikbaar te stellen. We verwachten in 2026 extra ruimte nodig te hebben. Zoals opgenomen in het coalitieprogramma voeren we een locatieonderzoek uit naar een tweede sporthal in Nuenen. Hierbij houden we rekening met de leerlingenprognoses, de huidige en toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties en onderzoeken we de mogelijkheden van multifunctioneel gebruik van bestaand vastgoed en onderwijshuisvesting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen van een gezonde leefomgeving en leefstijl

6. Meer bekendheid geven aan en stimuleren van beter gebruik van sport-, spel- en vrijetijdsvoorzieningen

We geven voorlichting en informatie over de voorzieningen en activiteiten die in de gemeente plaatsvinden. Dit doen we onder meer door de inzet van de combinatiefunctionaris. Op grond van het lokaal jeugdbeleid stimuleren we het gebruik van reguliere voorzieningen door alle jeugdigen. Eind 2018 is het landelijk preventieakkoord met afspraken om Nederland gezonder te maken gesloten. De aanpak van roken, overgewicht en overmatig alcoholgebruik zijn daarbij centrale thema's. We gaan hier op lokaal niveau uitvoering aan geven in samenwerking met lokale partners (o.a. welzijn, zorg, sport, scholen en bedrijven). In Nuenen gebeurt natuurlijk al veel rondom preventie en gezondheid. Zo hebben we in 2020 een lokaal sportakkoord gesloten. Hiervoor krijgen we via een uitkering van het Rijk jaarlijks een uitvoeringsbudget. Dit budget zetten we in op een breder aanbod van sportactiviteiten, het versterken van verenigingen en het zoeken naar samenwerking en verbinding met overige maatschappelijke organisaties.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Duurzaam gemeentelijke vastgoed**	aantal gemeentelijke gebouwen verduurzaamd volgens BENG			0
Onderwijshuisvesting basisscholen **	De onderwijshuisvesting sluit aan op het aantal leerlingen volgens de berekeningswijze van de verordening onderwijshuisvesting.			ja
	De gemeente beschikt over voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs om te voldoen aan de wettelijke verplichting.			ja
Beweegt voldoende**	% inwoners van 19 jaar en ouder dat wekelijks sport			56

** in 2023 voor het eerst opgenomen

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
0.10 Mutaties reserves programma 4	700	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.273	1.178	1.197	1.195	1.240	1.129
5.1 Sportbeleid en activering	476	159	243	168	168	168
5.2 Sportaccommodaties	1.114	1.166	1.024	1.399	1.382	1.375
5.6 Media	451	460	460	460	460	460
Totaal Lasten	4.013	2.963	2.923	3.221	3.250	3.132
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 4	737	41	14	39	39	39
4.2 Onderwijshuisvesting	257	75	75	75	75	75
5.1 Sportbeleid en activering	345	20	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	276	195	195	195	195	195
Totaal Baten	1.616	331	284	309	309	309
Saldo (baten -/- lasten)	-2.397	-2.632	-2.639	-2.912	-2.941	-2.823

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

4. Verenigingen & accommodaties					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Hogere doordecentralisatiebijdrage Nuenens College vanwege stijging aantal leerlingen	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	Hier staat hogere algemene uitkering tegenover, zie programma 8.
Voortzetten inzet buurtsportcoach (t.b.v. de uitvoering van het Lokaal sportakkoord)	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000	Landelijk wordt het Nationaal Sportakkoord voortgezet. Dit betekent dat we ook in Nuenen het Lokale Sportakkoord verder vorm gaan geven.

Sporthal Hongerman exploitatielasten te hoog begroot	50.000	50.000	50.000	50.000	Op basis van ervaringscijfers van de laatste jaren.
Maatwerkvoorziening voor maatschappelijke verenigingen voor energiekosten	-75.000				Noodfonds t.b.v. (sport)verenigingen die door gestegen energielasten dreigen om te vallen.
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026 en lopende investeringen 2022)	-2.475	-67.376	-114.522	-114.025	Betreft hoofdzakelijk de kapitaallasten van de nieuw opgenomen investeringen voor onderwijs (uitbreiding Het Mooiste Blauw) en sportparken (EMK, hockeyclub). Zie investeringsbegroting.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	Betreft huurverhoging basisscholen.
Ombuigingen:					
n.v.t.					
Totaal programma 4	-118.475	-108.376	-155.522	-155.025	

Programma 5. Wonen & Leefomgeving

Portefeuillehouder(s)

R. Stultiëns en S. Löwik

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Passende huisvesting voor onze inwoners, waaronder jongeren, ouderen en specifieke doelgroepen waaronder Sinti en zorgbehoevenden	1. Meer nieuwe woningen voor de lokale vraag (voor o.a. jongeren, ouderen, Sinti en zorgbehoevenden) 2. Meer sociale huurwoningen 3. Meer woningen voor bijzondere doelgroepen die een vorm van zorg nodig hebben 4. Beter woonomstandigheden op de woonwagenlocaties Kremersbos en Bosweg
Zo energiezuinig en duurzaam mogelijke (bestaande) woningvoorraad, zodat inwoners zo lang mogelijk en comfortabel mogelijk in Nuenen kunnen blijven wonen	5. Meer duurzame bestaande woningen (o.a. energiezuiniger maken van bestaande woningen) 6. Meer levensloopbestendige woningen (bestaande en nieuwe)
Nuenen behouden als leefbare woongemeente waarbij geen afbreuk of waarbij een bijdrage wordt geleverd aan onze kernkwaliteiten (groen, dorps, rustig en gezellig)	7. Beter benutten van transformatie- en inbreidingskansen binnen de kernen Nuenen, Gerwen, Nederwetten en buurtschap Eeneind (vanuit kernkwaliteiten) 8. Meer investeren om de leefbaarheid in de kerkdorpen voor de toekomst te behouden 9. Het erfgoed in het centrum van Nuenen beter beleefbaar maken

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld door de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Programma Wonen 2020-2030	2020-2030	juli 2020	onbepaald
Visie op Wonen Stedelijk Gebied Eindhoven	2019 e.v.	juli 2019	onbepaald
Actualisatie afsprakenkader Wonen Stedelijk Gebied Eindhoven 2022	2022 e.v.	februari 2022	onbepaald
Programma woonwagenlocaties	2018-2022	november 2017	onbepaald
Nota grondbeleid	2019 e.v.	juli 2019	onbepaald
Landschapsstudie en toolbox buitengebied	2020 e.v.	26 mei 2020 (door college)	onbepaald
Omgevingsvisie Nuenen	2021 e.v.	september 2021	onbepaald
Nota Duurzaamheid	2019-2023	december 2019	eind 2023
Transitie Warmte voor de gemeente Nuenen	2021 e.v.	september 2021	onbepaald
Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Metropoolregio Eindhoven	2022 e.v.	december 2021	eind 2023

Wat gaan we daarvoor doen?

Passende huisvesting voor onze inwoners, waaronder jongeren, ouderen en specifieke doelgroepen waaronder Sinti en zorgbehoevenden

1. Meer nieuwe woningen voor de lokale vraag (voor o.a. jongeren, ouderen, Sinti en zorgbehoevenden)

We hebben in Nuenen al heel veel woningbouwplannen, onder meer voor ouderen nabij centrumlocaties. We willen de focus leggen op daadwerkelijke realisatie en waar mogelijk versnellen. Hierbij ligt de focus op Nuenen-West (inclusief verkennen versnellen 3e fase waarbij we regionale ambtelijke capaciteit inzetten), de Vinkenhofjes en de kerkdorpen, zoals aangegeven in de raadsagenda en het coalitieprogramma. Dit betekent dat andere (nieuwe) plannen minder prioriteit krijgen.

Waar mogelijk zetten we bij nieuwbouw in op woningen die de Nuenense voorraad diverser maken: levensloopbestendig en betaalbaar. Meer in het bijzonder zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen, zoals ook is aangegeven in de raadsagenda en het coalitieprogramma. Dit doen we niet zelf; dit doen de woningcorporaties. We maken hierover afspraken in de Prestatieafspraken. Er is onder andere een subsidieregeling om de ontwikkeling van sociale huurwoningen te stimuleren. Bij de ontwikkeling van sociale koopwoningen gaan we uit van zelfbewoningsplicht. Verder onderzoeken we andere mogelijkheden om de betaalbaarheid van koopwoningen te stimuleren (i.e. opkoopbescherming). Voor dit onderzoek is budget opgenomen van € 15.000. Voor jongeren hebben we daarnaast de starterslening.

Waar mogelijk kijken we of er in bestaande/nieuwe plannen ruimte is voor CPO, zoals opgenomen in het coalitieprogramma.

Ten aanzien van de woningbehoefte van de Sinti: Helpt Elkander werkt aan de uitbreiding van Mieke Sandershof. Bij de plannen voor de bestaande locaties onderzoeken we of nieuwe standplaatsen toegevoegd kunnen worden. Parallel doen we onderzoek naar een nieuwe locatie in Nuenen-West. Voor arbeidsmigranten wordt een flexwonen-concept ontwikkeld (Collse Hoeve) door een ontwikkelaar.

2. Meer sociale huurwoningen

In nieuwe projecten gaan we uit van 30% sociale woningbouw.

We maken over sociale huurwoningen Prestatieafspraken met de woningcorporaties. De uitvoering van diverse projecten loopt. Hierbij hebben de Vinkenhofjes onze prioriteit; andere projecten zijn Wederikdreef, Lyndakkers, Vrouwkensakker, Parkstraat-Voirt en ook in Nuenen-West komen sociale huurwoningen.

Om de ontwikkeling van sociale huurwoningen mogelijk te maken heeft de gemeente een subsidieregeling (fonds sociale volkshuisvesting). Via de bouw van vrije sectorwoningen komen middelen bij de gemeente binnen, die we inzetten voor de bouw van sociale huurwoningen (tot maximaal € 7.500 per woning).

3. Meer woningen voor bijzondere doelgroepen die een vorm van zorg nodig hebben

Er loopt een aantal nieuwbouwprojecten door Archipel met eenheden voor intramurale zorg (voor de doelgroep met dementie). Dit voorziet in de vraag. Ook hebben we een stevig aantal plannen met levensloopbestendige woningen voor onder meer de oudere Nuenenaren. Verder voorziet het project Wederikdreef (Lunetzorg) in de vraag naar wonen voor mensen met een verstandelijke beperking. We gaan in 2023 (analyse in 2022) een woonzorgvisie opstellen via een participatief traject, zoals opgenomen in het coalitieprogramma. Daarvoor is een aanvullend budget in deze begroting opgenomen en dit budget is hoger dan het budget waarvan in de ambtelijke doorberekening van het coalitieprogramma is uitgegaan. Naast de beleidsvelden wonen en zorg gaat het ook over andere gemeentelijke verantwoordelijkheden zoals WMO, accommodatiebeleid en zaken als voorzieningen in de openbare ruimte (zoals opgenomen in programma 3) die voor oudere inwoners van belang zijn. Daarnaast wordt ook het beschermd wonen meegenomen. We onderzoeken in dit kader onder meer of de woningen rondom De Akkers weer als aanleunwoning kunnen worden gebruikt (met corporaties en Archipel).

4. Betere woonomstandigheden op de woonwagenlocaties Kremersbos en Bosweg

In het coalitieprogramma is opgenomen dat de (gefaseerde) renovatie van Bosweg bij voorkeur als eerste ter hand wordt genomen vanwege de leefomstandigheden op deze locatie ten opzichte van de locatie Kremersbos. Hiervoor wordt een ontwikkelstrategie opgesteld. Voor 2023 is een direct beschikbaar investeringskrediet van € 250.000 opgenomen.

Het woonbehoeftenonderzoek is afgerond. Uit onderzoek is gebleken dat er behoefte is aan uitbreiding van het aantal standplaatsen. Helpt Elkander werkt aan de uitbreiding van Mieke Sandershof. Bij de plannen voor de bestaande locaties onderzoeken we of nieuwe standplaatsen toegevoegd kunnen worden. Parallel doen we onderzoek naar een nieuwe locatie in Nuenen-West. Het due diligence onderzoek is uitgevoerd. Hierover zijn we in gesprek met Helpt Elkander. Voor ons is belangrijk om in 2023 duidelijkheid te krijgen over de toekomstige positie van Helpt Elkander met betrekking tot de woonwagenlocaties Kremersbos en Bosweg. Dan kunnen we ook gericht naar de toekomst kijken en scenario's uitwerken en, indien dat nodig mocht blijken, op zoek gaan naar een andere toekomstige exploitant/beheerder. De financiële uitkomsten van het due diligence onderzoek zijn niet doorgevoerd in de bestaande investeringen, omdat er nog te veel onduidelijkheden zijn. Daarover zijn we met Helpt Elkander in gesprek. In de risicoparagraaf is hiervoor wel een bedrag opgenomen.

Nu de beide locaties langer dan oorspronkelijk werd verwacht in exploitatie en beheer zijn van de gemeente, is in deze begroting een extra budget opgenomen in verband met het inhuren van een projectleider en de kosten beheer en onderhoud.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zo energiezuinig en duurzaam mogelijke (bestaande) woningvoorraad, zodat inwoners zo lang mogelijk en comfortabel mogelijk in Nuenen kunnen blijven wonen

5. Meer duurzame bestaande woningen (o.a. energiezuiniger maken van bestaande woningen)

Vanuit het woonbeleid zetten we in op het verduurzamen van bestaande woningen door het instrument Stimuleringslening, waarmee inwoners hun woning levensloopbestendig en/of duurzamer kunnen maken. Nieuwbouwwoningen dienen energieneutraal te zijn. Voor woningcorporaties maken we een uitzondering. Zij kunnen ook Bijna energieneutraal-woningen bouwen. Verder maken we in de Prestatieafspraken met de woningcorporaties afspraken over duurzaamheidsmaatregelen in de bestaande woningvoorraad.

Vanuit het duurzaamheidsbeleid zetten we in op verschillende wegen om de huidige woningvoorraad te verduurzamen, zoals ook in het coalitieprogramma is aangegeven. Voor de particuliere woningeigenaren en huurders wordt ingezet op het verduurzamen van de woning door in te zetten op isoleren, afkoppelen van gas en aanbrengen van zonnepanelen.

Daarnaast speelt ook gedragsverandering een belangrijke rol in het besparen van energie. De energiecoaches van het Energiehuis Slim Wonen kunnen woningeigenaren en huurders hierin adviseren. De energiecoaches worden zoveel mogelijk gefaciliteerd door de gemeente en het Energiehuis Slim Wonen om deze rol goed te kunnen vervullen. Zo wordt er een voorlichtingscentrum (met tentoonstelling van technieken) ingericht dat inwoners voor advies kunnen bezoeken. Voor dit alles is een budget van € 40.000 opgenomen in programma 6 van deze begroting dat ten laste wordt gebracht van de bestemmingsreserve Klimaatmiddelen Rijk.

Vanuit de communicatiestrategie 'Nuenen in Stroomversnelling' worden Nuenenaren op verschillende wijzen (online, via kranten, of bijeenkomsten) geïnformeerd over energiebesparingstips, het energieloket en mogelijke subsidies/financieringsopties. Daarnaast wordt bekeken bij welke projecten we vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 kunnen aansluiten om onze inwoners nog verder te helpen in het verduurzamen van de woning. Daarnaast zullen specifiek in Gerwen en de wijk Boschhoeve inwoners worden begeleid in het proces naar het aardgasvrij maken van de woning (als uitvoering van de transitievisie warmte). Van deze aanpakken willen we het komende jaar leren en vervolgens kijken hoe we deze aanpakken kunnen toepassen in andere wijken in Nuenen. Tot slot leiden de hoge energieprijzen er toe dat een aantal van onze inwoners hun energierekening niet meer kunnen betalen. Vanuit het Rijk zijn er middelen toegekend voor het beperken van de gevolgen van energiearmoede. Hiertoe wordt samen met betrokken stakeholders een plan van aanpak gemaakt dat op korte termijn (naar verwachting vierde kwartaal 2022 dan wel eerste kwartaal 2023) uitvoerbaar is.

6. Meer levensloopbestendig woningen (bestaande en nieuwe)

Vanuit het woonbeleid zetten we in op het verduurzamen van bestaande woningen door het instrument Stimuleringslening, waarmee inwoners hun woning levensloopbestendig en/of duurzamer kunnen maken. Verder hebben we in de gemeente Nuenen een beleidsregel Meergeneratiewonen. In de nieuwbouw programmeren we levensloopbestendige woningen: denk aan projecten als Panta Rhei, Luistruik, Wederikdreef, Vinkenhofjes, Parkstraat-Voirt, et cetera.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nuenen behouden en ontwikkelen als leefbare woongemeente waarbij geen afbreuk wordt gedaan of waarbij een bijdrage wordt geleverd aan onze kernkwaliteiten (groen, dorps, rustig en gezellig)

7. Beter benutten van transformatie- en inbreidingskansen binnen de kernen Nuenen, Gerwen, Nederwetten en buurtschap Eeneind

Bij het beter benutten van de transformatie- en inbreidingskansen is het van groot belang dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het groene en dorpse karakter van onze kernen. Nieuwbouw en transformatie vergt een zorgvuldige inpassing in de omgeving. In 2023 stellen we hier 'de Bouwgids voor Nuenen' voor vast, waarin we beschrijven hoe (inhoudelijk en procesmatig) een (woningbouw)initiatief van grotere omvang kan landen in de (fysieke) omgeving.

In het kader van duurzaamheid zetten we in op het vergroten van het aantal zonnepanelen op (grote) daken, aan gevels en aan/langs infrastructurele werken. Het aanbrengen van zonnepanelen kan landschappelijk en ruimtelijk impact hebben. Om deze impact te verkleinen kan het nodig zijn om aanvullende maatregelen te treffen. Dit nemen we mee in onze afwegingen bij vergunningverlening. We hebben in Nuenen al heel veel woningbouwplannen. De ambtelijke capaciteit is begrensd. Dit betekent dat we niet alles direct kunnen oppakken. Ook de raad en de coalitiepartijen beseffen dit. In de raadsagenda en het coalitieprogramma is een prioritering opgenomen. Op basis daarvan zetten we qua inbreiding en transformatie in eerste instantie in op de realisatie van het project Vinkenhofjes. Daarnaast onderzoeken we welke kansen er voor nieuwe woningbouw in Nederwetten en Gerwen zijn in relatie tot de aanwezige accommodaties. Dit wordt een participatief traject. Als het onderzoek een vervolg krijgt, zal naar verwachting aanvullend budget nodig zijn. Daar is in deze begroting geen rekening mee gehouden.

In tweede instantie voeren we de bestaande afspraken met ontwikkelaars/initiatiefnemers van nieuwbouwplannen uit binnen de beschikbare ambtelijke capaciteit. Bij krapte aan ambtelijke capaciteit worden projecten geprioriteerd en/of gefaseerd. We werken in dit verband aan projecten Nuenen-West, Kloostertuin, Parkstraat-Voirt, Wederikdreef, Kapperdoes, Panta Rhei, Vrouwkesakker, Emmastraat en Lyndakkers, en een aantal initiatieven die in 2021 al in de vooroverlegfase zitten. In derde instantie nemen we binnen de beschikbare capaciteit nieuwe woningbouwplannen in behandeling die naar aard en omvang gefaciliteerd kunnen worden.

De inbreidingslocatie de Kloostertuin is een unieke locatie in het hart van Nuenen. We willen op deze locatie een duurzame ontwikkeling die kwaliteit toevoegt aan het centrum en voorziet in meerdere functies waaronder wonen en groen. Als eerste stap in deze ontwikkeling doen we onderzoek naar woningbouwprogrammering in relatie met grondopbrengsten en (exploitatie)kosten en nemen we een besluit over de kaders voor de ontwikkeling van de Kloostertuin. Ook gaan we, zoals in het coalitieprogramma is vastgelegd, onderzoeken of gelet op de woningprogrammering het mogelijk en rendabel is om Koude Warmte Opslag toe te passen op deze locatie, eventueel in combinatie met de renovatie van het Klooster. Hiervoor is budget opgenomen in de begroting.

We gaan vanuit ruimtelijk oogpunt meer regie voeren op de ontwikkelingen in het centrum van Nuenen in het belang van (leefbaarheids-)kwaliteit en (economisch) functioneren van het centrum (zie ook programma 7), zoals is opgenomen in het coalitieprogramma. Hiertoe actualiseren we naar verwachting pas in 2023 de Centrumvisie uit 2010 en stellen een toetsingskader op, zodat door de gemeente gewenste ontwikkelingen die geïnitieerd worden door derden (o.a. vastgoedeigenaren), getoetst en gefaciliteerd kunnen worden. De geactualiseerde centrumvisie en het toetsingskader moeten bijdragen aan de opgave in de omgevingsvisie om het centrum van Nuenen nog aantrekkelijker te maken en aan de opgave conform hetgeen over het centrum is opgenomen in de structuurvisie Wereld van Van Gogh. Bij het actualiseren van de centrumvisie 2010 en het opstellen van het toetsingskader doorlopen we een participatietraject. Voor dit alles zijn budgetten opgenomen in programma 7 van deze begroting.

8. Meer investeren om de leefbaarheid in de kerkdorpen voor de toekomst te behouden

We zetten ons in om meer betaalbare woningen voor jongeren toe te voegen aan de kerkdorpen. De aantallen worden nog bepaald. Eerst wordt gestart met een participatief haalbaarheidsonderzoek naar de woningbouwkansen (zie ook doelstelling Beter benutten van transformatie- en inbreidingskansen). Hierbij wordt een relatie gelegd met de (multifunctionele) accommodaties in de dorpen. Ook wordt onderzocht of de tweede fase Gerwen ZO ontwikkeld kan worden. We verwachten dat hierover eind 2022 meer duidelijkheid komt. Als het haalbaarheidsonderzoek naar de woningbouwkansen en Gerwen ZO een vervolg krijgt, is het waarschijnlijk dat er extra budget nodig is. In deze begroting is hiermee geen rekening gehouden.

9. Het erfgoed in het centrum van Nuenen beter beleefbaar maken

Bij planontwikkelingen gaan we extra aandacht geven aan het cultuurhistorisch ontstaan van onze leefomgeving. Hierbij sluiten we aan op ons vastgestelde erfgoedbeleid. In 2023 wordt de nieuwe erfgoedkaart opgesteld als belangrijke onderlegger voor beleid en projecten.

In 2022 zijn we gestart met het ontwerpproces van de 1e fase van de uitvoering van de Wereld van Van Gogh: de herinrichting van de openbare ruimte rondom het Van Gogh kerkje, park Houtrijk en de 'gemeentevijver'. We verwachten in 2023 te kunnen starten met de realisatie. Daarnaast verwachten we dat in 2023 de uitbreiding van Vincentre wordt opgeleverd.

Onze inspanningen met betrekking tot Van Gogh Nationaal Park hebben we opgenomen in programma 7.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Nieuwbouw woningen *	aantal per 1.000 woningen	7,4	21	6
Realisatie nieuwbouw woningen**	aantal nieuwbouwwoningen dat gereed is gemeld	77***	145	62
Sociale huurwoningen	totaal aantal (doel: 1.963 in 2030)	1.659	1.650	1.660
Sociale huurwoningen voor jongeren tot 23 jaar**	aantal huurwoningen voor jongeren tot 23 jaar (doel: minimaal 84 in 2030)	84***	84	84
Woningen in een intramurale zorgsetting**	toename aantal woning in intramurale zorgsetting vanaf 2020 (doel: 46 extra woningen in 2030)	0	0	0
Woonruimte voor uitstroom vanuit beschermd wonen**	toename aantal woonruimten voor beschermd wonen vanaf 2020	0	0	0
Woonruimte/standplaatsen voor Sinti**	toename aantal woonruimten/standplaatsen voor Sinti vanaf 2020 (doel: 43 extra woonruimten/standplaatsen in 2030)	0	0	4
Woonruimte voor arbeidsmigranten**	toename aantal woonruimten voor arbeidsmigranten vanaf 2020 (doel: minimaal 140 extra woonruimten in 2030)		0	0
Realisatie sociale koopwoningen**	aantal nieuwe sociale koopwoningen dat gereed is gemeld vanaf 2020 (doel: 400 extra sociale koopwoningen in 2030)		0	11
Gemiddelde inschrijvingsduur sociale huurwoningen**	gemiddelde inschrijvingsduur bij verhuur in jaren (doel: lager dan 7,3 in 2030)	8,1***	nb	nb
Slagingskans sociale huurwoning**	aantal verhueringen in sociale sector gedeeld door aantal actief woningzoekenden in sociale huursector in %(doel: slagingskans groter dan 1% in 2030)	1***	nb	nb
Levensloopbestendige woningen nabij voorzieningen**	aantal nieuwe levensloopbestendige woningen nabij voorzieningen(centrum, Kernkwartier) dat gereed is gemeld vanaf 2020 (doel: 150 extra levensbestendige woningen in 2030)		63	0
Duurzame woningvoorraad**	% woningen met label A of B ten opzichte van het totaal aantal woningen waarvoor een energielabel is afgegeven (doel: 60% in 2030)	56***	57	58
Niet-duurzame woningvoorraad**	% woningen met label E of slechter ten opzichte van totaal aantal woningen waarvoor een energielabel is afgegeven (doel: 0% in 2030)	8***	7	6
Duurzame woningvoorraad corporaties**	% woningen met label A ten opzichte van de totaal aantal woningen in eigendom van woningcorporaties (doel: 100% in 2030)		pm	pm
Woningen met geregistreerde zonnepanelen**	aantal woningen met geregistreerde zonnepanelen ten opzichte van totaal aantal woningen	22***	26	30

* Verplichte indicator op grond van BBV

** in 2023 voor het eerst opgenomen

*** niet opgenomen in de jaarrekening 2021, wel gerealiseerd in 2021

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
0.10 Mutaties reserves programma 5	712	2.118	175	175	175	175
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	119	210	170	170	170	170
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	19	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen	182	243	244	245	259	259
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.309	988	1.125	1.125	1.125	1.125

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.361	4.163	7.000	5.174	5.151	5.161
8.3 Wonen en bouwen	1.669	2.609	1.526	1.471	1.274	1.402
Totaal Lasten	6.371	10.330	10.242	8.361	8.155	8.293
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 5	173	2.429	100	100	100	100
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	160	257	257	257	257	257
7.5 Begraafplaatsen	609	280	280	280	280	280
8.1 Ruimte en leefomgeving	557	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.371	3.693	6.533	4.720	4.731	4.740
8.3 Wonen en bouwen	1.006	2.053	903	883	878	878
Totaal Baten	5.877	8.711	8.072	6.240	6.245	6.255
Saldo (baten -/- lasten)	-494	-1.619	-2.169	-2.121	-1.910	-2.038

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

5. Wonen & Leefomgeving					
Nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Coalitieprogramma:					
Wonen: Onderzoek (on)mogelijkheden invoeren zelfbewoningsplicht	-15.000				Betreft kosten voor extern adviesbureau, zie doelstellingen en coalitieprogramma.
Huisvesting Sinti: Inhuur projectleider en beheer en onderhoud	150.000	150.000			Nu de beide locaties langer dan oorspronkelijk werd verwacht in exploitatie en beheer zijn van de gemeente, is in deze begroting een extra budget opgenomen voor het inhuren van een projectleider en beheerskosten.
Woonzorgvisie	-30.000				Bedrag is verhoogd ten opzichte van het coalitieprogramma. Nader onderzoek heeft geleerd dat niet € 10.000 maar € 30.000 nodig is.
Energietransitie: Onderzoek naar (on)mogelijkheden van Warmte Koude Opslag in de Kloostertuin					Opgenomen in de investeringsbegroting, rentelasten opgenomen bij programma 5
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Functioneel beheer Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	21.706	21.706	21.706	21.706	Overheveling van budget DSO in programma 5 naar begroting Dienst Dommelvallei, zie programma 1.
Verhogen onderhoudsbudget woonwagens	-50.000	-50.000			Deze aanpassing heeft een relatie met het verbeteren van de woonomstandigheden op de woonwagenlocaties Kremersbos en Bosweg.
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026 en lopende investeringen 2022)	2.249	58.238	57.974	55.909	Betreft de wijziging in kapitaallasten als gevolg van de geactualiseerde planning van de renovatie woonwagenlocaties en van de nieuw opgenomen investering voor woonwagens. Zie overzicht investeringen in de financiële begroting. Door de verschuiving zijn de kapitaallasten tijdelijk lager.
Kleine aanpassingen < € 10.000	38.038	38.123	38.208	38.365	Betreft o.m. ongebruikte budgetten natuur- en landschapsontwikkeling.
Ombuigingen:					
N.v.t.					
Totaal programma 5	-183.007	-81.933	117.888	115.980	

Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer

Portefeuillehouder(s)

S. Löwik en R. Stultiëns

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Nuenen behouden en ontwikkelen als leefbare woongemeente waarbij geen afbreuk wordt gedaan of waarbij een bijdrage wordt geleverd aan onze kernkwaliteiten (groen, dorps, rustig en gezellig).	1. Hogere kwaliteit van de groene woonomgeving
	2. Hogere kwaliteit van de natuurwaarden
	3. Minder wateroverlast als gevolg van ernstige regenval op de plekken die daarvoor gevoelig zijn
	4. Meer regenwater in het gebied bufferen onder meer om de grondwaterstand positief te beïnvloeden.
	5. Verkeersveiliger woon- en leefomgeving
Robuuste en biodiverse groenstructuren	6. Meer ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten voor alle leeftijden
	7. Betere bescherming van waardevolle groenstructuren
	8. Meer biodiversiteit
Borgen van de bereikbaarheid, behouden en waar mogelijk verbeteren van de leefbaarheid en verbeteren van de omgevingskwaliteit	9. Meer middelen en capaciteit beschikbaar stellen om uitvoering te kunnen geven aan voorkeursvariant van de Bundelroutes
Bevorderen van een gezonde leefomgeving	10. Betere luchtkwaliteit en minder geluidhinder
Bewustwording van hergebruik van spullen	11. Meer stimuleren van afval scheiden en hergebruik

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan Openbare verlichting 2018-2027	2018 - 2027	juli 2017	eind 2027
Beheerplan Wegen 2022-2026	2022 - 2026	maart 2021	begin 2026
verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023	2019 - 2023	december 2018	eind 2023
Subsidieverordening afkoppelen hemelwater	2021 e.v.	december 2020	onbepaald
Verordening Ondergrondse Infrastructuur	2015 e.v.	februari 2015	onbepaald
Beleidsplan Spelen en bewegen	2017 - 2020	juli 2017	onbepaald
Groenbeheerplan	2020 - 2026	december 2019	eind 2026
Bomenbeleidsplan	2017 - 2031	februari 2017	eind 2031
Groenstructuurplan	2011 - 2020	november 2010	2023
Beheerplan gemeentebossen	2017 - 2022	mei 2017 (vastgesteld door het college)	eind 2022
Mobiliteitsvisie Nuenen, uit te werken in beleidsmodules	2018 e.v.	december 2017	onbepaald
Beleidsmodules per vervoerswijze (uitwerking Mobiliteitsvisie)	2019 e.v.	december 2019	onbepaald
Strategisch Meerjarenplan Blink 2018-2022	2018 - 2022	juni 2018	eind 2023
Afvalstoffenverordening Nuenen 2016	onbepaald	maart 2016	onbepaald
Beheerplan Civiele kunstwerken	2020 - 2024	februari 2020	2024
Nota bodembeheer en Nota bodembeheer PFAS	2021 e.v.	juli 2021	onbepaald
Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Metropoolregio Eindhoven	2022 e.v.	december 2021	eind 2023
Voorkeursalternatief studie (verkeers)leefbaarheid en bereikbaarheid Bundelroutes Nuenen	2021	november 2021	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

Nuenen behouden en ontwikkelen als leefbare woongemeente waarbij geen afbreuk wordt gedaan of waarbij een bijdrage wordt geleverd aan onze kernkwaliteiten (groen, dorps, rustig en gezellig).

1. Hogere kwaliteit van onze groene woonomgeving

In het coalitieprogramma is opgenomen dat wij het natuurinclusief bouwen en het vergroenen van tuinen willen stimuleren en de educatie over groenaanpak willen faciliteren. Bij nieuwbouw en verbouwprojecten willen we natuurinclusief bouwen als uitgangspunt opnemen. Daarnaast willen wij bij nieuwbouw in onder meer Nuenen-West bewoners informeren over natuurvriendelijke tuinen en groenaanpak. Het cluster Openbare Ruimte binnen wil, in de toekomst vaker dan nu, eerder worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen om vroegtijdig te kunnen adviseren over inrichting van de openbare ruimte en mogelijke maatregelen onder andere in het kader van klimaatadaptatie. Voor een prettige en groene woonomgeving, een opgave uit de omgevingsvisie, is het belangrijk dat het aandeel groen in de openbare ruimte in verhouding staat tot de omgeving. Om hieraan invulling te kunnen geven is structurele formatie-uitbreiding opgenomen in programma 1.

2. Hogere kwaliteit van onze natuurwaarden

We willen als partner in Dommeldal uit de Verf voor 2028 400 hectare nieuwe natuur realiseren. In het toekomstige Dommelpark grenzend aan Nuenen-West gaan wij actief nieuwe natuur inrichten en beheren. Daarnaast willen we actief informatie verstrekken over de Stimuleringsregeling Landschap, de ErvenPlus en het Groenontwikkelfonds Brabant, zodat Nuenense inwoners en ondernemers meer gebruik gaan maken van deze regelingen om zodoende natuurwaarden toe te voegen. Als uitwerking van de omgevingsvisie nemen we het Natuurnetwerk Brabant en de Cultuurhistorische Landschappen op in de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan.

3. Minder wateroverlast als gevolg van ernstige regenval op de plekken die daarvoor gevoelig zijn

Op basis van de uitkomsten van de stresstesten en daadwerkelijk geconstateerde wateroverlast pakken we de meest urgente locaties aan. Hierbij sluiten we logisch aan op ruimtelijke ontwikkelingen en projecten die in het gebied plaatsvinden en benutten we meekoppelkansen. In de begroting zijn hiervoor diverse budgetten opgenomen.

Bij dit alles haken we ook aan bij de omgevingsvisie; bij aanpassingen aan het openbaar gebied houden we rekening met behoud en verbeteren van het klimaat op lokaal niveau, zoals tegengaan van hittestress.

4. Meer regenwater in het gebied bufferen onder meer om grondwaterstand positief te beïnvloeden

Bij projecten om wateroverlast te voorkomen wordt het regenwaterstelsel uitgevoerd als infiltratievoorziening. Hiermee blijft het water in het gebied, wat een positief effect heeft op de grondwaterstand. Waar mogelijk worden ook bovengrondse infiltratievoorzieningen aangelegd (bijvoorbeeld wadi's). Deze voorzieningen verhogen de uitstraling (kwaliteit) van het gebied en dragen bij aan het tegengaan van hittestress. In de begroting zijn hiervoor diverse budgetten opgenomen. Verder starten we in 2023 een pilot op voor het afkoppelen van verhard oppervlak op particulier terrein op bedrijventerrein Eeneind II. Dit naar aanleiding van het coalitieprogramma, waarin is opgenomen om mogelijkheden te onderzoeken om hemelwaterafvoer op bedrijventerreinen te intensiveren. Hoe we aan de pilot concreet vorm willen geven, werken we uit in een raadsvoorstel dat in 2023 ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd. De kosten met betrekking tot de pilot worden opgevangen binnen de gesloten huishouding riolering (voorziening riolering). Voor woningen kennen we al een soortgelijke subsidieverordening afkoppeling hemelwater. Deze gaan we evalueren en de bevindingen koppelen we terug aan de raad en nemen we mee in de verdere uitwerking van de pilot voor bedrijven.

5. Verkeersveiliger woon- en leefomgeving

Het is essentieel dat Nuenen, Gerwen en Nederwetten ook in de toekomst goed bereikbaar zijn voor (gemotoriseerd) verkeer dat hier moet zijn en dat dit op een veilige en efficiënte wijze plaatsvindt. Daarvoor zoeken we continue afstemming met partijen uit de regio en de Metropoolregio Eindhoven zelf vanwege de coördinerende rol rondom regionaal verkeer en mobiliteit. Zo blijven wij op alle niveaus aangehaakt.

In 2023 wordt extra aandacht besteed aan de vervolgitwerking van de MIRT-studie waarover afspraken zijn gemaakt in het Verstedelijkingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven. Een onderdeel daarvan is de uitwerking van de zogenaamde "Korte termijn maatregelen A2 randweg Eindhoven". Dit maatregelenpakket met regionale mobiliteitshubs met bijbehorende (snel)fietsroutes en OV-verbindingen en de werkgeversbenadering, ter grootte van € 185 miljoen, vormt onderdeel van het totaalvoorstel vanuit de Brainportregio richting BO-MIRT en/of BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving). De inzet daarbij is om de kosten als volgt te verdelen: rijk 25%, provincie 25% en regio 25%. Voor de resterende 25% van de benodigde middelen worden op dit moment de kansen op medefinanciering vanuit de bredere regio (die immers meeprofiteren van de effecten van de maatregelen) en het bedrijfsleven gezocht. Voor Nuenen is daarop vooruitlopend een bedrag in de begroting opgenomen. De raad wordt te zijner tijd nader geïnformeerd.

Conform het vastgestelde gemeentelijke Mobiliteitsbeleid zetten we in op een risicogestuurde aanpak van gemeentebrede knelpunten. Speerpunten hiervan zijn module 3 (fietsverkeer) en module 6 (verkeersveiligheid). De nadruk ligt het komende jaar op het plannen en organiseren van de uitvoering (TOP16 maatregelen), waarvoor ook steeds aansluiting wordt gezocht bij de provinciale en de regionale verkeersplannen (onder andere in verband met subsidiemogelijkheden). Goede voorbeelden hiervan zijn de in de begroting opgenomen investeringen in de wegvakken Arnold Pootlaan, Brabantring en de Refeling.

Ook wordt een parkeervisie opgesteld om duurzamere ontwikkelingen (met name in het centrum van Nuenen) mogelijk te maken (module 5). Daarbij wordt aansluiting gezocht bij het actualiseren van de centrumvisie, zoals opgenomen in de programma's 5 en 7.

Bovendien vindt op structurele basis afstemming plaats met belangengroepen zoals Veilig Verkeer Nederland afdeling Nuenen, de Fietzersbond, alle basisscholen en de Politie. Dit vooral met het oog op de verbetering van schoolomgevingen en -routes, en verkeerseducatie en handhaving als sluitstuk van het verkeer- en vervoersysteem.

Wat gaan we daarvoor doen?

Robuuste en biodiverse groenstructuren

6. Meer ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten voor alle leeftijden

We leggen de bovenwijkse beweegvoorziening Lissevoort aan voor de doelgroep kinderen vanaf circa 12 jaar. Het plan voor deze locatie willen we samen met inwoners via een participatietraject ontwikkelen. Het participatietraject moet uitwijzen wat er gerealiseerd gaat worden. Dit zou een Cruiffcourt kunnen zijn, zoals opgenomen in het coalitieprogramma, als dit de uitkomst is van het participatietraject. In verband hiermee is in deze begroting rekening gehouden met een investering van € 160.000,- en de kapitaallasten daarvan zijn opgenomen in deze begroting.

Ook gaan we verder met de uitvoering van het beleidsplan Spelen en Bewegen in de overige wijken.

7. Betere bescherming van waardevolle groenstructuren

Wij nemen groenstructuren die vanuit cultuurhistorie en/of vanuit de ecologische verbindingfunctie waardevol zijn, op in een omgevingsprogramma en in het omgevingsplan als uitwerking van de omgevingsvisie. Vooruitlopend op het nieuwe groenstructuurplan is voor 2023 eenmalig een investering van € 50.000,- opgenomen voor het vervangen/herplanten van bomen.

8. Meer biodiversiteit

Wij brengen meer variatie aan in boom- en beplantingskeuzes met voorkeur voor inheemse soorten. Ook voeren we een kwaliteitsverbetering door van bestaand groen door ecologisch beheer volgens het principe "lang gras als uitgangspunt" en het gericht toevoegen van groen. Doel van dit alles is de biodiversiteit vergroten, zoals in het coalitieprogramma is aangegeven. Groen is tevens een vast onderwerp bij de verstedelijkingsopgaven waarover afspraken zijn gemaakt in het Verstedelijkingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven. Daarnaast zetten we in op het beheersen van invasieve exoten in onze gemeente, om zodoende inheemse soorten de kans te geven zich te ontwikkelen en voort te planten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Borgen van de bereikbaarheid, behouden en waar mogelijk verbeteren van de leefbaarheid en verbeteren van de omgevingskwaliteit

9. Meer middelen en capaciteit beschikbaar stellen om uitvoering te kunnen geven aan de voorkeursvariant van de Bundelroutes

In de studie 'Bundelroutes' is vastgesteld dat het voorkeursalternatief (VKA) zorgt voor een verbetering van bereikbaarheid en leefbaarheid. Met een gefaseerde uitvoering van deelprojecten kan deze verbetering komende jaren bereikt worden. Het VKA betekent een versnelling in de uitvoering van lokaal en regionaal verkeersbeleid. Voor de financiële haalbaarheid is het nodig te putten uit bijdragen van regio en Provincie, die nu in het vooruitzicht gesteld zijn.

Het VKA voorziet onder andere in maatregelen waarmee het gebruik van gezondere, minder milieubelastende vervoerswijzen gestimuleerd wordt (o.a. snelfietsroutes), een extra aansluiting van de A270 op de Geldropsedijk voor gemotoriseerd verkeer, een geluidscherm langs de A270 en maatregelen om de Smits van Oyenlaan een duurzame inrichting te geven. Dit remt de groei van autoverkeer en vermindert negatieve gevolgen van doorgaand verkeer. Een -nog te ontwikkelen- pakket mitigerende maatregelen bevordert de leefbaarheid extra.

In regionaal verband zal de aandacht uitgaan naar:

- de plannen die de buurgemeenten opstellen en uitvoeren in het kader van de regionale Bereikbaarheidsagenda, waaronder de Bundelroutes;
- de regionale of provinciale structuren voor de verdere toekomst, waarbij de gemeente een robuuste oplossing bepleit; lobby benoemd in het coalitieprogramma.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen van een gezonde leefomgeving

10. Betere luchtkwaliteit en minder geluidshinder

Het vastgestelde voorkeursalternatief (VKA) Bundelroutes voorziet in een verbetering van de bereikbaarheid en (verkeers)leefbaarheid. Door uitvoering van de deelprojecten verbetert de kwaliteit ten opzichte van de huidige en de toekomstige situatie. De geluidhinder neemt nog verder af bij het deelproject Geluidscherm langs de A270. We berekenen daarnaast een pakket van mitigerende maatregelen dat de leefbaarheid verder helpt te bevorderen. In 2023 wordt een start gemaakt met de uitvoering. Hiertoe zijn in de begroting investeringen opgenomen. De afschrijvingen hierop zijn in dit programma opgenomen.

Intensievere en permanente monitoring (meten van luchtkwaliteit en geluid) draagt bij aan de lokale kennis en daarmee aan de bewustwording en gedragsverandering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewustwording van hergebruik van spullen.

11. Meer stimuleren van afvalscheiding en het hergebruik

Eind 2023 hebben we, door middel van pilots, de mogelijkheden verkend tot het opzetten van een Circulair ambachtscentrum. Doelstelling van het Ambachtscentrum is het repareren en hergebruik van spullen die nu nog in het afvalstadium terecht komen.

In het gedeelte van Nuenen West dat al gereed is, richten we twee locaties in met elk vier ondergrondse containers. Verder wordt de al bestaande locatie verplaatst. Met deze drie locaties wordt, na realisatie, gedurende twee jaar een proef gehouden met als doel 10% minder restafval. Verder steken we in op efficiënter inzamelen door middel van lediging van ondergrondse containers op basis van vullingsgraad in plaats van op frequentie.

Het bestaande areaal aan ondergrondse containers is voor een deel verouderd en aan vervanging toe. Hiervoor is in de lijst van investeringen budget opgevoerd.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

GR BLINK

Blink is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie in de vorm van een publiek-privaat-samenwerkingsmodel (PPS) waarin negen deelnemende gemeenten en private partner Prezero samenwerken voor de uitvoering van de wettelijke zorgplicht van de gemeente en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de rol van afvalregisseur richting de circulaire economie. Primair gaat het om het doelmatig uitvoeren van de afvalinzameling en de reinigingstaken die bij wet aan de gemeente zijn opgedragen en/of voortvloeien uit de aan de gemeente op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding, binnen de kaders van het publiekrecht en in samenwerking met een privaatrechtelijke rechtspersoon. De deelnemende gemeenten bepalen gezamenlijk de beleidsmatige kaders voor de werkzaamheden, geven deze in opdracht bij Blink en stellen voor de uitvoering hiervan de financiële middelen aan Blink ter beschikking. Prezero draagt zorg voor het ter beschikking stellen van de operationele bedrijfsmiddelen, be- en verwerkingsmogelijkheden van de afval- en grondstofstromen, ondersteunende bedrijfsprocessen, fungeert als expertisecentrum, etc. De samenwerking wordt periodiek geëvalueerd. Elke vier jaar wordt het Strategisch Meerjarenplan (SMP) opgesteld voor de koers van Blink en de door Blink uit te voeren projecten ten behoeve van de gemeenten in het kader van de transitie naar een circulaire economie. Het is de planning om in 2022 het SMP vast te stellen in het Algemeen Bestuur van Blink. In 2023 en de jaren daarna wordt hieraan uitvoering gegeven.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

De ODZOB voert onder regie van de gemeente alle milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uit. Hiervoor wordt jaarlijks een werkprogramma afgesproken. De basis van het werkprogramma komt voort uit een regionale overeenkomst waarbinnen voor de deelnemende gemeenten dezelfde kaders gelden.

De ODZOB wordt ook ingezet voor sectorale adviestaken, zoals bodem, geluid, lucht, asbest etc. Deze zijn in veel gevallen gelieerd aan ruimtelijke ontwikkelingen en de verschillende bouwprojecten in Nuenen.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Fijn huishoudelijk restafval*	kg per inwoner	77		65 71

* verplichte indicator op grond van BBV

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
0.10 Mutaties reserves programma 6	227	125	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	3.175	3.285	3.752	4.029	4.186	4.193
2.2 Parkeren	21	7	23	23	23	23
2.5 Openbaar vervoer	20	9	12	12	12	12
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.169	2.218	2.219	2.253	2.168	2.176
7.2 Riolering	960	989	1.143	1.213	1.011	1.061
7.3 Afval	2.533	2.279	2.608	2.652	2.705	2.759
7.4 Milieubeheer	652	719	631	544	522	513
Totaal Lasten	9.758	9.631	10.389	10.726	10.627	10.737

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 6	58	191	102	60	60	24
2.1 Verkeer en vervoer	189	110	106	106	106	106
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	1.906	2.010	2.114	2.188	2.242	2.298
7.3 Afval	3.208	3.148	3.558	3.624	3.691	3.760
7.4 Milieubeheer	309	44	0	0	0	0
Totaal Baten	5.679	5.503	5.880	5.978	6.100	6.188
Saldo (baten -/- lasten)	-4.078	-4.128	-4.509	-4.748	-4.527	-4.548

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer					
Nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Coalitieprogramma:					
Mobiliteit: Uitvoeren maatregelenpakket VKA					Zie investeringsbegroting (aanvullend in totaal ca. € 7 miljoen tov bestaande begroting). Kapitaallasten zijn opgenomen in dit programma (doorgerekend in actualisatie kapitaallasten, zie hieronder). Zie voor toelichting: doelstelling Meer middelen en capaciteit beschikbaar stellen om uitvoering te kunnen geven aan de VKA Bundelroutes
Groen: Subsidie voor bedrijven om hemelwaterafvoer af te koppelen (inclusief kosten ambtelijke inzet)	125.000	-			Ten laste van riolering GRP. Voor toelichting zie: doelstelling Meer regenwater in het gebied bufferen
Dekking subsidie hemelwaterafvoer uit riolering (GRP)	125.000				Ten laste van riolering GRP. Voor toelichting zie: doelstelling Meer regenwater in het gebied bufferen
Spelen en bewegen: Bovenwijkse beweegvoorziening Lissevoort					Zie investeringsbegroting. Kapitaallasten zijn opgenomen in dit programma (doorgerekend in actualisatie kapitaallasten, zie hieronder). Zie voor toelichting: doelstelling Meer ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten voor alle leeftijden.
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:					
Regiobijdrage mobiliteit (MIRT, regionale hubs)	-60.250	-60.250	-60.250	-60.250	Kortetermijnmaatregelen Randweg A2 Eindhoven. Bijdrage per inwoner, eenmalige bijdrage € 241.000 over 4 jaar verspreid. Zie voor toelichting: doelstelling: Verkeersveilige woon- en leefomgeving
Stijging energielasten OVL: tlv stelpost indexering	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	De energieprijzen stijgen, in 2021 heeft dit geleid tot een overschrijding. Ook voor het aankomend jaar is een verdere stijging aannemelijk. Deze meerkosten brengen we ten laste van de stelpost inflatie (zie programma 8).
Stijging kosten gladheidsbestrijding	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	De afgelopen jaren zijn de kosten ondanks zachte winters gemiddeld € 20.000 duurder uitgevallen dan begroot door stijgende kosten van personeel en strooizout. Daarnaast is de aanbesteding nog weer duurder uitgevallen, we hebben in totaal 40.000 meer budget nodig. We brengen deze ten laste van de stelpost inflatie, zie programma 8.
Uitbreiding areaal bossen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	Meerkosten door uitbreiding areaal bossen.
Meer kosten snoeien bomen	-57.000	-57.000	0	0	Achterstand in onderhoud wegwerken. Dit is ontstaan als gevolg van een beleidsverandering in het bomenbeheer.

Bijdrage ODZOB volgens programmabegroting 2023 ODZOB (onderdeel milieu)	-34.286	-34.286	-34.286	-34.286	Dit betreft een gedeelte van de bijdrage aan de ODZOB, de rest valt onder programma 2 (milieuhandhaving). De toename van de bijdrage wordt gedeeltelijk ten laste van stelpost inflatie gebracht, zie programma 8. Netto komt € 63.746 ten laste van het begrotingssaldo (samen met programma 2).
Voorlichting geven aan inwoners over verduurzaming	-40.000				Coalitieprogramma: Bekendheid en inzet van energiecoaches vergroten. Inrichten voorlichtingscentrum duurzaamheid Energiehuis. In programma 5 is dit nader toegelicht. Kosten worden ten laste van reserve gebracht (zie regel hierna)
Voorlichting geven aan inwoners over verduurzaming komen ten laste van de reserve Klimaatmiddelen Rijk	40.000				Ten laste van de reserve Klimaatmiddelen Rijk, is voor dit doel bestemd. Zie regel hiervoor.
Resultaat riolering	-795	-99.795	178.205	178.205	Gesloten huishouding, maar achterblijvende btw op investeringen heeft effect op het resultaat.
Resultaat afval	8.787	14.779	17.618	20.520	Gesloten huishouding, maar achterblijvende btw op investeringen heeft effect op het resultaat.
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026 en lopende investeringen 2022)	1.663	-159.460	-276.845	17.603	Wijziging in kapitaallasten als gevolg van de geactualiseerde planning van investeringen, o.m. bundelroutes en Wereld van Van Gogh. Daarnaast de nieuw opgenomen investeringen voor o.m. bovenwijkse beweegvoorziening Lissevoort. Zie overzicht investeringen in de financiële begroting.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-52.000	-52.000	-36.000	-45.000	Betreft amendement verkeersmetingen (begroting 2022) en enkele indexeringen en areaaluitbreidingen van budgetten zoals openbare verlichting en speelvoorzieningen.
Ombuigingen:					
Kosten kabels en leidingen (toezicht) kunnen vervallen indien junior projectleider wordt aangenomen	9.000	9.000	9.000	9.000	Bij programma 1 is formatie-uitbreiding opgenomen.
Transitievisie warmte: vooralsnog vooral voorlichting en weinig uitvoeringskosten	30.000				Vanwege geringe uitvoeringskosten is dit bedrag niet nodig in 2023, structurele uitgaven hangen af van de ambities en plannen (en de rijksbijdragen)
Totaal programma 6	-226.881	-511.012	-274.558	13.792	

Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie

Portefeuillehouder(s)

B. van Stiphout en S. Löwik

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Toekomst bestendig centrum	1. Levendiger, aantrekkelijker en compacter maken van het centrum
Duurzame bedrijventerreinen	2. Duurzamere bedrijventerreinen en bedrijvigheid
Vrijtijdsbesteding in balans	3. Meer passende toeristische en recreatieve voorzieningen
Natuurlijke en economische kwaliteit in het buitengebied	4. Hogere kwaliteit van het natuurinclusief agrarisch landschap
	5. Betere ondersteuning aan agrarische ondernemers bij omschakeling en/of nevenfuncties bij hun bedrijf

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Intergemeentelijke structuurvisie Rijk van Dommel en Aa			n.v.t.
Detailhandelsvisie Stedelijk Gebied Eindhoven	2015 e.v.	september 2015	2023
Regionale programmering bedrijventerrein Stedelijk Gebied Eindhoven	2021 e.v.	september 2021	2025
Verordening reclamebelasting 2017	2017 e.v.	december 2016	december 2022
Structuurvisie ruimtelijke beeldkwaliteit kern Nuenen - De Wereld van Van Gogh	2019 e.v.	februari 2020	n.v.t.
Toekomststrategie "Groots, een hoogstaand en toegankelijk voorzieningen aanbod in het Stedelijk Gebied Eindhoven"	201 e.v.	juli 2021	n.v.t.
Omgevingsvisie Nuenen	2021 e.v.	september 2021	onbepaald
Nota Duurzaamheid	2019-2023	december 2019	eind 2023
Transitievisie Warmte voor de gemeente Nuenen	2021 e.v.	september 2021	onbepaald
Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Metropoolregio Eindhoven	2022 e.v.	december 2021	eind 2023

Wat gaan we daarvoor doen?

Toekomst bestendig centrum

1. Levendiger, aantrekkelijker en compacter maken van het centrum

Om te komen tot een levendiger, aantrekkelijker en compacter centrum actualiseren we de centrumvisie, zoals ook is opgenomen in het coalitieprogramma. We voeren vanuit ruimtelijk oogpunt regie op de ontwikkelingen in het centrum en werken hierbij nadrukkelijk samen met diverse samenwerkingspartners. Stichting Centrummanagement is al sinds 2017 gesprekspartner in verschillende projecten die in het centrum liggen of daar raakvlakken mee hebben. Een deel van de vastgoedeigenaren is aangehaakt op de integrale centrumontwikkeling rondom de Parkstraat en De Smidse. In 2023 gaan we deze samenwerkingen verder uitbouwen en verstevigen door de eerste stappen te zetten naar een bedrijfsmatige aansturing van het centrum. Dit betreft de samenwerking tussen drie cruciale partijen in het centrum: ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente. In een bedrijfsmatige aansturing wordt er door de drie partijen intensief samengewerkt om te komen tot een toekomstbestendig centrum.

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame bedrijventerreinen

2. Duurzamere bedrijventerreinen en bedrijvigheid

In 2021 is de samenwerking met ondernemers op bedrijventerreinen op de Collse Heide geformaliseerd in de stichting parkmanagement Nuenen. In 2022 is de samenwerking uitgebreid naar alle bedrijventerreinen in Nuenen. In 2023 wordt deze samenwerking voortgezet, uitgebouwd en verder geprofessionaliseerd. Thema's als veiligheid, duurzaamheid maar ook de kwaliteit van de bedrijventerreinen zijn onderwerp van gesprek.

Ten aanzien van het thema veiligheid neemt de stichting Parkmanagement Nuenen eind 2022 het cameratoezicht over van de gemeente. Daarnaast wordt de uitvoering van de aanpak bedrijventerrein Eeneind in 2023 voortgezet; een instrumentenmix van preventie en toezicht op het bedrijventerrein (zie ook programma 2).

In relatie tot verduurzaming van bedrijventerreinen worden ondernemers in 2023, zoals opgenomen in het coalitieprogramma, nadrukkelijk gestimuleerd tot het implementeren van energiebesparingsmogelijkheden, het (grootschalig) opwekken van zonne-energie op daken (en eventueel energieopslag- en uitwisseling) en het treffen van maatregelen die een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie (o.a. het afkoppelen van hemelwater, zie ook programma 6). Die houden nauw verband met een mogelijk op te richten ondernemersfonds. Dit staat in nadrukkelijke relatie met de hierboven genoemde uitwerking van de samenwerking met ondernemers op de bedrijventerreinen (parkmanagement).

In het coalitieprogramma is hierover opgenomen dat er onderzocht wordt of een ondernemersfonds gericht op duurzaamheid ook kansen biedt. Hoe dit fonds vorm gegeven kan worden, welke onderwerpen hiervan onderdeel uit gaan maken en hoe dit fonds gefinancierd kan worden, is ook onderdeel van dit onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek verwachten we in 2023 waar na verdere besluitvorming kan plaatsvinden. In deze begroting wordt alleen budget gevraagd voor het onderzoek naar een mogelijk op te richten ondernemersfonds. Mocht besloten worden om een ondernemersfonds daadwerkelijk op te richten dan is aanvullend budget nodig. Daarnaast is op basis van het coalitieprogramma nog een budget van € 20.000,- in deze begroting opgenomen voor het stimuleren van ondernemers en eigenaren van andere gebouwen dan woningen om zonnepalen op daken te leggen. Met dit budget willen we inventariseren wat er nodig is om er voor te zorgen dat eigenaren van deze andere gebouwen verduurzamingsmaatregelen nemen.

In regionaal verband werken we in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) samen in de programmering van bedrijventerreinen. Nog meer dan voorheen is de kwaliteit van bedrijventerreinen in 2023 onderwerp van gesprek. Kwaliteit die met name vanuit een duurzaamheidsperspectief wordt gezien. Ook hier komen de thema's energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie aan de orde. De mogelijkheden tot zelfvoorzienende bedrijventerreinen kunnen in dit licht worden onderzocht. We geven met het SGE vervolg aan de verkenning van de mogelijkheden om het financieel arrangement (behorende bij de regionale programmering bedrijventerreinen) in te zetten voor andere doeleinden. Wij verwachten dat er in 2023 duidelijkheid komt over de vergunningverlening voor Eeneind West. Zoals in de raadsagenda en het coalitieprogramma is aangegeven blijven we regie voeren in dit dossier. Daarbij blijven we in gesprek met de provincie en de regio en ook met de Ontwikkelcombinatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vrijtijdsbesteding in balans

3. Meer passende toeristische en recreatieve voorzieningen

In 2021 is de toekomststrategie "Groots, een hoogstaand en toegankelijk voorzieningen aanbod in het Stedelijk Gebied Eindhoven" vastgesteld. In 2022 is een start gemaakt met het werken aan de drie pijlers: versterken van voorzieningen en aanbod, werken aan gezamenlijke kaders en financiering en het opstarten van samenwerking en vergroten slagkracht. In 2023 geven we verder uitvoering aan het regionale uitvoeringsprogramma.

In 2023 wordt de propositie en positionering van Nuenen als opmaat voor villagemarketing voorgelegd. Verdere uitwerking volgt in 2024.

Dagstrand Enode is sinds 2021 een 'niet-ingerichte' zwemplas. In 2022 hebben we met een vragenlijst bij de inwoners opgehaald welke voorzieningen zij graag op het dagstrand zien. Uit de resultaten blijkt dat voor de inwoners de laagdrempelige toegankelijkheid en kwaliteit van het beheer belangrijk zijn. Om dit te kunnen borgen is er in 2022 besloten om een kleinschalig dagstrand te ontwikkelen met een daarbij passende beheersvorm. De uitwerking hiervan is in 2022 gestart en krijgt een vervolg in 2023 en effectivering vanaf het zwemseizoen 2024.

De samenwerkingen met Van Gogh Village Nuenen, Van Gogh Heritage Foundation, Van Gogh Nationaal Park en andere partijen en gemeenten die zich inzetten voor het behoud en versterken van de Van Gogh-beleving worden in 2023 voortgezet en verder uitgebouwd. Besluitvorming door het ministerie van LNV over het toekennen van de status Nationaal Park Nieuwe Stijl aan het Van Gogh Nationaal Park is voorzien in 2023. De ruimtelijke vertaling van de Van Gogh-beleving is beschreven in de structuurvisie De Wereld van Van Gogh. De uitvoering van De Wereld van Van Gogh is opgenomen in programma 5.

In 2022 heeft het participatietraject plaatsgevonden om te komen tot een ontwikkelscenario voor Landgoed Gulbergen en deze inbreng wordt betrokken bij het opstellen van het voorkeurscenario. In 2023 wordt het voorkeurscenario voorgelegd aan de 21 gemeenteraden om een zienswijze op te geven. Daarna kan door de Metropoolregio Eindhoven vervolg worden gegeven aan een uitraag- en aanbestedingsprocedure waarbij het ontwikkelplan samen met de aankoop van de gronden op de markt gezet wordt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Natuurlijke en economische kwaliteit in het buitengebied

4. Hogere kwaliteit van het natuurinclusief agrarisch landschap

Het buitengebied van Nuenen kenmerkt zich door een aantal verschillende natuurgebieden die onderdeel uitmaken van het Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Maar ook het agrarische gebied, met zowel weide- als landbouwgronden, draagt bij aan de typering hiervan. De nabijheid van de groenstructuren en ons buitengebied wordt door onze inwoners hoog gewaardeerd en maakt onze gemeente een rustige en prettige leefomgeving. Dit willen we behouden en waar mogelijk versterken. Daarom is in het coalitieprogramma opgenomen dat we willen werken aan onder meer het bevorderen van bloemrijke bermen en het faciliteren van herenboeren om zodoende de kwaliteit van het agrarisch landschap te verhogen. In 2023 werken we hiervoor plannen uit.

5. Betere ondersteuning aan agrarische ondernemers bij omschakeling en/of nevenfuncties bij hun bedrijf

Er zijn veel maatschappelijke ontwikkelingen die impact hebben op de agrarische ondernemers. Ook in 2023 blijven c.q. gaan we in gesprek met agrarische ondernemers die er voor kiezen c.q. overwegen te stoppen. Samen met hen willen we mogelijkheden verkennen om te schakelen naar andere functie(s) of nevenfunctie(s). Zoals in het coalitieprogramma is aangegeven willen we samen met hen de transitie van het landelijk gebied bevorderen.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Aantal banen in de recreatie en toerisme sector	aantal banen	25	22	22,5
Kantoorgebouwen met energielabel C of hoger**	% van totaal aantal kantoorgebouwen met energielabel C of hoger			50
Cijfer voor ondernemersklimaat gegeven door ondernemers	rapportcijfer	7,5	6,9	7,5
Bezoekersaantallen Vincentre	aantal	10.000	12.000	30.000
Opbrengst toeristenbelasting	€	24.107	24.150	24.150

** in 2023 voor het eerst opgenomen

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Metropoolregio Eindhoven

Binnen deze samenwerking wordt er gewerkt aan een solide en duurzame economische structuur binnen de regio. Met gelden uit het Stimuleringsfonds wordt het innovatievermogen in het brede MKB gestimuleerd. Ook Nuenense ondernemers kunnen hiervoor in aanmerking komen. In 2023 zal de strategische Brainportagenda verder vorm worden gegeven, onder andere door overleg met ministeries in het BO Brainport. Dit om in gezamenlijkheid de mainportstatus van de Brainportregio verder door te ontwikkelen en uitvoering te geven aan het Verstedelijkingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven.

Metropoolregio en de gemeenten Geldrop-Mierlo en Nuenen trekken gezamenlijk op om Landgoed Gulbergen te ontwikkelen.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	302	280	263	128	128	128
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	33	27	38	38	38	38
3.4 Economische promotie	105	148	45	80	60	60
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	661	816	785	1.701	1.720	1.288
5.4 Musea	50	68	53	53	53	53
5.5 Cultureel erfgoed	25	86	24	24	24	24
Totaal Lasten	1.176	1.425	1.209	2.025	2.024	1.592
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 7	70	0	24	183	183	183
3.1 Economische ontwikkeling	56	100	9	9	9	9
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	3	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	24	35	35	35	35	35
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	33	18	18	18	18	18
Totaal Baten	185	152	85	245	245	245
Saldo (baten -/- lasten)	-991	-1.273	-1.124	-1.780	-1.779	-1.347

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

7. Economie, Toerisme & Recreatie					
Nieuw beleid Coalitieprogramma:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Ondernemersfonds: uitvoeren onderzoek	- 25.000				Zie voor toelichting: doelstelling duurzame bedrijventerreinen en bedrijvigheid.
Energietransitie: Inventarisatie wat er nodig is om te stimuleren dat er verduurzamingsmaatregelen aan andere gebouwen dan woningen worden gerealiseerd	- 20.000				Zie voor toelichting: doelstelling duurzame bedrijventerreinen en bedrijvigheid.
Bovenstaande kan worden gefinancierd vanuit reserve Klimaatmiddelen	20.000				Ten laste van de reserve Klimaatmiddelen Rijk. Zie regel hiervoor.
Visie op het centrum actualiseren	- 50.000				Zie voor toelichting: doelstelling Levendiger, aantrekkelijker en compacter maken van het centrum.
Visie op het centrum: extra capaciteit 0,5 fte gedurende 1 jaar	- 40.000				Zie voor toelichting: doelstelling Levendiger, aantrekkelijker en compacter maken van het centrum.

Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Toeristische website		-20.000			Incidenteel budget nodig voor totstandkoming van Nuenense toeristische website
Tijdelijke huisvestingskosten verenigingen Klooster		- 500.000	- 500.000		Zie voor toelichting programma 4.
Bestuursconvenant getekend met Vincentre voor jaren 2021, 2022, 2023 en 2024	15.000	15.000	15.000	15.000	Bestuursconvenant getekend waarbij voor de jaren 2021 tot en met 2024 een bedrag van € 50.000 is opgenomen. Begroot is structureel € 65.000.
Actualisatie kapitaallasten (aangepaste planning investeringen 2023-2026 en lopende investeringen 2022)				70.377	- Betreft kapitaallasten van de inrichting openbare ruimtes in het Klooster na renovatie, zie het overzicht investeringen in de financiële begroting.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	Betreft o.m. uitvoeringsprogramma Groots! van het SGE.
Ombuigingen:					
Villagemarketing: budget eenmalig laten vervallen in 2023	15.000				Uitwerking vindt plaats in 2024, zie voor toelichting: doelstelling Meer passende toeristisch en recreatieve voorzieningen.
Inkomensoverdrachten GR economische zaken: ongebruikt budget	2.927	2.927	2.927	2.927	Op basis van ervaringscijfers.
Verlaging budget evenementen obv ervaringscijfers	2.000	2.000	2.000	2.000	Op basis van ervaringscijfers.
Totaal programma 7	- 85.073	- 505.073	- 485.073	- 55.450	

Programma 8. Financiën & Belastingen

Portefeuillehouder(s)

B. van Stiphout

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Goed en degelijk financieel beleid	1. Betere bewaking van de financiële consequenties van besluitvorming en uitvoering op het verloop van de meerjarenbegroting
Lastendruk passend bij voorzieningenniveau	2. Betere afstemming van lasten voor inwoners/bedrijven en de kosten voor het voorzieningenniveau

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Financiële verordening 2017	2017 e.v.	mei 2017	2023
Nota reserves en voorzieningen	2019 e.v.	februari 2019	onbepaald
Nota risicomanagement en weerstandsvermogen	2015 e.v.	februari 2015	onbepaald
Nota activering, waardering en afschrijving	2006 e.v.	januari 2006	onbepaald
Belasting/legesverordeningen	jaarlijks	november 2021	november 2022

Wat gaan we daarvoor doen?

Goed en degelijk financieel beleid

1. Betere bewaking van de financiële consequenties van besluitvorming en uitvoering op het verloop van de meerjarenbegroting

Om de financiële consequenties van besluitvorming beter te bewaken gaan wij deze in raadsvoorstellen beter inzichtelijk maken. Daarbij nemen we ook het effect op het meerjarig begrotingssaldo en/of reserves mee. Hiermee faciliteren we dat de raad beter onderbouwde besluiten kan nemen, eventueel tussentijds kan bijsturen en/of reeds genomen besluiten kan heroverwegen. We willen in dit opzicht de samenwerking met de auditcommissie versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Lastendruk passend bij voorzieningenniveau

2. Betere afstemming van lasten voor inwoners/bedrijven en de kosten voor het voorzieningenniveau

Het merendeel van de huidige begroting wordt besteed aan wettelijke taken, reguliere werkzaamheden en opgaven/projecten waarover in het verleden besluiten zijn genomen. Dat heeft tot gevolg dat er zeer beperkte financiële ruimte is voor nieuwe, structurele zaken. We zijn daarom zeer terughoudend geweest met het opvoeren van nieuw beleid en hebben ons beperkt tot de thema's opgenomen in de raadsagenda en het coalitieprogramma. We willen geen voorschot nemen op de toekomst, mede vanwege grote onzekerheden rondom de hoogte van de rijksbijdrage vanaf 2026. Bovendien is er momenteel sprake van hoge inflatie en sterk stijgende bouwkosten. Wij hebben daarom hoge stelposten opgenomen voor inflatie, gevoed vanuit de hogere algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2022. Tegenvallers in de andere programma's kunnen we de komende jaren vanuit deze stelpost opvangen.

Het is gebruikelijk om jaarlijks het OZB-tarief te verhogen in verband met inflatie. De tarieven worden vervolgens verlaagd als correctie op de gemiddelde waardeestijging van woningen en niet-woningen. We hebben daarbij met zo actueel mogelijke waardeestijgingen gerekend zodat inwoners optimaal worden gecompenseerd. Daarom is het tarief met 3% verlaagd. Het effect daarvan op de WOZ-beschikking is per woning verschillend, afhankelijk van de mate van waardeestijging van de betreffende woning of bedrijf.

Leges zijn nooit hoger dan de bijbehorende kosten.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

In Dienst Dommelvallei worden de bedrijfsvoeringstaken uitgevoerd op terrein van financiën, belastingen en planning & control. Daarmee levert zij een bijdrage aan het opstellen van de begroting en andere P&C documenten, interne controle en rechtmatigheid en dergelijke. Daarnaast verzorgt de dienst met ingang van 1 januari 2022 de aanslagen rioolheffing en draagt de dienst zorg voor de inning en invordering hiervan.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
0.10 Mutaties reserves programma 8	1.094	102	313	228	1.108	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	2.361	831	125	97	466	-169
0.5 Treasury	147	79	44	17	41	41
0.61 OZB woningen	137	123	134	134	134	134
0.62 OZB niet-woningen	33	45	39	39	39	39
0.64 Belastingen overig	45	53	106	106	106	106
0.8 Overige baten en lasten	64	1.269	1.915	3.047	3.930	3.934
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	55	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	3.936	2.502	2.674	3.669	5.824	4.085
Baten						
0.10 Mutaties reserves programma 8	729	240	0	0	0	0
0.5 Treasury	213	103	65	26	16	16
0.61 OZB woningen	4.949	5.021	5.187	5.331	5.479	5.631
0.62 OZB niet-woningen	1.349	1.376	1.416	1.447	1.479	1.511
0.64 Belastingen overig	66	75	75	75	75	75
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	32.350	35.364	36.233	38.126	39.694	37.584
0.8 Overige baten en lasten	35	0	0	0	0	0
Totaal Baten	39.691	42.179	42.976	45.005	46.743	44.818
Saldo (baten -/- lasten)	35.755	39.676	40.302	41.337	40.919	40.733

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand de voorgestelde budgetaanpassingen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

8. Financiën & Belastingen					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Herberekening OZB	36.900	39.800	43.400	47.700	Bij de onroerendezaakbelasting gaan we uit van alleen inflatiecorrectie. Verschillen ontstaan door een lagere inflatie dan vorig jaar meerjarig doorgerekend was. Er is ook sprake van een hogere (totale) WOZ-waardestijging dan was doorgerekend. Daarvoor hebben we het tarief echter gecorrigeerd (verlaagd).

Aanpassing gemeentefonds aan decembercirculaire 2021	286.600	287.541	294.813	308.418	Deze verhoging van de algemene uitkering wordt gedeeltelijk geoormerkt. Voor versterking dienstverlening (n.a.v. toeslagenaffaire) ca. € 80.000, zie programma 1. Ook is in deze verhoging een bedrag opgenomen voor verhoging salarissen in de zorg (ca. € 83.000 oplopend), deze oormerken we voorlopig op stelpost beleidsvoornemens, zie hieronder. Per saldo is het resultaat van de decembercirculaire 2021 positief: in 2023 € 122.282 in 2024 € 123.530, in 2025 € 126.244 en in 2026 € 129.594.
Aanpassing gemeentefonds aan meicirculaire 2022	4.018.409	4.324.833	5.049.800	2.149.864	Een deel van de mutatie gemeentefonds bevat nieuwe taken of uitbreiding ervan, zodat er kosten tegenover staan. Zie hiervoor stelposten in dit programma. Daarnaast nemen we enkele stelposten op waarvan we correcties verwachten in de septembercirculaire, zie regels hieronder. Per saldo is het resultaat van de meicirculaire 2022 positief: in 2023 € 1.497.583 in 2024 € 2.021.686, in 2025 € 2.379.067 en in 2026 € 0.
Stelpost correctie WOZ-waarden meicirculaire 2022	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000	Zie memo meicirculaire bij tussentijdse rapportage voorjaar 2022
Aanpassing stelpost btw-compensatiefonds aan meicirculaire 2022	52.000	52.000	52.000	52.000	Zie memo meicirculaire bij tussentijdse rapportage voorjaar 2022
Stelpost onderuitputting Rijk meicirculaire 2022	-577.894	-855.622	-1.002.657	0	Zie memo meicirculaire bij tussentijdse rapportage voorjaar 2022
Stelpost onderuitputting Rijk meicirculaire 2022: vervallen	577.894	855.622	1.002.657	0	Vervallen als gevolg van overeenkomst tussen VNG en ministerie over bevriezing volumedeel accressen
Aanpassing stelpost jeugd meicirculaire 2022	-912.000				Zie memo meicirculaire bij tussentijdse rapportage voorjaar 2022
Stelpost hogere algemene uitkering vanwege stijging aantal leerlingen VO	35.000	35.000	35.000	35.000	Kosten meegenomen in programma 4.
Oormerken stelpost salarissen zorg uit decembercirculaire 2021	-83.491	-85.025	-87.433	-90.197	Hogere inflatie dan eerder berekend. Dit houdt verband met de hogere algemene uitkering gemeentefonds.
Aanpassing stelpost inflatie op basis van meicirculaire 2022	1.434.735	2.119.056	2.486.642	1.965.773	Hogere inflatie dan eerder berekend. Dit houdt verband met de hogere algemene uitkering gemeentefonds.
Stelpost kapitaallasten tbv stijging investeringskosten (bouwkosten)	-10.000	-20.000	-20.000	-20.000	Sommige bedragen in de investeringsbegroting zijn van eerdere jaren en dus tegen verouderd prijspeil. Deze stelpost kan toekomstige hogere kapitaallasten opvangen.
Stelpost prijsstijging jeugdzorg vrijvallen; de lasten zijn geactualiseerd, zie programma 3.	100.000	100.000	100.000	100.000	Met het realistisch begroten van kosten jeugdhulp (zie programma 3) kan deze stelpost vervallen.
Stelpost voogdij/18+ vrijvallen; de lasten zijn opgenomen in programma 3.	125.000	125.000	125.000	125.000	Met het realistisch begroten van kosten jeugdhulp (zie programma 3) kan deze stelpost vervallen.
Cao-stijging lonen tlv stelpost inflatie	467.500	466.935	467.266	472.100	Dekking binnen stelpost (loon)inflatie voor loonstijgingen, zie programma 1.
Aanvulling stelpost loonstijging naar prijspeil meicirculaire (3,6% jaarlijks)	-107.460	-354.373	-607.459	-866.872	Aanvulling stelpost inflatie voor loonstijgingen. Conform uitgangspunten begroting is voor salarissen rekening gehouden met 2,5%, we vullen dit aan tot 3,6% (per jaar). Hiermee sluiten we aan bij de index loonvoet overheid in de meicirculaire.
Indexering bijdrage MRE en RhcE tlv stelpost inflatie	5.094	5.094	5.094	5.094	Zie programma 1.
Indexering bijdrage DDV tlv stelpost inflatie (m.n. salarislasten)	129.478	158.502	189.696	251.721	Zie programma 1.
Indexering bijdrage VRBZO tlv stelpost inflatie	22.963	22.963	22.963	22.963	Zie programma 2.
Indexering bijdrage ODZOB tlv stelpost inflatie	6.540	6.540	6.540	6.540	Zie programma 2 en 6.
Indexering bijdrage GGD tlv stelpost inflatie	18.509	18.509	18.509	18.509	Zie programma 3.
Energiekostenstijging OVL tlv stelpost indexering	17.000	17.000	17.000	17.000	Zie programma 6.

Kostenstijging gladheidsbestrijding tlv stelpost indexering	40.000	40.000	40.000	40.000	Zie programma 6.
Diverse kleine kostenstijgingen tlv stelpost indexering	18.000	18.000	18.000	18.000	Diverse programma's.
Verdeeld over programma's:					
Toerekening salariskosten aan projecten en gesloten huishoudingen (afval, riolering, grexen)	504.269	504.269	504.269	504.269	We verwachten meer personele uren te besteden op projecten (grex en investeringen).
Toerekening overhead aan gesloten huishoudingen (afval, riolering, grexen)	277.706	282.316	301.200	227.851	Door meer urenbesteding wordt ook meer overhead toegerekend.
Stelpost kapitaallasten van directe salariskosten op projecten	-22.249	-22.249	-22.249	-22.249	Toerekening van uren aan investeringsprojecten is nog niet geheel bij de investeringsbudgetten meegenomen. Deze stelpost kan de toekomstige hogere kapitaallasten opvangen.
Ombuigingen/dekkingsvoorstel:					
Ramen stelpost jeugd in algemene uitkering van 75% naar 100%, aansluitend bij VNG ledenbrief 22/033 en advies provincie		170.482	157.118	108.284	Er is een afspraak gemaakt tussen Rijk, IPO en VNG over de op te nemen jeugdmiddelen in de meerjarenraming van begroting 2023. Deze mogen conform de uitspraak van de Commissie van Wijzen voor 100% opgenomen worden (in tegenstelling tot een raming van 75% vorig jaar) in de meerjarenraming van 2024-2026.
Storting deel van het begrotingssaldo in algemene reserve tbv 'ravijnjaar'	-312.524	-228.023	-1.108.305		Wij reserveren 75% van het positieve begrotingssaldo in de jaren 2023, 2024 en 2025 zodat we een buffer creëren binnen de algemene reserve die ingezet kan worden in 'ravijnjaar' 2026 en verder.
Totaal programma 8	3.103.509	3.671.057	2.940.580	1.370.222	

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een overzicht van de lokale heffingen en belastingen.

Beleid

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan:

- de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- de Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- de Invorderingswet 1990;
- de Gemeentewet;
- diverse uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. We mogen geen uitzonderingen maken op wettelijke regels. Dit om rechtsongelijkheid voor de inwoners te voorkomen.

Het tarievenbeleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Geen algemene lastenstijging. De gemiddelde lasten voor de inwoners mogen niet meer toenemen dan de inflatiecorrectie. Lastenverzwaring voor inwoners blijft achterwege en indien enigszins mogelijk zullen we gemeentelijke belastingen, tarieven, heffingen en/of leges verlagen.
- We streven naar kostendekkendheid in de tariefstelling voor leges en retributies.
- We hanteren het profijtbeginnsel bij de overige heffingen.

In overeenstemming met deze beleidsuitgangspunten stellen wij voor de tarieven voor 2023 als volgt aan te passen:

- Voor de OZB stellen wij voor om rekening te houden met de WOZ-waardeontwikkeling en de tarieven met de inflatiecorrectie van 2,2% te verhogen. Vervolgens is het tarief voor woningen met 3% verlaagd, omdat de WOZ-waarden in 2022 meer zijn gestegen dan verwacht.
- Leges en tarieven in de tarieventabel worden verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,2%.
- Het vastrecht afvalstoffenheffing stijgt met 13,3%, de ledigingstarieven voor restafval stijgen met ongeveer 13,5%. De ledigingstarieven voor GFT zijn aangepast. In plaats van € 2,- per lediging (ongeacht het volume), worden nu verschillende tarieven voorgesteld voor de 80, 140 en 240 liter GFT ledigingen.
- De tarieven voor rioolheffing blijven gelijk.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerendezaakbelastingen:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht, gebruikt.
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De hoogte van de OZB is afgeleid van de WOZ-waarde (een percentage). Jaarlijks worden nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. De aanslagen zijn gebaseerd op de WOZ-waarden met een waardepeildatum die 1 jaar voorafgaand aan het belastingjaar ligt. Er is geen wettelijk maximum gesteld aan de jaarlijkse stijging van de OZB-tarieven.

De tarieven voor 2023 zijn bijgesteld aan de hand van de ontwikkeling van de nieuwe WOZ-waarden zodat er sprake is van een gelijkblijvend niveau van de opbrengst onroerendezaakbelastingen, exclusief de areaaluitbreiding en de tariefaanpassing. Het voorstel voor vaststelling van de tarieven wordt tegelijk met de begroting aangeboden aan de raad.

De inschatting van de totale WOZ-waarde voor 2023 (voorlopige stand per 1 september 2022) ten opzichte van de werkelijke WOZ-waarde over 2022 is als volgt:

Omschrijving	2022	2023
Totale waarde woningen	4.235.800.000	4.893.700.000
Totale waarde niet-woningen	350.400.000	361.000.000

De belastingcapaciteit heeft een relatie met de inkomsten die een gemeente ontvangt via het gemeentefonds. Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt namelijk af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van de gemeente. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen. Het aandeel van een gemeente in het gemeentefonds is kleiner naarmate het vermogen om belastingen te heffen groter is. Het gaat hier om de WOZ-waarde van onroerende zaken in de gemeente, berekend tegen een voor alle gemeenten gelijk tarief.

In onderstaande tabel geven we de korting op het gemeentefonds weer ten opzichte van werkelijke opbrengst. We doen dit op basis van de waarde 1-1-2022 omdat dit de laatst vastgestelde waarde is.

Omschrijving	Waarde	Ons tarief	Opbrengst	Kortingstarief	Korting	Saldo
OZB eigenaren woningen	4.235.800.000	0,1231%	5.214.270	0,06704%	2.839.680	2.374.589
OZB gebruikers niet-woningen	327.400.000	0,1935%	633.519	0,09205%	301.372	332.147
OZB eigenaren niet-woningen	350.400.000	0,2411%	844.814	0,11417%	400.052	444.763
			6.692.603		3.541.104	3.151.500

De ramingen voor de baten OZB 2023 zijn als volgt:

Omschrijving	2023
Eigenaren woning	5.178.900
Eigenaren niet-woning	856.200
Gebruikers niet-woning	559.700

Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten

De gemeente is verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en de Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten wordt afvalstoffenheffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente verplicht is huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. De tarieven van de afvalstoffenheffing zijn verdeeld in twee componenten:

1. Een vast deel: hiertoe behoren kosten die niet in de invloedssfeer liggen van de individuele inwoners zoals de kosten van de milieustraat, glas-, papier- en plasticinzameling;
2. Een variabel deel: het gaat hier om het zogenaamd "de vervuiler betaalt" principe; hoe vaker iemand zijn rest- en gft-afval aanbiedt, hoe hoger de kosten voor deze aanbieder zijn.

Reinigingsrechten worden geheven van niet-woningen (bedrijven) die hebben aangegeven gebruik te maken van de inzameldienst voor huishoudelijke afvalstoffen. Het betreft hier geen bedrijfsafval.

De tarieven van de afvalstoffenheffing worden bepaald waarbij de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Bij het bepalen van de geraamde kosten wordt de volledige BTW over deze kosten meegenomen (artikel 229b van de Gemeentewet). We streven er kort gezegd naar dat de kosten voor 100% worden gedekt door de opbrengsten uit de heffingen.

Voor 2023 stijgen de afvalstoffenheffing en de ledigingstarieven met ongeveer 13,5%, met uitzondering van de GFT ledigingen.

Rioolheffing

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt rioolheffing geheven. De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel.

De tarieven van de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Bij het bepalen van de geraamde kosten mag ook de BTW over deze kosten meegenomen worden (artikel 229b van de Gemeentewet). We streven er kort gezegd naar dat de kosten voor 100% worden gedekt door de opbrengsten uit de heffingen.

Vanaf 1 januari 2022 is de heffingsgrondslag aangepast. Voor woningen is vanaf 1 januari 2022 het aantal personen van het huishouden bepalend voor de hoogte van de rioolheffing. Bij niet-woningen blijft de grondslag het waterverbruik. De raad heeft hiermee ingestemd in de vergadering van 8 juli 2021.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolheffing

Op grond van het BBV zijn gemeenten verplicht de berekening van tarieven van heffingen inzichtelijk te maken. De tarieven en heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten (artikel 229b Gemeentewet).

Onderstaande overzichten geven aan dat afval en riolering 100% kostendekkend zijn:

Dekkendheid afvalstoffenheffing	2023
Afval taakveld 7.3	
Lasten milieustraat	982.779
Lasten overige afvalstromen	1.602.509
Kapitaallasten	40.439
Mutatie voorziening	17.755
Totaal kosten afval taakveld 7.3	2.607.972
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	252.346
Kwijtschelding taakveld 6.3	71.308
Straatreiniging taakveld 2.1	181.550
BTW taakveld 0.11*	444.800
Totaal toerekenbaar	950.006
Totaal lasten	3.557.976
Opbrengst afvalstoffenheffing	2.946.765
Baten milieustraat	111.100
Baten overige afvalstromen	500.111
Baten totaal (taakveld 7.3)	3.557.976
Dekkendheidpercentage afval	100%

* De BTW rekenen we conform artikel 229B van de Gemeentewet toe. Deze toerekening is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2003. Vanaf dat moment werd de BTW compensabel en werd tegelijkertijd een uitname uit het gemeentefonds gedaan.

Dekkendheid rioolheffing	2023
Riolering taakveld 7.2	
Beheer en onderhoud riolering	1.044.756
Kapitaallasten	377.381
Mutatie voorziening	-278.737
Totaal kosten riolering taakveld 7.2	1.143.400
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	180.123
Kwijtschelding taakveld 6.3	60.000
Straatreiniging taakveld 2.1	297.796
Watertaken taakveld 5.7	119.094
BTW taakveld 0.11*	314.000
Totaal toerekenbaar	971.013
Totaal lasten	2.114.413
Opbrengst rioolheffing taakveld 7.2	2.114.413
Baten totaal	2.114.413
Dekkendheidpercentage riool	100%

* De BTW rekenen we conform artikel 229B van de Gemeentewet toe. Deze toerekening is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2003. Vanaf dat moment werd de BTW compensabel en werd tegelijkertijd een uitname uit het gemeentefonds gedaan.

Leges

Wanneer de gemeente een bepaalde dienst levert, kunnen daarvoor leges worden geheven. De tarieven worden jaarlijks vastgesteld in de Tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Net als riool- en afvalstoffenheffing moeten de tarieven dusdanig worden vastgesteld dat de geraamde baten niet boven de geraamde lasten uitkomen. Bij de vaststelling van een aantal tarieven, zoals voor reisdocumenten, moet rekening gehouden worden met van rijkswege gestelde maximumtarieven. De verschillende leges die worden geheven, worden in principe jaarlijks verhoogd met de daarvoor geldende inflatiecorrectie, met uitzondering van de leges/tarieven die zijn vastgesteld door het Rijk en in MRE-verband.

Kostendekkendheid leges

Op grond van het BBV moeten gemeenten inzichtelijk maken dat de tarieven en heffingen hoogstens kostendekkend zijn.

Per hoofdstuk van de legesverordening is hieronder de kostendekkendheid weergegeven op basis van de geraamde baten en lasten. Alleen hoofdstukken vanuit de modelverordening die zijn opgenomen in de legesverordening van Nuenen zijn opgenomen. Per titel in de legesverordening wordt gestreefd naar maximale kostendekkendheid, ondanks dat jurisprudentie de legesverordening als één geheel ziet en dus de legesverordening als geheel maximaal kostendekkend mag zijn. Tussen afzonderlijke hoofdstukken binnen een titel mag kruissubsidiëring worden toegepast. Opbrengsten uit leges van een bepaald hoofdstuk mogen kosten binnen een ander hoofdstuk compenseren.

Onderstaande overzichten geven aan dat de leges hoogstens kostendekkend zijn.

De lasten zijn uitgesplitst in salaris, overhead en directe lasten. Hierbij is rekening gehouden met jurisprudentie over hetgeen wel en niet aan de leges mag worden toegerekend.

De salaris- en overheadlasten in titel 1 zijn toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken. Op basis van de toegerekende salarislasteren is het opslagpercentage voor de overhead bepaald.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 1	Algemene Dienstverlening					
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	-36.000	37.739	25.674	1.124	56%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	-174.087	100.638	68.464	35.353	85%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	-107.000	79.672	54.201	45.000	60%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	-9.750	37.739	25.674	1.800	15%
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	0	0	0	0	0%
Hoofdstuk 8	Vastgoed informatie	-	8.386	5.705	-	0%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	-12.750	41.932	28.527	900	18%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	-	8.386	5.705	-	0%
Hoofdstuk 11	Huisvestingswet	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 12	Leegstandwet	-	8.386	5.705	-	0%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	-	12.580	8.558	-	0%
Hoofdstuk 17	Telecommunicatie	-25.000	8.386	5.705	15.000	86%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	-688	12.580	8.558	-	3%
Hoofdstuk 19	Kinderopvang	-4.000	8.386	5.705	-	28%
Hoofdstuk 20	Diversen	-2.750	25.159	17.116	-	7%
	Totaal titel 1	-372.025	389.971	265.297	99.177	49%

De salaris- en overheadlasten in titel 2 zijn (voornamelijk) toegerekend vanuit het taakveld 8.3 Wonen en Bouwen, waaronder de bouwvergunningen vallen. Ook hier is op basis van de toegerekende salarislasteren de overhead bepaald. De baten en lasten binnen titel 2 van de legesverordening hebben voornamelijk betrekking op hoofdstuk 2 en 3, vandaar is vanwege de samenhang besloten alle lasten toe te rekenen aan hoofdstuk 3 binnen titel 2 en is dit niet verder uitgesplitst.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunningen					
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 2	Principe verzoek/ beoordeling conceptaanvraag	-	-	-	-	-

Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	-784.875	428.819	291.725	169.275	88%
Hoofdstuk 4	Vermindering	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 5	Teruggaaf	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 10	In deze titel niet benoemde beschikking	-	-	-	-	-
Totaal titel 2		-784.875	428.819	291.725	169.275	88%

De salaris- en overheadlasten in titel 3 zijn voornamelijk toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1	Horeca	-8.250	8.386	5.705	-	59%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten	-688	12.580	8.558	-	3%
Hoofdstuk 3	Seksbedrijven	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 4	Verbod exploiteren bedrijf zonder benodigde vergunning	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	-	4.193	2.853	-	0%
Hoofdstuk 6	Winkeltijdenwet	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	-	4.103	3.614	-	0%
Totaal titel 3		-8.938	29.262	20.730	-	18%

Overige belastingen

Toeristenbelasting

Op grond van artikel 225 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven van diegene die mensen tegen vergoeding laat overnachten onder andere in hotels, pensions, vakantieonderkomens en op vaste standplaatsen. Het geldt alleen als de persoon die hier verblijft geen inwoner van de gemeente is.

Vermakelijkhedenretributie

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt vermakelijkhedenretributie geheven bij de organisatoren van evenementen waarbij entree wordt geheven. Deze retributie wordt pas geheven als meer dan 2.000 betalende bezoekers het evenement hebben bezocht. Er wordt alleen geheven als er gebruik wordt gemaakt van voorzieningen die door of met medewerking van het gemeentebestuur tot stand zijn gebracht. De tarieven voor 2023 blijven gelijk aan die van 2022.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt geheven in het vastgestelde centrumgebied ten behoeve van het ondernemersfonds.

Kwijtscheldingsbeleid

De kwijtscheldingsregels zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente heeft, als gevolg van artikel 255 van de Gemeentewet, slechts op 2 onderdelen beleidsvrijheid:

- De raad kan bepalen dat er helemaal geen dan wel gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend.
- De raad kan regels stellen met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan in aanmerking worden genomen die er toe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

Op grond van het laatste onderdeel heeft de gemeente gekozen voor het voor 100% meenemen van de kosten van bestaan. Het bestaande beleid wordt hiermee voortgezet. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de volgende heffingen:

- onroerendezaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Overzicht tarieven

	2021	2022	2023
OZB Eigenaar Woning	0,1284%	0,1231%	0,1061%
OZB Eigenaar Niet-woning	0,2324%	0,2411%	0,2392%
OZB Gebruiker Niet-woning	0,1866%	0,1935%	0,1920%
Afvalstoffenheffing vastrecht (per jaar)	153,60	153,60	174
Afvalstoffenheffing 25 liter gft-afval	0,00	0,00	0,00
Afvalstoffenheffing 80 liter gft-afval	2,00	2,00	1,25
Afvalstoffenheffing 140 liter gft-afval	2,00	2,00	2,25
Afvalstoffenheffing 240 liter gft-afval	2,00	2,00	3,50
Afvalstoffenheffing 25 liter restafval	2,25	2,25	2,50
Afvalstoffenheffing 80 liter restafval	7,25	7,25	8,25
Afvalstoffenheffing 140 liter restafval	13,00	13,00	14,75
Afvalstoffenheffing 60 liter ondergronds	21,75	21,75	24,75
Afvalstoffenheffing 30 liter ondergronds restafval	1,60	1,60	1,85
Afvalstoffenheffing 60 liter ondergronds gft-afval	-	-	1,00
Afvalstoffenheffing 60 liter ondergronds restafval	3,25	3,25	3,75
Rioolheffing 1-persoonshuishouden	-	75,00	75,00
Rioolheffing 2-persoonshuishouden	-	140,00	140,00
Rioolheffing 3-persoonshuishouden	-	205,00	205,00
Rioolheffing 4-persoonshuishouden	-	270,00	270,00
Rioolheffing 5- of meerpersoonshuishouden	-	330,00	330,00
Rioolheffing niet-woning 0 - 200m3	-	140,00	140,00
Rioolheffing niet-woning 201 - 500m3	-	487,00	487,00
Rioolheffing niet-woning > 500 m3	-	695,00	695,00

Vergelijking buurgemeenten

In onderstaande tabel worden de eenheden gebruikt die het COELO toepast voor het bepalen van de woonlasten. Onderstaande tabel geeft inzicht in de gegevens over 2022 (afgerond op hele euro's).

	Son en Breugel	Nuenen	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo
OZB Eig. woning	0,0841%	0,1231%	0,10714%	0,0856%	0,0756%
OZB Eig. niet-woning	0,1969%	0,2411%	0,30377%	0,1993%	0,1792%
OZB Gebr. niet-won.	0,1623%	0,1935%	0,21777%	0,1597%	0,1456%
Afvalstoffenheffing *) (meerpers.huishouden)	290	402	347	323	338
Rioolheffing	142	160	233	177	199
Totale woonlasten					

*) Diftar gemeenten worden door het COELO berekend op basis van vastrecht plus een gemiddeld aantal ledigingen (18 maal een grijze container van 140 liter en 7 maal een groene container van 140 liter). De aantallen van het COELO zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde. In de meeste diftar gemeenten is het gemiddelde aantal ledigingen lager. Bij de tabel hieronder, Ontwikkeling lokale lastendruk, gaan we uit van het gemiddelde aantal ledigingen in Nuenen.

Ontwikkeling lokale lastendruk

Jaar	2021	2022	2023
WOZ-waarde	354.000	391.000	448.000
Wijziging WOZ-waarde	6,95%	10,45%	14,58%
OZB	455,-	481,-	475,-
Afvalstoffenheffing #)	272,-	272,-	308,-

Rioolheffing ##)	190,-	160,-	160,-
Totaal	917,-	913,-	943,-
Lastenontwikkeling		-0,4%	3,3%

#) Uitgangspunt hierbij is het gemiddeld aantal ledigingen restafvalcontainers (8) en gft-afvalcontainers (7) in Nuenen, herrekend naar alsof er alléén 140-liter containers zijn.

##) Uitgangspunt voor 2021 is het gemiddelde waterverbruik per huishouden van 137m³. Voor 2022 en 2023 is uitgegaan van het gemiddelde aantal personen per huishouden in de gemeente Nuenen: 2,3.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente Nuenen. Hiervoor geven we een overzicht van de risico's. Vervolgens zetten we deze af tegen de aanwezige weerstandscapaciteit. Als laatste worden de financiële kengetallen gepresenteerd.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

In de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015 wordt het beleidskader voor het weerstandsvermogen beschreven. Dit kader luidt als volgt:

- De gemeenteraad wordt via de planning- en controldocumenten (begroting en jaarrekening) geïnformeerd over de 15 belangrijkste risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen;
- De 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' wordt als basis gehanteerd voor de opstelling van de verplicht voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening;
- Uitgegaan wordt van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1);
- Als de ratio weerstandsvermogen door de toename van risico's onder de 1 uitkomt zal ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld, of zullen extra inspanningen worden gedaan om de benodigde weerstandscapaciteit terug te brengen. In deze situatie zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad die ervoor moeten zorgen dat het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau komt.

Inventarisatie van de risico's

In veel gevallen kunnen we de exacte waarde van een risico niet bepalen. Om de risico's toch te kwantificeren werken we met klassengemiddelden. Deze klassengemiddelden leiden tot de financiële gevolgen in de onderstaande tabel. De risicowaarde bepalen we vervolgens aan de hand van de volgende berekening:

$$\text{Risicowaarde in €} = \text{percentage kans} \times \text{gevolg in €}$$

Het totaal aan risicowaarden vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat niet alle risico's zich tegelijk manifesteren rekenen we hierbij met een zekerheidspercentage van 90%.

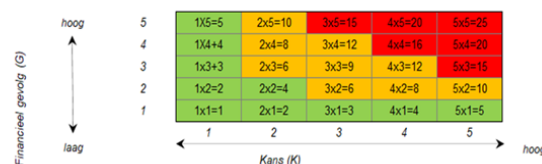
Hoewel zorgvuldig is geprobeerd om alle risico's in beeld te brengen, kan het voorkomen dat een risico niet is opgenomen. Zoals eerder genoemd is risicomanagement een dynamisch proces en voortschrijdend inzicht zorgt voor een steeds vollediger beeld.

Het is onmogelijk en onwenselijk om te sturen op alle geïdentificeerde risico's. Door de risico's te kwantificeren wordt de lijst geordend. Op deze manier ligt de focus op de risico's die de grootste impact op de organisatie hebben. Zowel de kans dat een risico zich manifesteert als de impact die het risico met zich meebrengt moet worden bepaald.

Er wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico daadwerkelijk optreedt. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat de gemeente kwijt is indien het risico optreedt. Het kwantificeren van risico's is een proces van taxeren en inschatten en heeft daarmee altijd in bepaalde mate een subjectief karakter.

Onderstaande tabellen geven de verdeling weer van de klassen waarop de inschatting wordt gebaseerd. Tabel 1 is de verdeling van klassen naar kans, tabel 2 is de verdeling van klassen in financieel gevolg:

Klasse	Kans (Waarschijnlijkheid)	Klasse gemiddelde (%)	Klasse	Financieel gevolg (€)	Klasse gemiddelde (€)
1	Eén keer per 10 jaar of minder (1-20%)	10%	1	< 50.000	25.000
2	Eén keer per 5 à 10 jaar (21-40%)	30%	2	50.000 – 100.000	75.000
3	Eén keer per 2 à 5 jaar (41-60%)	50%	3	100.000 – 250.000	175.000
4	Eén keer per 1 à 2 jaar (61-80%)	70%	4	250.000 – 500.000	375.000
5	Eén keer per jaar of vaker (81-99%)	90%	5	> 500.000	-

Matrix (kans x gevolg top 15 risico's)

Voor de bepaling van de score in de risicomatrix worden de klassescores bepaald. Hierboven staan twee tabellen. In de eerste tabel is de top 15 opgenomen. Het getal in de matrix correspondeert met het risiconummer uit de top 15. Zo is zichtbaar welk risico in het groen, oranje of rood is opgenomen. In de tweede tabel is de scoreberekening van de kans x gevolg opgenomen.

Top 15 risico's

Risico	Kans in %	Kans in €	Risicowaarde
1 Exploitatie grond Het bedrag is ten opzichte van de jaarrekening 2021 licht gestegen, dit komt door een stijging van het rentepercentage van 0,0% naar 0,5% waardoor de Monte Carloanalyse een ander risicoprofiel oplevert.	Concrete	berekening	16.966.492
2 Sociaal domein Wmo/Jeugd is een open-einde regeling. Door een mogelijke toename van het aantal aanvragen en/of een andere soort zorginzet bestaat het risico dat het budget wordt overschreden. In deze begroting is het budget voor het sociaal domein opgehoogd. Dat maakt dat het risico verlaagd is ten opzichte van de vorige risico-inventarisatie (ten tijde van de jaarrekening 2021).	90%	1.000.000	900.000
3 Op orde brengen standplaatsen woonwagens Eventuele meerkosten voor de verbetering van woonwagens kunnen voor risico komen van de gemeente.	Concrete	berekening	425.000
4 Externe gevolgen cybercriminaliteit / beveiligingsincident Naast de interne gevolgen - die genoemd worden bij risico 8 - loopt de organisatie ook het risico op mogelijk externe gevolgen. Onzorgvuldige omgang met persoonsgegevens en overtredingen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) kunnen leiden tot aansprakelijkheidsstellingen van getroffen of boetes van de privacytoezichthouder. Een boete wegens onzorgvuldig handelen met de privacy van inwoners zou bovendien leiden tot grote imagoschade. Het risico is aanwezig op extra kosten die voortvloeien uit boete Autoriteit Persoonsgegevens, imagoschade, aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van cybercriminaliteit/beveiligingsincidenten, waaronder datalekken.	30%	1.000.000	300.000
5 Saneringskosten grond Om de standplaatsen van de woonwagens op orde te brengen dient de grond voor een deel gesaneerd te worden. Deze meerkosten zijn voor rekening en risico van de gemeente.	50%	375.000	187.500
6 Legesopbrengsten Het risico is aanwezig dat opbrengsten leges achterblijven ten opzichte van de begroting. Het is moeilijk exact te voorspellen hoeveel aanvragen omgevingsvergunningen ingediend gaan worden, dit is ook mede afhankelijk van de economische omstandigheden.	70%	175.000	122.500
7 Algemene uitkering gemeentefonds Via circulaire wordt de gemeente 2 maal per jaar geconfronteerd met aanpassingen vanuit het gemeentefonds. De afspraak tussen het Rijk en de gemeenten is 'samen de trap op, samen de trap af'. Indien het Rijk bezuinigt, wordt er ook minder geld in het gemeentefonds gestort. Deze systematiek zal in ieder geval nog gelden t/m 2025. Hoe vanaf 2026 de financieringssysteem zal zijn is nu nog niet bekend. Via de fondsbeheerders worden hier in overleg met alle betrokkenen in de huidige kabinetsperiode voorstellen voor gemaakt. Er is al wel per 1-1-2023 een nieuw verdeelmodel ingevoerd. Dit ondanks dat de VNG en de ROB aangaven dat er nog veel verbeterd moest worden. De fondsbeheerders hebben toegezegd aan verbeteringen te gaan werken. Onderzoeken naar de centrumfunctie, eenpersoonshuishoudens, inkomstencorrecties WOZ-waarden en de overige eigen middelen (OEM) worden opgestart. Resultaten hiervan zijn pas in 2023 te verwachten. Deze schommelingen in de algemene uitkering kunnen problemen veroorzaken voor het sluitend krijgen van de begroting. Op de hoogte van de algemene uitkering kan geen invloed worden uitgeoefend.	70%	175.000	122.500
8 Interne gevolgen cybercriminaliteit / beveiligingsincident	70%	175.000	122.500

	De organisatie kan geconfronteerd worden met cybercriminaliteit en/of met een beveiligingsincident. Recente voorbeelden, de IBD en incidenten in het land (bijvoorbeeld Hof van Twente) laten zien dat de kans hierop toeneemt. De gevolgen kunnen enorm zijn. Cybercriminaliteit is criminaliteit met ICT als middel én doelwit. Cybercriminaliteit is veelvoorkomend. Aan de ene kant wordt ICT steeds complexer, en aan de andere kant blijkt uit de benchmark dat we onder het gemiddelde zitten qua middelen. Beveiligingsincident is een inbreuk op de beveiliging, waarbij de beschikbaarheid, de integriteit of de vertrouwelijkheid van informatie in gevaar is of kan komen. Een beveiligingsincident kan ook onbewust worden veroorzaakt. De IBD geeft in het dreigingsbeeld 2021-2022 duidelijk het signaal af, dat de kans op beveiligingsincidenten toeneemt. Een ambtenaar, bestuurder of raadslid kan bedoeld of onbedoeld informatie verschaffen waar een kwaadwillende zijn voordeel mee kan doen (en de gemeente gedupeerd achterblijft). Informatie rond bestemmingsplannen, aanbestedingen, persoonsgegevens of veranderende regels kan zeer waardevol zijn. Het risico is aanwezig dat de continuïteit van de bedrijfsvoering in het gedrang komt.			
9	Dienst Dommelvallei De samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en dienstverlening verloopt via de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei. Omdat Dienst Dommelvallei geen eigen reserves heeft, wordt het totaal van de risico's van de dienst via de verdeelsleutel belegd bij de drie deelnemende gemeenten.	Concrete	berekening	104.625
10	Crisisbeheersing Iedere gemeente kan te maken krijgen met incidenten, die de status van een crisis krijgen. Deze kunnen plaatsvinden zowel in het fysieke als het sociale domein. Ook kunnen crises lokaal, regionaal of bovenregionaal van karakter zijn.	10%	1.000.000	100.000
11	Vennootschapsbelasting De Belastingdienst heeft nog geen uitspraak gedaan over de uitgangspunten voor de Vpb-aangifte. Hierdoor kan de definitieve aangifte afwijken van de voorlopige aangifte.	30%	175.000	52.500
12	Belastingaangifte De gemeente is aansprakelijk voor fouten in loonbelastingopgaves, Btw aangiften, opgave Btw compensatiefonds en de WKR. Bovendien kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor belastingschulden van andere bedrijven op basis van inleners of ketenaansprakelijkheid.	30%	175.000	52.500
13	Attero - compensatieovereenkomst Formeel hebben de gewesten in Brabant een contract met Attero over het verbranden van afval. In dit contract is een minimum-hoeveelheid opgenomen. Vanaf 2011 is deze minimum hoeveelheid niet aangeleverd door de gewesten gezamenlijk. Attero heeft geclaimd over 2015 t/m jan 2017. Er is een uitspraak gedaan door een arbitragecommissie en de gemeenten zijn daarin in het ongelijk gesteld. Er is een factuur van 6.1 miljoen als naheffing gestuurd naar de MRE. Deze factuur is door het MRE betaald. Inmiddels is vanuit de VvC een procedure gestart bij het Gerechtshof om het vonnis te vernietigen. In de tussenliggende periode wordt dit bedrag nog niet verrekend met de gemeenten. Over die verrekening bestaat namelijk binnen het MRE onenigheid tussen de gemeenten. De niet-difitar-gemeenten staan op het standpunt dat zij het tekort niet hebben veroorzaakt en dus ook hiervoor niet gaan betalen. Op dit moment is dus nog niet aan te geven hoe de kosten verdeeld zullen worden over de gemeenten. Ook binnen de gewesten bestaat overigens nog onenigheid over de verdeling van de kosten. De discussie hierover wordt verschoven tot na de definitieve uitspraak over de vernietigingsprocedure. Inmiddels heeft de rechter Attero in het ongelijk gesteld, maar Attero is in cassatie gegaan. Zo lang dat loopt, blijft er dan ook een risico voor de gemeenten bestaan (weliswaar met een geringe kans).	30%	175.000	52.500
14	Bodemverontreiniging/-sanering De gemeente loopt voortdurend het risico geconfronteerd te worden met schade aan het milieu door bijvoorbeeld bodemverontreinigingen.	70%	75.000	52.500
15	GGD De Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant Zuidoost heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg. Op basis van de begroting wordt financieel bijgedragen. Het onafgedekte risico, zijnde € 1.950.000, dient te worden opgenomen in de eigen risicoparagraaf van de deelnemende gemeentes, herrekend naar de risicowaarde per gemeente.	Concrete	berekening	46.689
Subtotaal top 15				19.607.806
Overige risico's				381.584
Onvoorzien				250.000

	Totaal		20.239.390
Totaal o.b.v. zekerheidspercentage (90%)			18.215.451

Wijzigingen:

Ten opzichte van de laatste risico-inventarisatie - ten tijde van de jaarrekening 2021 - is de totale risicowaarde (o.b.v. zekerheidspercentage 90%) toegenomen met € 31.000,- (afgerond).

Top 15

De risico's die nu in de top 15 staan, zijn identiek aan de risico's die bij de laatste risico-inventarisatie de top 15 vormden.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	7.196.509	-
Algemene reserve bouwgrond	13.378.900	-
Algemene reserve bouwgrond winstnemingen	9.401.891	-
Stille reserve	pm	-
Raming onvoorziene uitgaven	0	143.000
Onbenutte belastingcapaciteit	-	0
Totale weerstandscapaciteit	29.977.300	143.000

Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden vastgesteld:

$$30.120.300 / 18.215.451 = 1,65$$

Wij concluderen hiermee dat het weerstandsvermogen voldoende is om de risico's op te vangen.

In onderstaande grafiek is het verloop van de ratio weerstandsvermogen van de afgelopen periode en voor de komende jaren weergegeven. Uitgangspunt is dat de risico's de komende jaren gelijk blijven.

Financiële kengetallen

Kengetallen geven inzicht in bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen bijdragen aan het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De combinatie van de kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de gemeente. Daarnaast bieden kengetallen de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken.

Een individueel kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie van de gemeente moet worden beoordeeld. De kengetallen moeten in samenhang bekeken worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid.

Voor de provincie als toezichthouder hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Ze kunnen worden betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie van een gemeente.

De volgende financiële kengetallen moeten in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen worden:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit

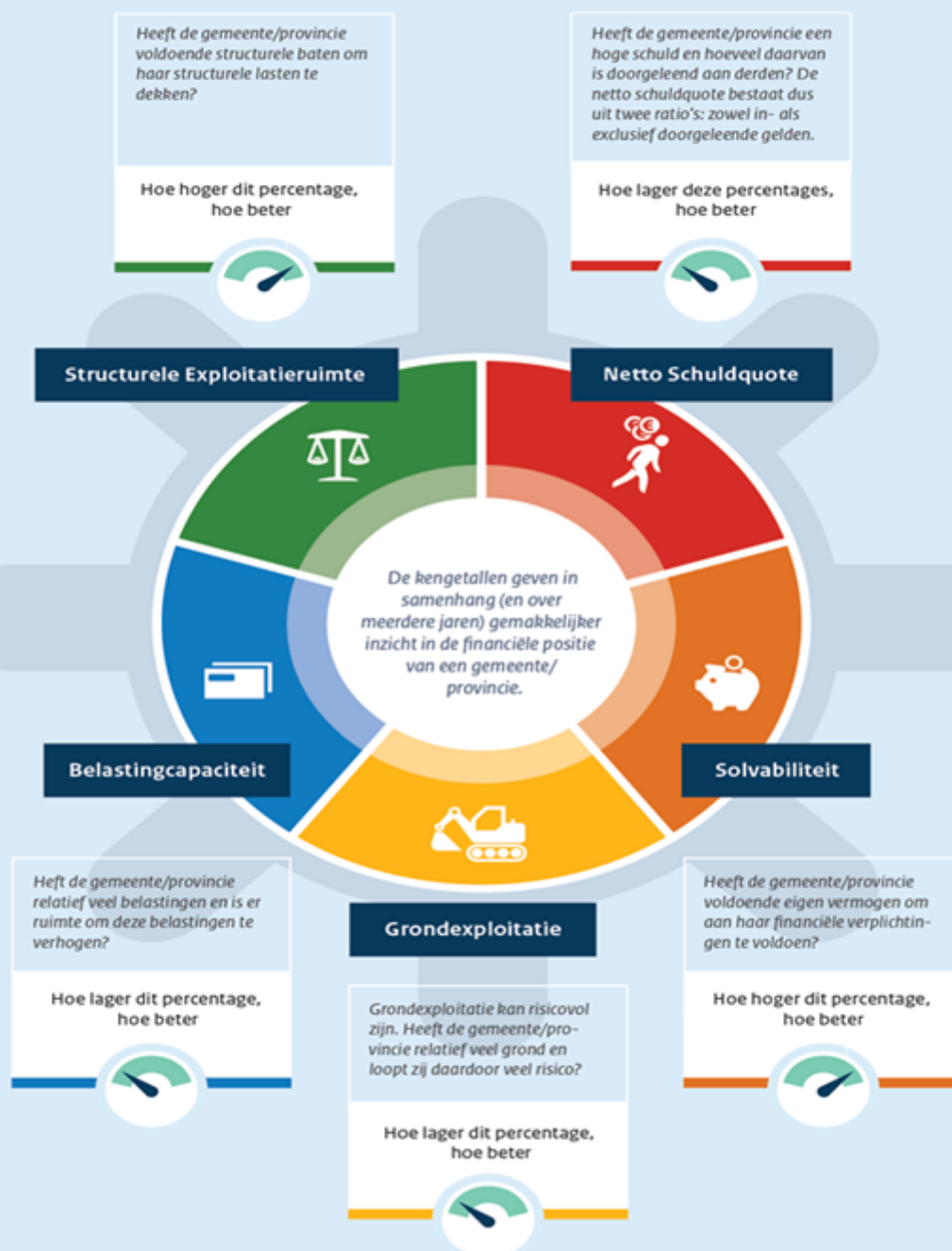
De toezichthouder hanteert geen normering, maar maakt gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90	90-130	>130
Solvabiliteitsratio	>50	20-50	<20
Grondexploitatie	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte	>0	0	<0
Belastingcapaciteit	<95	95-105	>105

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

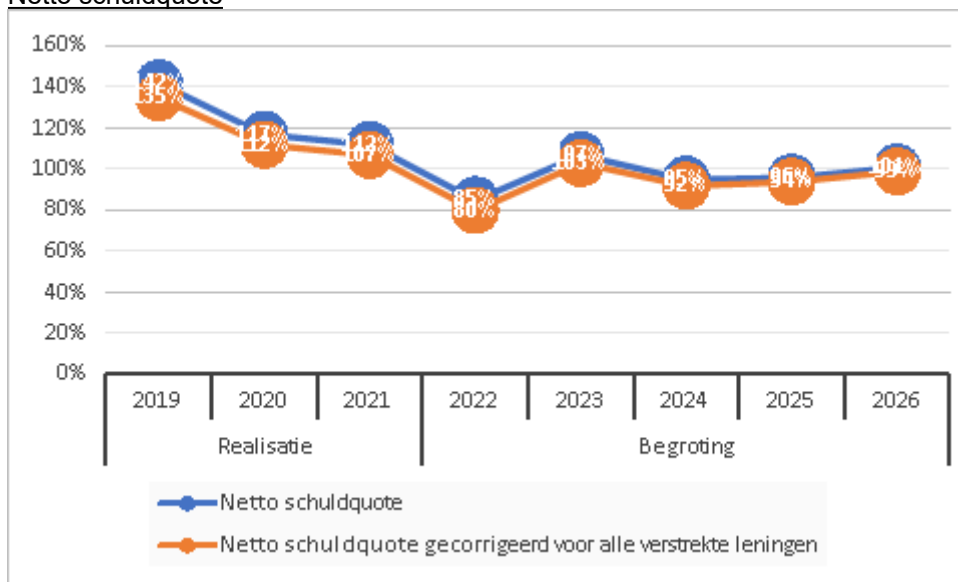
Uitgangspunten

Voor de kolommen realisatie is uitgegaan van de balans zoals opgenomen in de betreffende jaarrekening. De kengetallen voor de begroting 2022 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2022-2025. De kengetallen voor 2023-2026 zijn afkomstig uit voorliggende meerjarenbegroting.

Omschrijving	Realisatie			Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	142%	117%	112%	85%	107%	95%	96%	101%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	135%	112%	107%	80%	103%	92%	94%	99%
Solvabiliteitsratio	27%	28%	30%	35%	30%	31%	31%	31%
Grondexploitatie	137%	113%	117%	74%	100%	51%	46%	44%
Structurele exploitatieruimte	-3%	1%	3%	1%	1%	1%	2%	0%
Belastingcapaciteit	117%	112%	118%	110%	104%	104%	104%	104%

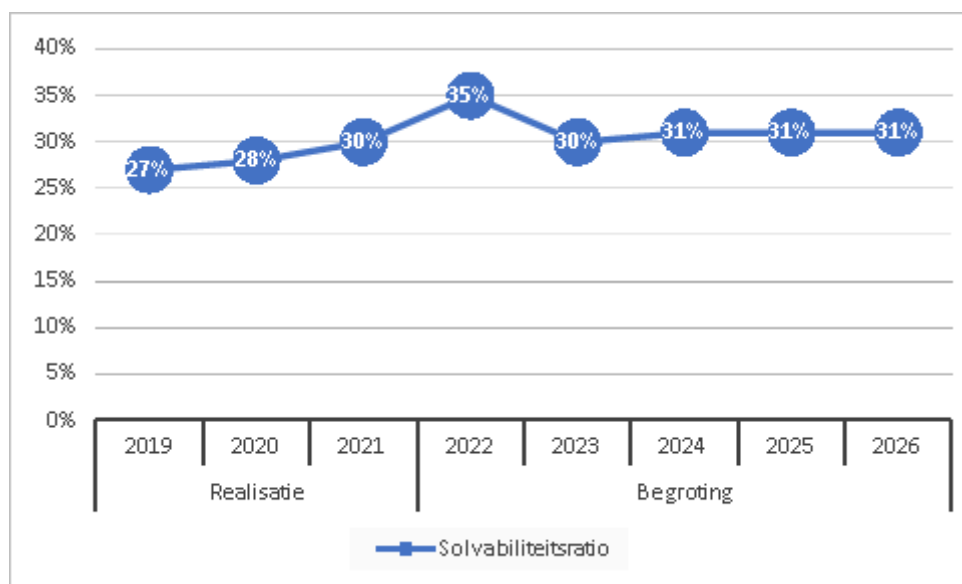
Hieronder volgt per kengetal een korte toelichting.

Netto schuldquote

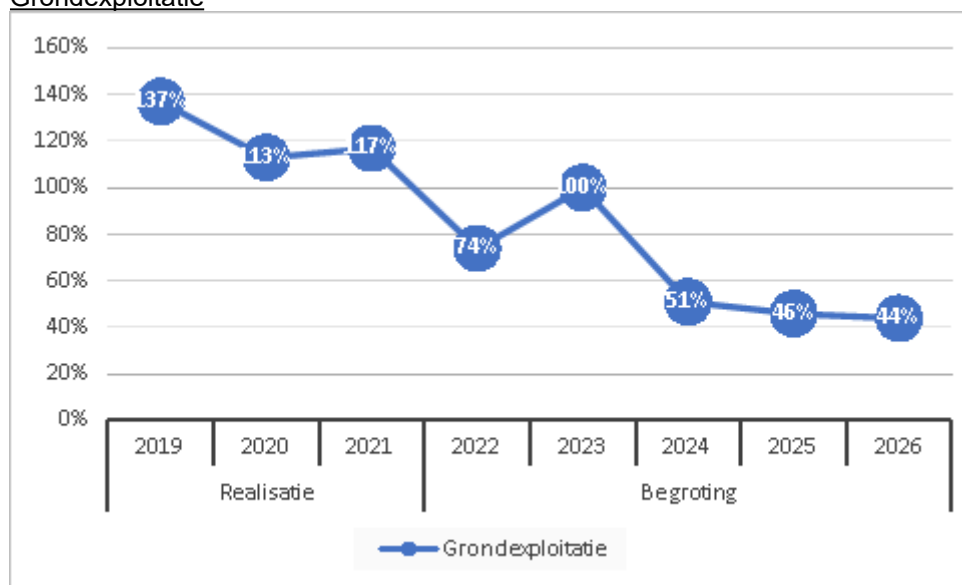
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

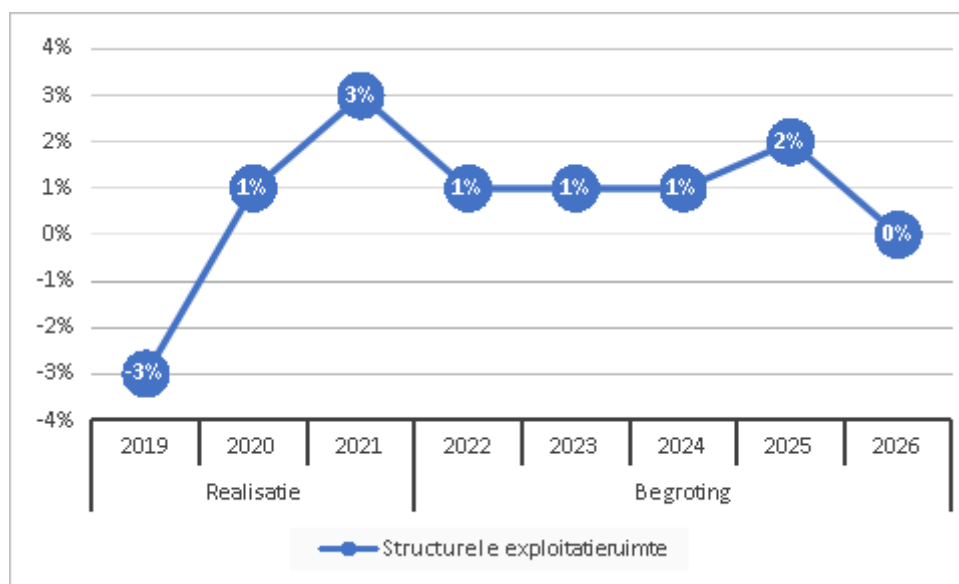
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Grondexploitatie

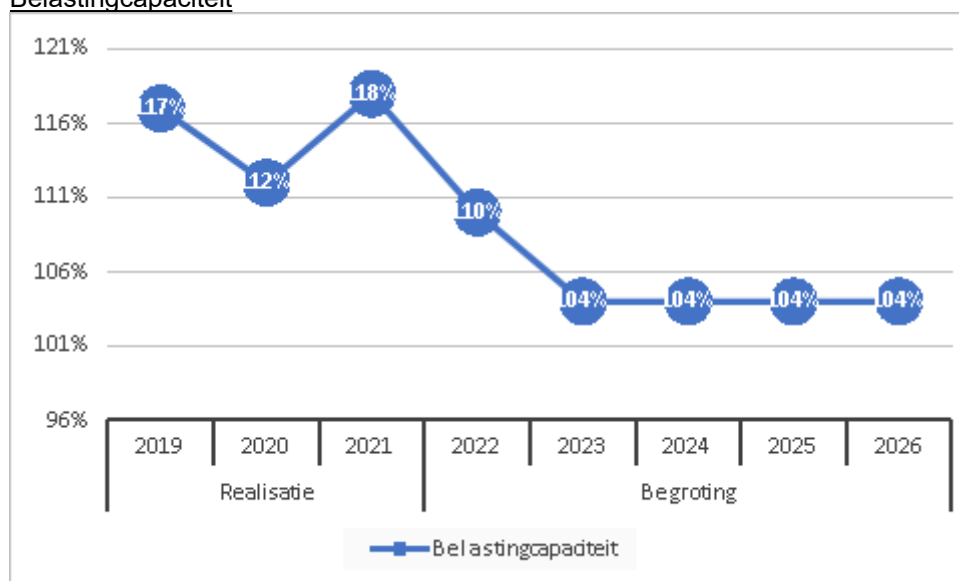
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstig) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld.

Conclusie

Netto schuldquote (zowel gecorrigeerd als niet gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De hoogte van dit kengetal wordt voor de gemeente Nuenen beïnvloed door 2 oorzaken:

- De gemeente heeft vanaf 2005 veel geïnvesteerd in de grondexploitaties, met name Nuenen West. Daarnaast is er in 2012 geïnvesteerd in Eeneind West. Om deze investeringen te financieren is het de afgelopen jaren noodzakelijk geweest om kort- dan wel langlopende leningen aan te trekken.
Het kengetal voor de begroting is lager dan de werkelijke kengetallen in de afgelopen jaarrekeningen. Dit wordt met name veroorzaakt door het, conform afspraken, ramen van de verkoop van de gronden Eeneind West. In 2021 heeft de geraamde verkoop niet plaatsgevonden.
Voor de komende jaren zijn de verkoopbaten geraamd overeenkomstig de bouwgrondexploitaties zoals bij de jaarrekening 2021 vastgesteld. Het kengetal neemt de komende jaren af door de realisatie van geraamde verkopen in met name Nuenen West en Eeneind West.
- Het oplopen van dit kengetal in 2023 wordt veroorzaakt door de geraamde investeringen, waarvan de grootste zijn:
 - het Klooster (2022-2024);
 - de Hongerman (2022-2023);
 - renovatie van de woonwagenlocaties (2024 t/m 2026);
 - Bundelroutes (2023 t/m 2025).

Solvabiliteitsratio

Deze ratio schommelt slechts licht. De (geraamde) reserves en voorzieningen blijven nagenoeg ongewijzigd. Omdat de geraamde investeringen in 2023 hoog zijn (zie hierboven) laat dit kengetal in 2023 een lichte daling zien.

Grondexploitatie

De gemeente heeft vanaf 2005 veel geïnvesteerd in de grondexploitaties, daarom is dit kengetal hoog. De sterke afname van het kengetal ten opzichte van de laatste jaarrekening en de begrotingsjaren wordt met name veroorzaakt door het, conform afspraken, ramen van de verkoop van de gronden Nuenen West en Eeneind West in 2023 en 2024.

Structurele exploitatieruimte

De resultaten van de begrotingsjaren zijn positief. Dit betekent dat alle structurele lasten, inclusief de kapitaallasten van de geraamde investeringen, opgevangen worden binnen een structureel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit

Het landelijk gemiddelde van het kengetal voor de belastingcapaciteit wordt jaarlijks op 100% gesteld. De gemeente Nuenen heeft in het verleden, toen er negatief eigen vermogen was, besloten tot een forse verhoging van de ozb. Het kengetal neemt af omdat de afgelopen jaren ingezet is op verlaging van de belastingdruk, mits dat gezien de financiële situatie verantwoord was.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Nuenen heeft een uitgestrekt buitengebied en een intensief bebouwd binnengebied met een totale oppervlakte van 3.361 ha. De gemeente is verdeeld over vier kernen: Nuenen, Gerwen, Nederwetten en Eeneind. Zowel binnen als buiten de kernen vinden tal van activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Om deze activiteiten in goede banen te leiden zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken, groen, riolering, gebouwen, speeltoestellen, verkeersregelingen en ten slotte beelden en platieken.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de (jaarlijkse) lasten. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze paragraaf geeft inzicht in het beleid en de financiële consequenties van het onderhoud van de kapitaalgoederen.

Wegen

De gemeente beschikt over een uitgebreid wegennet ten behoeve van de verbinding binnen de kernen, tussen de kernen en de aansluiting op het regionale wegennet. Op dit moment bestaat dit wegennet uit ruim 228 kilometer verharde wegen.

Beleid

In het vastgestelde beheerplan heeft de raad gekozen voor cyclisch onderhoud. Bij deze systematiek wordt het onderhoud zodanig gepland dat gedurende de gehele levensduur van de verhardingen periodiek grootschalig onderhoud kan worden uitgevoerd. Financieel gezien betekent dit de eerste 10 jaar een uitgave van gemiddeld € 977.000,-. In het beheerplan 2022-2026 zijn ook enkele beleidskaders opgenomen.

Beleidsplan

Voor het beleidsveld Wegen is geen apart beleidsplan opgesteld. De beleidskaders zijn benoemd in het Beheerplan wegen 2022-2026.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan Wegen 2022-2026	2022-2026	maart 2021	begin 2026

Uitgangspunten

Het benodigde kleinschalig en grootschalig onderhoud wordt bepaald aan de hand van de jaarlijkse wegeninspectie.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2023	2024	2025	2026
Groot onderhoud (storting voorziening)	977.000	977.000	977.000	977.000
Klein onderhoud (incl. inspectie)	173.000	213.000	173.000	173.000
Totaal	1.150.000	1.190.000	1.150.000	1.150.000

Jaarlijks wordt volgens het programma uit het beheerplan wegen het benodigd (gemiddeld) bedrag (€ 977.000,-) gestort in deze voorziening. De storting is bestemd voor cyclisch onderhoud. De werkelijke uitgaven fluctueren. Voor reconstructie en rehabilitatie van de wegen zijn geen middelen beschikbaar in de onderhoudsvoorziening. Indien hier middelen voor nodig zijn wordt apart aan de raad om budget gevraagd. Eind 2022 resteert in de voorziening een bedrag van € 2.106.319,-.

Achterstallig onderhoud

Het achterstallig onderhoud is een indicator van het CROW (uitgedrukt in kosten) en is gedefinieerd als onderhoud op wegvakonderdelen waarbij de richtlijn al is overschreden, met andere woorden waarbij het onderhoud al eerder uitgevoerd had moeten worden.

Er is geen achterstallig onderhoud. Jaarlijks wordt een inspectie uitgevoerd op het gehele areaal. Op basis van deze inspecties vindt kleinschalig en grootschalig onderhoud plaats, met name op wegvakonderdelen waarbij de richtlijn is overschreden. Daarmee houden wij de wegen veilig en heel en voorkomen we achterstallig onderhoud.

Openbare verlichting

De gemeente Nuenen heeft ruim 6.400 lichtmasten en 6.600 armaturen. De kosten voor openbare verlichting bestaan uit de jaarlijkse kosten voor elektriciteit en klein onderhoud en de kosten voor vervangingsinvesteringen.

Beleid

Het beleid is erop gericht om de komende jaren de meest verouderde openbare verlichting te vervangen door energiezuinige (led)verlichting. Ook worden de armaturen met een hoog energieverbruik vervangen.

Beleidsplan

Het beleidsplan Openbare verlichting is vastgesteld op 6 juli 2017.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan OVL 2018-2027	2018-2027	6-7-2017	Eind 2027

Uitgangspunten

Bij het streven naar een duurzame, schone en veilige openbare ruimte is het uitgangspunt dat lichtmasten gemiddeld na 40 jaar worden vervangen en armaturen na 20 jaar. In het beleidsplan OVL is opgenomen dat vanaf 2018 de eerste 10 jaar de verouderde armaturen en lichtmasten worden vervangen door energiezuinige (led)verlichting. Ook worden de armaturen met een hoog energieverbruik vervangen. Hiervoor is een investering van circa € 2.420.000,- benodigd. Het energieverbruik en de kosten voor onderhoud dalen hierdoor. Ook heeft de gemeente de intentie om gehoor te geven aan het SER energieakkoord.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt voorgesteld op het toepassen van Smart Lighting. Armaturen worden daarom uitgerust met communicatie modules. Hiermee kan informatie vanuit het armatuur verkregen worden (bijvoorbeeld energieverbruik) en kan bijvoorbeeld een nieuw dimregime naar het armatuur verzonden worden.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Voor de vervanging van masten en armaturen wordt jaarlijks circa € 242.000,- opgenomen.

Naast middelen voor de vervangingsinvesteringen is nog een bedrag voor regulier onderhoud, zoals replace, masten schilderen en het oplossen van storingen uitgegeven van afgerond € 113.000,-.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Civiele kunstwerken

Met civiele kunstwerken worden bruggen, viaducten etc. bedoeld. Voor het groot onderhoud hiervan is een voorziening gevormd.

Beleid

In het vastgestelde beheerplan Civiele kunstwerken heeft de raad gekozen voor het onderhouden van de civiele kunstwerken op C-niveau. Bij dit niveau ligt de nadruk op veilig en heel. Enkele kunstwerken, zoals in het centrumgebied en op diverse gemeentegrenzen, worden op A-niveau onderhouden.

Beleidsplan

Het beheerplan Civiele kunstwerken is vastgesteld op 13 februari 2020.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan Civiele kunstwerken	2020-2024	13 februari 2020	2024

Uitgangspunten

Voor het vervangen van civiele kunstwerken bij einde levensduur zijn geen middelen beschikbaar in het onderhoudsfonds. Indien hier middelen voor nodig zijn wordt hiervoor apart aan de raad om budget gevraagd.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2023	2024	2025	2026
Groot onderhoud	115.122	115.122	115.122	115.122
Klein onderhoud	20.000	40.000	20.000	20.000
Totaal	135.122	155.122	135.122	135.122

Jaarlijks wordt volgens het beleidsplan civiele kunstwerken het benodigd (gemiddeld) bedrag van € 115.122,- gestort in deze voorziening. De storting is bestemd voor het planmatig onderhoud. De werkelijke uitgaven fluctueren (jaarlijks gemiddeld € 162.000,-). Voor de vervanging van civiele kunstwerken zijn geen middelen beschikbaar in de onderhoudsvoorziening. Indien hier middelen voor nodig zijn wordt apart aan de raad om budget gevraagd.

Naast de bedragen voor het groot onderhoud is € 20.000,- beschikbaar voor klein onderhoud. (In 2024 daarnaast € 20.000,- voor een inspectie van civiele kunstwerken.)

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Soms wordt onderhoud uitgesteld om schaalvoordeel te kunnen behalen. Dit uitstel wordt enkel alleen gedaan wanneer de veiligheid niet in het geding is.

Groen

De groenstructuur van de gemeente Nuenen wordt enerzijds bepaald door de historische en moderne wegenstructuur, anderzijds door de diverse grotere (historische) groen- en parkgebieden en waterstructuren binnen de kern. Om dit optimaal tot zijn recht te laten komen dient het groen goed beheerd te worden. De gemeente Nuenen draagt zorg voor het gemeentelijk groen. Het openbaar groen heeft een grote waarde wat betreft gezondheid, veiligheid, beleving en duurzaamheid. Samen met onze inwoners nemen we maatregelen om verzorgd en gebruiksvriendelijk openbaar groen te realiseren.

Beleid

Gemeentebossen

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de gemeentebossen. Het bosbezit van de gemeente Nuenen is in totaal circa 65 ha groot en ligt verspreid over vijf grotere gebieden in de gemeente en enkele kleinere bospercelen in en rond het dorp Nuenen. Door middel van een beheerplan zijn het beheer en onderhoud van de gemeentebossen voor de periode 2017 – 2022 vastgelegd.

Bomen

De gemeente Nuenen is een groene gemeente en zal dat ook blijven. Bomen dragen in belangrijke mate bij aan een prettig leefklimaat. Het is daarom belangrijk te zorgen en blijven zorgen voor een gezond bomenbestand.

Uit bijdragen van inwoners aan het Bomencafé is duidelijk geworden dat de inwoners graag bomen in de eigen omgeving hebben, maar er ook iets over te zeggen willen hebben.

Zoals met ieder plan zijn ook met het uitvoeren van dit beleidsplan kosten gemoeid.

Openbaar groen

Het Groenstructuurplan en het Groenbeheerplan is de basis voor verder beleid, beheer en planvorming.

Bermen en Watergangen

Bermen: binnen de gemeente Nuenen hebben we ruim 78 ha aan bermgras. Bermen bestaan uit een vegetatie van gras en kruiden. Ze worden duidelijk minder intensief beheerd dan de gazons en bevinden zich hoofdzakelijk aan de randen van de bebouwde omgeving en langs de wegen in het buitengebied. Bermen met bermgras vervullen meerdere functies zoals:

- verhoging van de stabiliteit van de weg;
- opvang van regenwater;
- bieden van ruimte voor bomen, kabels, leidingen, lichtmasten, bebakening, verkeersborden, uitwijkmanoeuvres en parkeren;
- ecologische functie voor planten, insecten en kleine zoogdieren;
- ontsluitingsmogelijkheden bieden aan naastliggende percelen;
- verfraaiing dorpsaangezicht/verbetering woon- en leefklimaat.

Watergangen: het voornaamste doel is het bergen en/of afvoeren van water. Daarom is het beheer er op gericht dit mogelijk te maken. Afhankelijk van de watergang in het waterafvoerend systeem wordt regelmatig onderhoud zelfs verplicht door het Waterschap dat eenmaal per jaar een schouwronde uitvoert op het uitgevoerde werk. Het beheer van de A-watergangen valt onder de verantwoordelijkheid van de waterschappen De Dommel en Aa en Maas. Het beheer van de B- en C-watergangen wordt uitgevoerd door de aangelanden, waaronder de gemeente Nuenen.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan gemeentebossen	2017-2022	23-5-2017 (vastgesteld door college)	eind 2022
Bomenbeleidsplan	2017-2031	9-2-2017	eind 2031
Groenstructuurplan	2011-2020	25-11-2010	2023
Groenbeheerplan	2012-2026	12-12-2019	eind 2026

Uitgangspunten

Bermen

In het kader van ecologisch bermbeheer en de biodiversiteit is de maaifrequentie aangepast naar maximaal 1x tot 2x per jaar. Bij het maaien wordt het maaisel afgevoerd. Bij iedere maaibeurt blijft 20% overstaan. Om verruiging te voorkomen wordt het overstaande deel bij de volgende maaibeurt mee gemaaid, en blijft op andere delen 20% overstaan. De toetsing van goed maaibeheer van bermen en watergangen is vastgelegd in Kleurkeur van de Vlinderstichting. Door deze nieuwe standaard kunnen opdrachtgevers en aannemers zich beter voorbereiden op een insectenvriendelijk bermbeheer. In het maaibestek van bermen en watergangen zijn de richtlijnen van Kleurkeur opgenomen en geeft het een garantie dat het maaibeheer gericht is op het verhogen van de ecologische kwaliteit.

Watergangen

Beheer en onderhoud van watergangen (sloten) met een afvoerende en een bergende functie van het oppervlaktewater binnen het stroomgebied van de waterschappen De Dommel en Aa en Maas. Overeenkomstig de Keur oppervlaktewateren betreft dit sloten met een beperkt belang, niet zijnde in onderhoud bij de bovengenoemde waterschappen.

Bossen

Op sobere wijze in stand houden van de kwaliteit en functionaliteit van de bossen ten behoeve van de openluchtrecreatie en het milieu.

Landschappelijke beplanting

Op sobere wijze in stand houden van lintvormige en kleinschalige landschapselementen (wegbeplantingen, houtsingels, poelen etc.), ten behoeve van:

- beeld, milieu;
- verbindingen tussen landschapselementen;
- coulissenwerking.

Openbaar groen

Op sobere wijze in stand houden van de kwaliteit en functionaliteit van de groenvoorziening voor een groene uitstraling van de gemeente voor haar eigen inwoners en gebruikers (inwoners van buiten de gemeente en toerisme). Het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau is B. De 'Parels' die als visitekaartje dienen worden op kwaliteitsniveau A onderhouden.

Bomen

Nuenen is een bolwerk van bomen. De gemeente Nuenen staat ervoor om dat bolwerk te laten bestaan uit gezonde bomen waar zowel inwoners als de gemeente trots op zijn. Gezonde bomen waar de gemeente haar groene karakter mee behoudt, een prettig leefklimaat heeft en ook in de toekomst zal behouden. Het boombeheer gaat over nu en over later.

Financieel	2023	2024	2025	2026
Bossen	10.775	10.775	10.775	10.775
Watergangen	80.880	80.880	80.880	80.880
Landschappelijke beplanting	20.765	20.765	20.765	20.765
Openbaar groen	1.261.642	1.263.142	1.257.642	1.257.642
Totaal	1.374.062	1.375.562	1.370.062	1.370.062

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

De gemeentelijke riolering bestaat uit ca. 150 km vrij vervalriolering (binnen de bebouwde kommen) en ca. 60 km drukriolering (in het buitengebied). Daarnaast zijn er nog voorzieningen zoals bergbezinkbassins en gemalen.

Beleid

De gemeente heeft zorgplichten op het gebied van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Hoe de gemeente omgaat met deze zorgplichten is vastgelegd in het beleidsplan.

Beleidsplan

Het vigerende Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) heeft een looptijd tot en met 2023. In het vGRP staan de beleidsdoelen, geplande projecten, onderzoeken en nieuwe ontwikkelingen. Verder maakt de rioolheffingsberekening deel uit van het vGRP.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019 – 2023 (vGRP)	2019-2023	13-12-2018	2023

Uitgangspunten

De doelen vastgelegd in het vGRP zijn:

- Een goede inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- Inzameling, transport en / of verwerking van afvloeiend hemelwater, voor zover dit redelijkerwijs niet kan door particulieren;
- Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van te hoge of te lage grondwaterstanden, voor zover dit onder de gemeentelijke zorgplicht valt;
- Klimaatbestendig ontwerpen.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

De jaarlijks benodigde budgetten voor groot onderhoud zijn vastgesteld in het vGRP. Wanneer in een jaar meer geld ontvangen is dan uitgegeven wordt dit bedrag gestort in de voorziening riolering. Dit geld blijft daardoor beschikbaar voor de doelen uit het GRP.

Financieel	2023	2024	2025	2026
Onderhoudskosten riolering	349.014	355.645	362.403	369.288
Totaal	349.014	355.645	362.403	369.288

Daarnaast resteert eind 2022 nog een bedrag van € 4.094.677,- in de voorziening riolering.

Achterstallig onderhoud

Er is geen achterstallig onderhoud. Soms wordt onderhoud wel uitgesteld om schaalvoordeel te kunnen behalen. Dit uitstel wordt enkel gedaan als de veiligheid niet in het geding is.

Gebouwen

De gemeente heeft de nodige gebouwen in beheer. Deze zijn onder te verdelen in gebouwen voor eigen gebruik, algemene gebouwen, sociaal culturele accommodaties en sportaccommodaties.

Beleidsplan

De gemeenteraad heeft in de vergadering van 9 november 2017 het beheerplan gebouwen 2018-2032 vastgesteld. Vervolgens wordt dit plan elke 4 jaar geactualiseerd. De laatste actualisatie heeft in 2021 plaatsgevonden en is verwerkt in de begroting 2022-2025. De volgende staat gepland in 2025.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan gebouwen	2018-2032	9-11-2017	2025

Uitgangspunten

Voor de gebouwen die economisch eigendom zijn van de gemeente Nuenen en waarvoor de gemeente verantwoordelijk is voor het groot onderhoud, is een voorziening gevormd. Uitgangspunt voor deze voorziening is wat minimaal nodig is om de gebouwen veilig, heel en functioneel te houden op basis van sober en doelmatig onderhoud. Het uitgangspunt is conditieniveau 3. Tevens zal bij regulier onderhoud een verduurzamingsslag gemaakt worden door de materialen te vervangen voor een duurzamere variant, daar waar budget het toelaat.

Jaarlijks onderhoudsbudget en investeringsmiddelen op basis van het MJOP

Financieel	2023	2024	2025	2026
Dotatie voorziening	367.450	367.450	367.450	367.450
Besteding uit voorziening	313.367	313.367	313.367	313.367
Mutatie voorziening	54.083	54.083	54.083	54.083

Achterstallig onderhoud

De gemeentelijke vastgoedportefeuille is een dynamisch geheel met grote financiële en maatschappelijke waarde. Structureel onderhoud is daarom van essentieel belang. Daarom inventariseert de gemeente elke 4 jaar al de gemeentelijke gebouwen en stelt een MJOP op. Het bestaande MJOP (2018-2032) is in 2021 geactualiseerd.

Het college heeft ingestemd met het MJOP 2022-2032, gebaseerd op de Nederlandse norm NEN 2767.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Bij het Klooster en de Hongerman is gelet op de renovatieplannen alleen noodzakelijk onderhoud uitgevoerd.

Gelijktijdig met het actualiseren van het MJOP zijn er in 2021 voor de gemeentelijke panden ook duurzaamheidsrapportages opgesteld.

Deze maatwerkrapportages zullen samen met het geactualiseerde MJOP in 2022/2023 uitgewerkt worden in een Plan van aanpak / routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed Nuenen.

Speeltoestellen

De gemeente heeft verschillende speeltoestellen in de openbare ruimte staan. Deze worden beheerd volgens het warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

Beleid

Spelen en bewegen in de openbare ruimte 'Speelruimtebeleidsplan 2017-2020'

Beheerplan speelvoorzieningen 2011 – 2020

Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Spelen en bewegen in de openbare ruimte	2017-2020	6-7-2017	onbepaald

Uitgangspunten

Het speelruimtebeleid is via co-creatie tot stand gekomen waarbij is samengewerkt met inwoners, verenigingen en andere belanghebbenden als gelijke partners. De belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe beleid zijn:

- Spelen voor alle leeftijden (jong en oud);
- Risicovol spelen in een natuurlijke omgeving;
- Gebruik maken van (aanwezige elementen in) de gehele openbare ruimte;
- Ontmoeten als belangrijk onderdeel van de "Centrale speelgelegenheid Nuenen";
- Aansluiten bij de behoeftes van de omgeving en trends.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Jaarlijks wordt bij de investeringen een bedrag van € 85.000,- opgenomen voor vervanging bij einde levensduur en nieuw beleid. Naast deze middelen is nog een bedrag voor regulier onderhoud beschikbaar van € 41.500,-.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Verkeersregelingen

Beleid

Voor het vervangen van verkeersborden, verkeerstekens, wegmarkeringen, etc. is budget in de exploitatie beschikbaar.

Uitgangspunten

Verkeersborden worden vervangen wanneer ze beschadigd of verdwenen zijn. Ook worden ze één maal per jaar schoongemaakt. Voor het onderhoud aan wegmarkeringen en verkeersregelinstanties zijn onderhoudscontracten afgesloten.

Jaarlijks onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2023	2024	2025	2026
Groot en klein onderhoud verkeerslichten, -borden en wegwijzers	63.250	63.250	63.250	63.250
Totaal	63.250	63.250	63.250	63.250

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Beelden en Plastieken

Beleid

Het beleid- en beheerplan beelden en plastieken inclusief de noodzakelijke financiële middelen is nog niet voorgelegd aan de raad.

Jaarlijks onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2023	2024	2025	2026
Onderhoud Beelden en Plastieken	6.000	6.000	6.000	6.000

Achterstallig onderhoud

De inspectie medio 2019 heeft aangetoond dat er een achterstallig onderhoud is van € 75.769,-. Voor dit bedrag is een voorziening gevormd. In 2020 en 2021 is gestart met de restauratie van diverse kunstwerken (uitgegeven is € 36.253,- en € 32.680,-). Het restant bedraagt € 6.836,-.

Financiering

Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente Nuenen de benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. De uitvoering van deze paragraaf vindt plaats binnen de wettelijke kaders van het BBV en de wet Fido. Naast deze wetgeving is een treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut zijn nadere regels opgenomen om daarmee de financieringsfunctie te sturen, te beheersen en te controleren. De paragraaf geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Interne en externe ontwikkelingen

Extern

De ECB blijft in de komende 12 maanden een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven zijn nog op een laag niveau maar zijn wel aan het stijgen.

Intern

Voor de begroting zijn de volgende interne rentepercentages gebruikt, de berekening volgens BBV:

Renteschema	%
Rente over voorziening verliesgevende complexen bouwgrond	2,00%
Rente grondexploitatie	0,50%
Rente activa	0,50%

In onderstaand schema is het renteresultaat berekend volgens BBV:

Stap	Renteschema	2023	2024	2025	2026
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen niet zijnde projectfinanciering	552	499	493	416
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierde grondexploitatie	0	0	0	0
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen die doorgezet zijn aan derden	27	8	3	3
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierd overig	0	0	0	0
	De externe rentelasten over de verwachte nieuw aan te trekken korte en lange financiering	0	0	172	446
	De externe rentebaten	-8	-8	-8	-8
1	Saldo rentelasten en rentebaten	572	499	660	857
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-316	-119	-186	-301
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-27	-8	-3	-3
2	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-343	-127	-189	-304
3	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
3	Rente voorzieningen	70	71	73	74
4	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3)	298	444	544	628
5	De aan taakvelden toegerekende rente	-287	-379	-405	-427
	Renteresultaat op het taakveld treasury (4+5)	12	65	139	201

Het genoemde renteresultaat komt terug op het taakveld treasury, maar is niet het enige resultaat op dat taakveld. Ook bijvoorbeeld ontvangen dividend wordt geraamd op het taakveld, maar maakt geen onderdeel uit van het renteschema.

Financieringsbehoefte

Op basis van de begroting 2023 wordt een meerjarige financieringsbehoefte opgesteld.

Boekwaarde 1-1	2023	2024	2025	2026
Activa	58.525	82.629	88.387	91.709
Grondexploitaties	63.386	32.962	30.177	28.049
Geldleningen OG*	-76.833	-71.098	-35.343	-30.017
Reserves en voorzieningen	-54.247	-54.912	-55.622	-55.255
	-9.169	-10.418	27.599	34.486

* Dit is de huidige leningenportefeuille.

Uit bovenstaand schema blijkt dat er in 2023 en 2024 sprake is van een financieringsoverschot en in 2025 en 2026 sprake is van een financieringsbehoefte.

Beleidsvoornemen financiering

Het beleid is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende financiering, omdat de rente op de kortlopende middelen lager is dan de rente op langlopende middelen. Hierbij wordt rekening gehouden met de kasgeldlimiet. Deze bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld, over 3 maanden gezien, niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen. Gezien het feit dat de rente op dit moment stijgt, kan de overweging gemaakt worden om een groter deel van de financieringsbehoefte te financieren met langlopende leningen.

Renterisicobeheer

De overheid heeft twee instrumenten voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt moet een langlopende geldlening worden aangetrokken. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring worden voorgelegd aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

Stap	Omschrijving	2023
	Bepalen toegestane kasgeldlimiet	
	Omvang begrotingstotaal	63.463
	Percentage regeling	8,50%
1	Toegestane kasgeldlimiet	5.394
	Vlottende korte schuld	
	opgenomen gelden < 1 jaar	5.000
	Schuld in rekening courant	0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	6
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0
2	Totaal vlottende korte schuld	5.006
	Vlottende middelen	
	Contante gelden in kas	6
	Tegoeden in rekening courant	1.719
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0
3	Totaal vlottende middelen	1.725
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	3.282
	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-) (1-4)	2.113

Voor 2023 wordt met kasgeldleningen gewerkt tot de bovengrens van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal (zie tabel hieronder).

Stap	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	5.736	35.755	5.326	5.326
3 (1+2)	Renterisico	5.736	35.755	5.326	5.326
4	Begrotingstotaal	63.463	63.922	65.788	63.960
5	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
6 (4 x 5)	Renterisiconorm	12.693	12.784	13.158	12.792
7	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-)	6.957	-22.971	7.832	7.466

Voor 2023, 2025 en 2026 is er ruimte om langlopende leningen af te sluiten, voor het jaar 2024 is er een geprognosticeerde overschrijding volgens de renterisiconorm. Overschrijding ontstaat doordat er in dit jaar een aflossing wordt gedaan op één lening waarbij pas op het einde van de looptijd het volledige bedrag wordt afgelost, namelijk € 30 miljoen.

Leningenportefeuille

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid vormt de omvang, flexibiliteit, gemiddelde looptijd en rentegevoeligheid van de leningenportefeuille. De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Opgenomen langlopende leningen						
Leningverstrekker	Looptijd		rente	oorspronkelijk	1-1-2023	31-12-2023
	Van	t/m				
NWB	2015	2027	1,21%	220	96	77
Prov NB	2017	2027	0,00%	2.321	2.113	2.113
BNG	2019	2024	-0,32%	30.000	30.000	30.000
BNG	2022	2027	1,28%	18.000	18.000	14.400
BNG	2022	2037	1,86%	25.000	25.000	23.333
Totaal				75.541	75.208	69.923

Opgenomen langlopende leningen tbv woningbouw						
Omschrijving	Looptijd		rente	oorspronkelijk	1-1-2023	31-12-2023
	Van	t/m				
BNG	1991	2041	0,43%	1.180	785	745
BNG	2004	2024	4,59%	5.800	840	430
Totaal				6.980	1.625	1.175

Bedrijfsvoering

Inleiding

Het doel van de bedrijfsvoering is het zo goed mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. Concreet gaat het om professionele ondersteuning van het gemeentebestuur en goede dienstverlening aan de inwoners door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

Coronavirus

Hoewel het coronavirus nog niet verdwenen is, zijn de coronamaatregelen opgeheven. Het is niet duidelijk of in 2023 nieuwe maatregelen worden genomen bij een eventuele opleving van het virus. Mocht dat het geval zijn dan acteren we naar bevind van zaken en benutten we het eerder opgestelde en geactualiseerde calamiteitenplan.

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

Het in 2021 gestarte ontwikkelprogramma Nuenen ontwikkelt Door (NOD) gaat in 2023 een volgende fase in. Het in het najaar 2022 uitgevoerde medewerkersonderzoek vormt daarvoor de basis. De uitkomsten van het onderzoek zijn richtinggevend voor de speerpunten van de doorontwikkeling in 2023. Daarnaast ligt de prioriteit in 2023 op de afronding van een strategische personeelsplanning en de vertaling daarvan in een nieuw in te richten werkwijze voor functioneringsgesprekken met medewerkers. Betere budgetbewaking is de tweede prioriteit.

Strategisch HRM-beleid

Het strategisch HRM-plan 2022 - 2025 wordt verder uitgewerkt via de strategische personeelsplanning, dat wordt afgerond in het voorjaar 2023.

Hybride werken

Het afgelopen jaar liet zien dat hybride werken een vlucht heeft genomen. Uit enquêtes onder medewerkers van de gemeente Nuenen blijkt dat zij in grote mate het thuiswerken waarderen. Vanuit de wens en noodzaak om met elkaar in verbinding te blijven is vooralsnog afgesproken dat iedereen tenminste 50% van zijn of haar werktijd op kantoor aanwezig is. Begin 2023 wordt deze afspraak en het hybride werken geëvalueerd. Gezien de maatschappelijke trend zal ook in Nuenen enige vorm van hybride werken blijven bestaan. Om dit mogelijk te blijven maken is een andere inrichting van het gemeentekantoor nodig. Gedurende 2023 stellen we een huisvestingsvisie op die wordt vertaald in een nieuw huisvestingsconcept. Op basis hiervan zal bezien worden of en hoe de realisatie van dit concept in de begroting dient te landen.

Informatievoorziening

Informatiebeleid en informatieplan

Het informatiebeleid 2021-2025 is de leidraad voor het informatieplan 2023. Het informatieplan bevat de door de Dommelvallei-organisaties gezamenlijk geprioriteerde lijst van projecten waarmee gebouwd wordt aan ambities op basis van de thema's:

- Digitaal voor en mét de burger
- Veilig en vertrouwd
- Meer doen met data
- Basis voor de toekomst

Door verregaande digitalisering en meer eisen op het gebied van informatiebeveiliging nemen ICT-kosten toe. Dit is een landelijke trend. Om ons voor te bereiden op deze stijging reserveren we een bedrag van € 117.360 in 2023 en vanaf 2024 structureel € 70.080. Met de samenwerkingspartners gaan we kritisch kijken en keuzes maken welke projecten we uitvoeren.

Aan het einde van het jaar kijken we tijdens een gezamenlijke raadsinformatieavond met de raden van de gemeente Nuenen en Son en Breugel terug naar 2023 en op basis van het informatieplan 2024 vooruit op het jaar 2024.

Ontwikkelplan professionaliseren functioneel beheer

Functioneel beheer is een katalysator voor digitale transformatie. In 2022 stelden de dienst in het kader van de doorontwikkeling van de Dienst Dommelvallei het ontwikkelplan “professionaliseren functioneel beheer” op met als doel de potentie van digitale mogelijkheden beter uit te nutten. Met dit plan werken zij in 2023 verder aan een functioneel beheerorganisatie die:

- Zorgt voor kwaliteit en continuïteit van de informatievoorziening.
- In staat is om het maximale uit de gebruikte systemen te halen.
- Digitale dienstverlening naar een volgend niveau kan brengen.
- Zorgt voor een optimale fit tussen gebruiker, proces en systeem.
- Kwaliteit van data een boost geeft.

Common Ground

In 2023 implementeert Dienst Dommelvallei de eerste gegevenskoppelingen die voldoen aan de Common Ground gedachte. Daarmee werken we aan een gegevenslandschap waarbij het mogelijk is om direct de bron te bevragen onder het motto “eenmalig opslaan en meervoudig gebruiken”. Koppelingen die gegevens kopiëren van het éne systeem naar het andere vervangen we in de komende jaren geleidelijk (op natuurlijke momenten en afhankelijk van het aanbod van leveranciers) door relatief eenvoudige en laagdrempelige standaarden voor koppelen. Het ontsluiten van gegevens wordt daarmee makkelijker. Dat zorgt voor betere dienstverlening door meer selfservice naar burgers en bedrijven.

Informatiebeveiliging en Privacy

1. Basis op orde

Veiligheid eerst

De Chief Information Security Officer (CISO) en Functionarissen Gegevensbescherming (FG's) zien toe op de invoering van de BIO Top10 maatregelen. Dit programma is risicogebaseerd opgezet.

Kwetsbaarheidsscan-/penetratietesten

Op basis van de uitkomsten van de kwetsbaarheidsscan die in 2022 is uitgevoerd, worden mitigerende maatregelen genomen en wordt bepaald welk soort penetratietest uitgevoerd wordt.

Risicomanagement

In 2022 zijn het Information Security Management System (ISMS) en Privacy Management System (PMS) geïmplementeerd en heeft het privacyteam daar de eerste ervaringen mee opgedaan. Met behulp van dit ISMS en PMS kunnen we informatiebeveiliging en gegevensbescherming op een gestructureerde manier borgen in de P&C-cyclus. In 2023 krijgen de proceseigenaren beter inzicht in de risico's. FG's en CISO adviseren ons over de te nemen maatregelen.

Verwerkers- en samenwerkingsovereenkomsten

De FG's blijven ook in 2023 sturen op het vastleggen van afspraken met onze samenwerkingspartners.

Verwerkingenregister

In het verwerkingenregister staan alle verwerkingsactiviteiten die onder de verantwoordelijkheid van een organisatie plaatsvinden. Dit register bevat onder andere de verwerkingsdoeleinden, de categorieën van persoonsgegevens die we verwerken, wie de betrokkenen daarbij zijn, wie de gegevens mag ontvangen en hoe lang we de gegevens mogen bewaren. Iedere organisatie is verplicht om een eigen register bij en actueel te houden. De FG's sporen de leidinggevenden hiertoe aan en toetsen de volledigheid.

2. Bedrijfscontinuïteit

Bedrijfscontinuïteitsplannen

Om voorbereid te zijn op cyberincidenten moeten bedrijfscontinuïteitsplannen opgesteld worden. Daarin werken we de volgende 3 onderwerpen uit:

- Inhoudelijk en technisch: We bepalen welke processen het meest kritisch zijn en op welke wijze de dienstverlening kan doorgaan bij uitval of niet-beschikbaarheid van systemen.

- Privacy: Als (persoons)gegevens die de gemeente in beheer heeft in verkeerde handen vallen, zijn de mogelijke gevolgen voor inwoners, ondernemers en medewerkers bijna niet te overzien. We moeten de impact daarvan op de betrokkenen bepalen en maatregelen beschrijven om de gevolgen te verkleinen. Dit doen we om onze inwoners en medewerkers te beschermen. Ook om aansprakelijkheidsstellingen van getroffen of boetes van de privacytoezichthouder te voorkomen.
- Communicatie: In hun bedrijfscontinuïteitsplannen beschrijven we hoe ze over incidenten communiceren. Zowel intern als extern. Een goede communicatie zorgt ervoor dat de berichtgeving gebaseerd is op feiten en minder op speculaties.

Werken in de Cloud

We werken steeds meer in de Cloud. De risico's die daarmee gepaard gaan worden op 3 fronten gemitigeerd:

- Veilige inrichting van de omgeving. Dienst Dommelvallei heeft aandacht voor de juiste inrichting van de Cloud en bij de keuzes in de licenties. Ook besteden zij aandacht aan de juiste back-up strategie en de versleuteling van gegevens.
- Beschermen van de gegevens door er voor te zorgen dat alleen de bevoegden toegang hebben, door de autorisatieprocessen hierop aan te passen en periodieke controles op autorisaties uit te voeren.
- Beschermen van de toegang tot de gegevens door te zorgen dat alleen toegestane apparaten toegang krijgen door dat technisch af te dwingen.

Crisisbeheersing

Met de toegenomen dreigingen van buitenaf is een goede crisisbeheersing onontbeerlijk. Immers de risico's met betrekking tot de bedrijfscontinuïteit nemen toe, omdat digitale processen steeds meer de standaard worden. Bij het bestrijden van een crisis is het belangrijk om de verantwoordelijkheden en rollen duidelijk af te spreken. Het crisisteam is bezig met het opstellen van een draaiboek, met daarin een stappenplan om de gevolgen van een ransomware aanval of een hack te bestrijden. Vervolgens zal hiermee geoefend worden.

3. Bewustwording

Bewustwording is en blijft voor informatiebeveiliging en gegevensbescherming essentieel. Het privacyteam maakt medewerkers bewust van de risico's van het werken met (persoons)gegevens en maakt risicomanagement expliciet onderdeel van de besluitvorming. In Dommelvallei-verband wordt doorgegaan met brede bewustwordingscampagne, onder andere bestaande uit e-Learning, een Nano training en een phishing mail campagne. Op basis van de behaalde resultaten wordt beoordeeld op welke onderwerpen de focus wordt gelegd. Bewustwording is een cyclisch proces.

FG's en CISO zien er op toe dat gegevensbescherming een wezenlijk onderdeel is van het verwerken en analyseren van (big)data.

Wet Open Overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Op grond de wet dient een bestuursorgaan jaarlijks in de begroting aandacht te besteden aan de uitvoering van deze wet mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Stand van zaken:

Passieve openbaarmaking

Ook onder de nieuwe wet blijft het voor iedereen mogelijk om een verzoek om publieke informatie in te dienen (passieve openbaarmaking). Dit is dan geen Wob-verzoek, maar een Woo-verzoek. De systematiek van absolute en relatieve uitzonderingsgronden is gehandhaafd. De uitzonderingsgronden zijn ook inhoudelijk grotendeels identiek aan die in de Wob. Toch zijn er wel een aantal belangrijke verschillen, zoals meer openbaarheid van persoonlijke beleidsopvattingen, een antisimisbruikbepaling en openbaarheid van informatie ouder dan vijf jaar.

De werkprocessen zijn aangepast aan de Woo. Naast mondelinge en schriftelijke verzoeken kan een Woo-verzoek ook online worden ingediend. De gemeentelijke website is hierop ingericht.

Actieve openbaarmaking

Op grond van de Woo worden bestuursorganen verplicht om in ieder geval 11 categorieën van informatie actief openbaar te maken. Het betreft:

- Wet- en regelgeving (verordeningen en beleidsregels);
- Organisatiegegevens;
- Raadsstukken;

- Bestuursstukken (agenda's en besluitenlijsten college);
- Stukken van adviescolleges;
- Convenanten;
- Jaarplannen en -verslagen;
- Wob/Woo-verzoeken;
- Onderzoeken;
- Beschikkingen;
- Klachten.

De bepalingen over de actieve informatieplicht zijn nog niet in werking getreden. Dit gebeurt gefaseerd op een later moment bij Koninklijk Besluit. Het is daarom nog niet bekend welke categorie wanneer in werking treedt. Het uitstel van inwerkingtreding houdt verband met PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie). De Woo verplicht alle bestuursorganen voor de actieve openbaarmaking aan te sluiten op PLOOI. De minister wil daarom dat deze digitale infrastructuur eerst volledig werkt. De verwachting is dat PLOOI in de loop van 2023 operationeel zal zijn/worden. Aansluitend zal dan de verplichting tot actief openbaar maken van de informatie categorieën in werking treden. We wachten dit echter niet af. In samenwerking met de gemeenten Geldrop-Mierlo, Son en Breugel en de Dienst Dommelvallei is een projectopdracht geschreven. De projectopdracht wordt uitgewerkt in een plan van aanpak.

Contactpersoon Woo

Met ingang van 1 mei 2022 zijn bestuursorganen ook verplicht om een of meerdere contactpersonen aan te wijzen. De taak van de contactpersoon is om vragen van inwoners te beantwoorden over de beschikbaarheid van overheidsinformatie waarnaar zij op zoek zijn. De contactpersoon helpt inwoners te overzien welke informatie aanwezig is bij het bestuursorgaan, ook als die nog niet openbaar is, omdat die beoordeling nog niet heeft plaatsgevonden. De contactpersoon is daarmee ook een hulpmiddel voor inwoners bij het opstellen van een verzoek om informatie. Wij hebben de juridisch controller aangewezen als contactpersoon.

Control

Accountant

In de tweede helft van 2022 worden gesprekken gevoerd met de accountant hoe opvolging te geven aan zijn adviezen uit de managementletter en het accountantsverslag. Uitwerking daarvan gebeurt gedeeltelijk in 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording gaat in vanaf het boekjaar 2023, in plaats van vanaf 2022. De noodzakelijke wetswijziging hiervoor is nog niet definitief vastgesteld.

Wij geven vanaf het boekjaar 2023 zelf een verantwoording af over de rechtmatigheid. De precieze invulling van deze verantwoording is op dit moment nog onduidelijk. Aan de hand van de beschikbare informatie bereiden we ons in 2022 verder voor, zodat we een rechtmatigheidsverantwoording kunnen afgeven bij de jaarrekening 2023.

Data-analyses

De verbijzonderde interne controle is altijd in ontwikkeling. Samen met de accountant wordt gekeken naar de verdere inzet van data-analyses. Deze kunnen, zoals nu in een aantal gevallen al wordt gedaan, ingezet worden om gegevensgerichte interne controlewerkzaamheden te verrichten. Data-analyses worden ook ingezet om risico's in het proces op te sporen, zodat de controle nog slimmer en efficiënter wordt.

Huisvesting

De huisvesting van de ambtelijke organisatie en het bestuur is momenteel als volgt:

- Jan van Schijvelaan/Papenvoort (hoofdvestiging)
- Pastoorsmast (buitenwerf)
- Berg en Aardappeleterssteegje (Centrum Maatschappelijke Deelname)

Naast de eigen organisatie zijn in het gemeentehuis ook de bibliotheek en de politie gehuisvest.

Kengetallen

(peildatum 1-7-2022)

Verdeling man/vrouw en fulltime/parttime	Fulltime	Parttime	Totaal
Mannen	41	7	48

Vrouwen	23	36	59
Totaal	64	43	107
Verhouding man / vrouw: 44,9% / 55,1%			
Verhouding man / vrouw in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2021: 46% / 54%			

Formatie	Factor	1-7-2022
Directie en staf	fte	6,55
Ontwikkeling	fte	38,04
Realisatie	fte	50,20
Totale formatie	fte	94,79

Gemiddelde leeftijd

Gemiddelde leeftijd	2022	2021
Mannen	47,7	47,6
Vrouwen	48,2	45,8
Totaal	48,0	46,6
Gemiddelde leeftijd landelijk binnen gemeenten in 2021: 47,4 jaar		

Ziekteverzuim (exclusief zwangerschapsverlof)

Ziekteverzuim (1 januari tot 1 juli)	2022 1 januari tot 1 juli	2021 1 januari tot 1 juli
Verzuimpercentage	6,74	4,60
Verzuimfrequentie	0,59	0,29
Ziekteverzuimpercentage in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2021: 5,8		

De ambitie blijft voor 2023 om te streven naar een ziekteverzuimpercentage dat gelijk is aan of lager ligt dan het landelijk gemiddelde. Vanaf januari 2022 is er een samenwerking met een andere arbodienst. De huidige arbodienst biedt meer mogelijkheden om extra ondersteuning te bieden ten behoeve van het verminderen van ziekteverzuim en in te steken op preventie.

Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend én waarmee financiële belangen gemoeid zijn.

Verbonden partijen zijn een manier om een bepaald beleidsvoornemen uit te voeren. Het deelnemen aan een verbonden partij komt altijd voort uit het publiek belang.

Onder bestuurlijk invloed wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichting niet nakomt.

Conform artikelen 1, 5, 8, 9, 15, 26 en 36 van het BBV komen de volgende verbonden partijen aan de orde in deze paragraaf:

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond;
- Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei (DVV) te Mierlo;
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel;
- Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blik te Helmond.

Vennootschappen en coöperaties:

- Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag;
- Naamloze Vennootschap Brabant Water te Den Bosch.

Stichtingen en verenigingen:

- Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond;
- Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot.

In deze paragraaf zal in tabelvorm elke verbonden partij uitgewerkt worden aan de hand van de volgende indelingen:

- Doel en openbaar belang van de verbonden partij;
- Algemene visie op en beleidsvoornemens over inschakelen van de verbonden partij: uitgangspunten waarom en wanneer we gebruik maken van de verbonden partij;
- Veranderingen en ontwikkelingen van de verbonden partij;
- Risico's: welke andere risico's zijn er bij deelname;
- Afbreukrisico van geen deelname;
- Alternatieven voor geen deelname;
- Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging: wie zijn er betrokken bij de samenwerking;
- Frequentie van terugkoppeling naar de raad;
- Financieel belang: welke kosten horen bij de samenwerking;
- Vermogenspositie en resultaat boekjaar van de verbonden partij.

De volgende afkortingen zijn gebruikt in de uitwerking van de verbonden partijen:

DB: Dagelijks bestuur

GR: Gemeenschappelijke regeling

NV: Naamloze Vennootschap

Gemeenschappelijke regelingen

GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

Per 1 januari 2015 is de Metropoolregio Eindhoven (MRE) actief. Het doel van deze strategische, bestuurlijke samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie van de regio en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. Daarbij geeft MRE uitvoering aan het Stimuleringsfonds en dient als betaalautoriteit Brainport Development NV.

Per 1 januari 2015 maakt het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. RHCE heeft taken op het gebied van toezicht, behoud en openbaar maken van de cultuurhistorische informatie en is archiefbewaarplaats van de door onze gemeente en andere overheden in Zuidoost Brabant overgebrachte archieven.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Er zijn maatschappelijke opgaven die niet begrensd worden door gemeentegrenzen, maar juist veel verder strekken. Het is goed om deze opgaven dan ook samen met anderen op regionale schaal op te pakken, waarbij aansluiting wordt gezocht met de Nationale Brainport Agenda. Hierdoor worden (ontwikkelings)mogelijkheden beter benut. Dit leidt ook tot kostenbesparing.

Daarnaast zijn wij via MRE vertegenwoordigd in de stichting Brainport en de triple helix. Deze stichting bepaalt de strategie van de ontwikkelingsorganisatie Brainport Development. Via de Regio Envelop zijn financiële middelen onder meer vanuit het Rijk beschikbaar om te investeren in nieuwe ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Nationale Brainport Actieagenda.

De gemeente brengt haar archief na verloop van tijd onder bij RHCE, voor zover deze documenten niet vernietigd (moeten) worden.

Veranderingen en ontwikkelingen

MRE is na een intensief omvormingstraject op 1 januari 2015 gestart als opvolger van SRE. In 2017 is de samenwerking geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is de samenwerking aangepast en de nieuwe afspraken zijn vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord 2019 - 2022. Jaarlijks wordt er een werkprogramma opgesteld. In 2022 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd, zoals is afgesproken bij het vaststellen van de het Samenwerkingsakkoord 2019 - 2022.

Binnen RHCE heeft een heroriëntatie plaatsgevonden om met name de kosten te drukken. Door focus op wettelijke taken is er meer grip op de financiën en is de afstemming met de deelnemende gemeenten verbeterd. In 2020 is besloten om de huidige uitvoeringsactiviteiten, dienstverlening en werkwijzen voort te zetten, voorts nog onder de vlag van de MRE-organisatie. Inmiddels is in 2022 onderzoek gedaan naar de bestuurlijke en organisatorische positionering van RHCE. In 2016 is MRE geadviseerd om het RHCE te ontvlechten uit MRE-organisatie, omdat de taken van RHCE geen kerntaak van MRE betreft. Het advies is het RHCE te ontvlechten uit de MRE-organisatie. Hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden, evenals over de toekomstige organisatievorm. De verwachting is dat hierover eind 2022 meer duidelijkheid is. Begin 2023 kan dan besluitvorming plaatsvinden en vervolgens kan gestart worden met de voorbereiding van de ontvlechting.

De voorziening Gulbergen is nog niet afgewikkeld, omdat de voormalige stortplaats officieel nog niet gesloten is en de nazorg nog niet is overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant. Het ziet er naar uit dat de nazorg van de stortplaats Gulbergen voorlopig niet aan de provincie wordt overgedragen in afwachting van onderzoek naar mogelijkheden om de toekomstige nazorgkosten te beperken. In 2020 is de erfpacht afgekocht, waardoor MRE weer volledige zeggenschap heeft over de gronden in het gebied. Dit maakt de weg vrij om nieuwe plannen te ontwikkelen voor Gulbergen en op zoek te gaan naar een marktpartij die deze plannen verder wil ontwikkelen en uitvoeren. In 2022 is een participatietraject doorlopen. De volgende stap is het opstellen van een ontwikkelplan.

Risico's

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld door Algemeen Bestuur in juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door MRE worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de MRE-organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld.

De MRE-organisatie heeft over 2021 een positief rekeningresultaat van € 598.348 behaald, bestaande uit dienst Metropoolregio Eindhoven € 526.254 positief en RHCE € 72.094 positief.

Afbreukrisico van geen deelname

Het risico is dat de gemeente zich buiten sluit als zij niet deelneemt aan MRE. MRE is een belangenbehartiger van de regio en weet ook middelen bij anderen (veelal via cofinanciering) los te krijgen.

Alternatieven voor geen deelname

Naast MRE zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo werken de gemeenten Eindhoven, Helmond, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Waalre, Veldhoven, Best, Oirschot en Nuenen op subregionaal vlak samen binnen Stedelijke Gebied Eindhoven. De agenda's van de beide samenwerkingsverbanden worden op elkaar afgestemd, zodat er geen sprake is van een overlap.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost Brabant, zijnde de gemeenten: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

Algemeen bestuur: M. Houben (burgemeester), plv. : J. Tesser (raadslid)

Raadstafel21: H. Bonnier en M. Spijkerman (beide raadsleden)

Portefeuillehoudersoverleg Economie: B. van Stiphout (wethouder)

Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit: R. Stultiëns (wethouder)

Portefeuillehoudersoverleg Transitie landelijk gebied: R. Stultiëns (wethouder)

Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie: S. Löwik (wethouder)

Commissie van Advies voor Financiën: B. van Stiphout (wethouder)

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks bij begroting (zienswijzeprocedure) en jaarrekening (ter kennisneming). Daarnaast worden van relevante zaken voor de raad mededelingen gedaan door het college in commissievergaderingen.

GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

De omgevingsdienst is een bij wet opgerichte rechtspersoon. De omgevingsdienst is opgericht om een verdere verbetering tot stand te brengen in:

- de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van milieu en het behoud en verbetering van de bodem-, water- en luchtkwaliteit;
- de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving, zodat het aantal calamiteiten en milieudelicten afneemt.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De ODZOB heeft een relatie met de partners in de GR en andere opdrachtgevers die wordt gekenmerkt door bereikbaarheid, beschikbaarheid, snelheid en betrouwbaarheid waar het gaat om de levering van diensten en producten, de beantwoording van vragen en het voldoen aan verzoeken betreffende de fysieke leefomgeving.

Veranderingen en ontwikkelingen

ODZOB streeft er naar om in de toekomst voor alle deelnemers de brede taken in het kader van de Omgevingswet te gaan uitvoeren. De vereiste kwaliteitseisen zijn daartoe noodzakelijk. Een deel van de deelnemers ziet op deelregionaal niveau, bijvoorbeeld binnen Dienst Dommelvallei, mogelijkheden in andere vormen van samenwerking om dit te bereiken.

Risico's

Indien de omzet achterblijft bij de verwachtingen zijn alle deelnemers aan de GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk. Omdat het gemeentelijk werkprogramma slechts een klein onderdeel vormt van het totale uitvoeringsprogramma en -budget van de ODZOB is de individuele invloed van de gemeente(n) daardoor beperkt.

Afbreukrisico van geen deelname

Deelname voor wat betreft het basistakenpakket (vergunningverlening, toezicht, handhaving (VTH-taken), asbesttoezicht etc.) is wettelijk verplicht. Dit geldt niet voor de (incidentele) verzoektaken. Voor een groot deel van de verzoektaken is er geen gemeentelijke capaciteit en kennis meer aanwezig. Daarom zijn ook nagenoeg alle verzoektaken uitbesteed aan de ODZOB.

Alternatieven voor geen deelname

De deelname voor wat betreft het basistakenpakket is wettelijk verplicht. Voor de uitvoering van een deel van de individuele verzoektaken zou het mogelijk om een alternatief te organiseren, maar dit is niet realistisch.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.

Algemeen bestuur: R. Stultiëns (wethouder), plv. B. van Stiphout (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks driemaal (kadernota, begroting, jaarrekening); daarnaast incidenteel afhankelijk van ontwikkelingen, zoals het rekenkameronderzoek naar het functioneren van de ODZOB.

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:

- Adequaats te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven;
- Het in beeld brengen van risico's;
- Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulpverlening in de regio;
- Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel en de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van VRBZO;
- Het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Omdat veiligheidsrisico's zich niet houden aan gemeentegrenzen én omdat veiligheid een complexe zaak is, is in de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bepaald dat de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant de verantwoordelijkheid voor veiligheid onderbrengen bij VRBZO. Hierdoor werken de gemeenten op regionale schaal aan een veilige leefomgeving voor mensen die er wonen en verblijven, professionele hulp verlenen als het nodig is, waarborgen creëren voor fysieke veiligheid en voorbereidingen treffen voor rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Veranderingen en ontwikkelingen

Na de taak en rol van de veiligheidsregio in de opschaling, coördinatie en zorg voor uniformiteit gedurende de coronapandemie, kwam daar in het voorjaar 2022 ook nog de coördinerende rol in de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de ondersteuning van de asielstroom met crisishulpverlening, bij. Afhankelijk van de ontwikkelingen heeft dit ook nog invloed op de werkzaamheden van VRBZO in 2023.

Leerpunten uit de evaluaties van deze crises én de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's worden meegenomen in de herijking van het Regionaal Crisisplan 2023 en de doorontwikkeling van het domein crisisbeheersing. Hiervoor zijn extra incidentele middelen beschikbaar gesteld. Dit is noodzakelijk gezien de wellicht ongekende crises van de toekomst.

In april 2021 heeft het AB de Visie 2025 VRBZO vastgesteld. VRBZO gaat de komende jaren op basis van uitvoeringsplannen aan de slag met de in de visie vastgestelde speerpunten en thema's: Samen voor veilig, Weerbare samenleving en Toekomstbestendige organisatie.

Risico's

Eind 2019 is de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020 - 2023 vastgesteld. De risico's van de organisatie zijn in de beleidsnota gebundeld tot drie onderwerpen waaraan een risicobedrag voor het weerstandsvermogen is gekoppeld:

- risico's in algemene bedrijfsvoering € 500.000-1.000.000
- risico's model brandweezorg € 500.000-1.000.000
- risico grootschalige ramp/crisis € 500.000-1.000.000
- totaal benodigd weerstandsvermogen € 1.500.000-3.000.000

Het is niet reëel dat bovengenoemde risico's zich gelijktijdig voordoen. Tevens is de impact van een ernstig incident en de majeure wijzigingen in model brandweezorg (nog) lastig te kwantificeren.

Daarom houdt VRBZO rekening met een totaal risicobedrag van € 2,0 miljoen.

Het weerstandsvermogen bedraagt € 2,0 miljoen en hoeft derhalve niet te worden aangepast.

Afbreukrisico van geen deelname

Deelname is een wettelijke plicht (Wgr, Wvr).

Alternatieven voor geen deelname

Geen alternatieven.

Deelname door 21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Algemeen bestuur: M. Houben (burgemeester).

Dagelijks bestuur: M Houben (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening) en halfjaarlijks (1e en 2e samenvatting van de bestuursrapportage); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen over beleid en strategische keuzes binnen de Veiligheidsregio.

De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio heeft gesloten, onder goedkeuring van gedeputeerde staten en volgens regels die het algemeen bestuur heeft vastgesteld. De waarborg geldt naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente van het betreffende kalenderjaar en indien de geldschieters dit wensen onder het doen van afstand van de voorrechten die de wet aan borgen toelaat.

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond

Doel en openbaar belang

De GGD'en hebben een aantal wettelijke taken, beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Hieronder vallen onder andere: jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en 'schoolarts'), medische milieukunde, infectieziektebestrijding, gezondheidsmonitoren en gezondheidsvoorlichting.

De adviseurs van het team Gezondheid en Milieu geven advies aan burgers en gemeenten. Daarbij gaat het om het stimuleren van een veilige en gezonde leefomgeving

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en uitvoering van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de (openbare) gezondheid(szorg). Financiering o.b.v. bijdrage deelnemende gemeenten, bijdragen ziektekostenverzekeraars, ambulancehulpverlening en bijdragen particulieren.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gemeente kan profiteren van de professionele kennis en voorzieningen welke de GGD bezit en door de gemeente niet zelfstandig in stand gehouden kunnen worden. Tevens wordt door de samenwerking met de regiogemeenten een schaalgrootte bereikt die een efficiënte en effectieve aanpak mogelijk maakt tegen zo laag mogelijke kosten.

Een positieve bijdrage aan de gezondheid van de inwoners van onze gemeente en uitvoering van tal van wettelijke taken.

Naast de uitvoering van de wettelijke taken maken we als gemeente dankbaar gebruik van de diensten van het lokaal team gezondheidsondersteuning. Medewerkers uit dit team ondersteunen de gemeente onder meer bij projecten op het gebied van alcohol- en drugspreventie en het activiteitenprogramma van de werkgroep mantelzorg en Nuenen dementievriendelijke gemeente.

Tot slot levert de GGD ook waardevolle lokale onderzoeksgegevens (onder meer uit de gezondheidsmonitoren). Deze onderzoeksresultaten zetten wij in als beleidsindicatoren.

Risico's

Indien de bedrijfsresultaten achterblijven bij de verwachting zijn alle deelnemende gemeenten aan de GR (naar rato) financieel verantwoordelijk.

Afbreukrisico van geen deelname

Geen behartiging van onze belangen op dit gebied en niet kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen waaronder het in stand houden van een GGD.

Alternatieven voor geen deelname

Het zoeken naar andere instanties die uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg. Volledig afzien van geen deelname is geen reële optie i.v.m. de in de Wet Publieke Gezondheid opgenomen eis dat de gemeente een GGD in stand moet houden.

De volgende gemeenten behoren tot het werkgebied van de GGD Brabant Zuidoost: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

In dit gebied wonen ca. 750.000 mensen.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Algemeen bestuur: N. Wouters (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Er vindt in ieder geval terugkoppeling plaats bij de vaststelling van de begroting en wijzigingen daarvan en verder incidenteel als onze vertegenwoordiger bij de GGD dit wenselijk acht.

GR Dienst Dommelvallei te Mierlo

Doel en openbaar belang

Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. de taken met betrekking tot werk en inkomen (sociale zaken en Participatiewet) en dienstverlening in deze dienst ondergebracht. Daarnaast voert deze dienst ondersteunende activiteiten (administratie en applicaties) uit met betrekking tot zorg en welzijn (Wmo) en jeugd.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Bij de vorming van Dienst Dommelvallei is aangegeven dat de dienst moet leiden tot: meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, minder kosten en goed werkgeverschap.

Veranderingen en ontwikkelingen

In het kader van de doorontwikkeling van de dienst heeft in 2021 een strategisch sessie plaatsgevonden onder leiding van een externe adviseur. Hierin zijn enkele kansrijke ideeën om te komen tot innovatie en efficiencyvoordelen naar voren gekomen. Ideeën ten aanzien van professionalisering functioneel beheer en het verbreden van platformen worden nader uitgewerkt en de resultaten hiervan worden eind 2022 verwacht. Daarnaast heeft de gemeente Geldrop-Mierlo aangegeven dat het niet langer meer wenselijk is om de dienst te huisvesten in het centrum van Mierlo. Deze locatie is in beeld voor herontwikkeling om tot komen een aantrekkelijk centrum in Mierlo. In 2022 wordt dan ook onderzocht waar de medewerkers van dienst in de toekomst gehuisvest kunnen worden. Ook het resultaat hiervan wordt eind 2022 verwacht. Aan het vervolg zal in 2023 uitvoering worden gegeven.

Risico's

Eventuele overschotten/tekorten worden teruggestort naar of bijbetaald door de deelnemende gemeenten. Dienst Dommelvallei sloot 2021 met een positief resultaat van € 212.749 af. Hiervan wordt een bedrag van € 79.000 opnieuw beschikbaar gesteld aan de dienst en een bedrag van € 102.981 wordt gestort in de reserve I&A. Het restant is teruggevloeid naar de gemeenten.

Afbreukrisico van geen deelname

Indien de gemeente niet langer meer de uitvoering van bepaalde taken neerlegt bij de dienst, dient de gemeente deze taken zelf uit te voeren dan wel onder te brengen in een ander samenwerkingsverband.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door: de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel

Algemeen bestuur: M. Houben (burgemeester), B. van Stiphout (wethouder) en N. Wouters(wethouder) .

Dagelijks bestuur: M. Houben (burgemeester) en M. Arents (gemeentesecretaris)

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks bij begroting (zienswijzeprocedure) en jaarrekening en tussentijdse rapportages (ter kennisneming). Daarnaast worden van relevante zaken voor de raad mededelingen gedaan door het college in commissievergaderingen of hierover wordt een raadsinformatiebrief verstuurd aan de raad.

GR Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD) te Boxtel

Doel en openbaar belang

WSD voert de verplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit. Daarnaast verzorgt WSD de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt voor gemeenten in het kader van de Participatiewet.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

In 2020 zijn alle gemeenteraden akkoord gegaan met de geformuleerde ambitie voor de doelgroep: iedereen doet naar vermogen mee, waarbij meedoen belangrijker is dan alleen het hebben van betaalde arbeid.

De koers van de WSD richt zich op het doorontwikkelen van de lokale infrastructuur van elke gemeente. De structuur richt zich op de begeleiding van inwoners in de gemeente zelf, de ondersteuning voor inwoners met de lokale partners en het organiseren van werkgelegenheid in de gemeente. Deze lokale infrastructuur wordt ondersteund met plusdiensten en een bundeling van expertise via WSD.

Veranderingen en ontwikkelingen

De WSW is per 1-1-2015 opgehouden te bestaan (er vindt geen nieuwe instroom plaats). De zittende doelgroep blijft gebruik maken van de WSW. Er vindt gemiddeld jaarlijks 5% uitstroom plaats van de doelgroep. Door middel van de instroom vanuit de Participatiewet wordt de omvang van het bedrijf en werknemersbestand in stand gehouden.

Risico's

WSD heeft een sluitende meerjarenbegroting opgesteld waarin rekening wordt gehouden met het behoud van het volume van 2100 medewerkers/inwoners vanuit de deelnemende gemeenten. De kans is aanwezig dat WSD aan de deelnemende gemeenten een aanvullende bijdrage vraagt wanneer dit niet gebeurt.

Afbreukrisico van geen deelname

Hoog (bestuurlijk maar ook financieel als je zou besluiten om niet meer te deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling).

Alternatieven voor geen deelname

Aansluiten bij andere gemeenschappelijke regeling of inkoop van diensten.

Deelname door de gemeenten Best, Boxtel, Haaren, Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Meierijstad (alleen het verzorgingsgebied van de voormalige gemeenten Schijndel en Sint-Oedenrode), Son en Breugel, Sint Michielsgestel en Vught.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Dagelijks Bestuur: heer N. Wouters (wethouder)

Algemeen bestuur: N. Wouters (wethouder) en T. van der Linden (raadslid)

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Naast de bestuurskosten zijn er nog kosten voor 49,34 (2021) geplaatste werknemers omgerekend naar 36 uur per week. Hiervoor wordt een bijdrage van het Rijk ontvangen.

GR Reiniging Blink te Helmond

Doel en openbaar belang

Het doelmatig uitvoeren van de afvalinzameling en de reinigingstaken die bij wet, in het bijzonder de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer, aan de gemeente zijn opgedragen en/of voortvloeien uit de aan de gemeente op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding, binnen de kaders van het publiekrecht en in samenwerking met een privaatrechtelijke rechtspersoon.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Actieve bijdrage aan de lokale vertolking van het landelijk beleid inzake preventie van huishoudelijk afval conform het vigerende Landelijk Afvalbeheerplan (LAP), met in acht neming van lokale accenten. Verzekeren van de openbare dienstverlening wat betreft hoogwaardige inzameling en verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen, met inbegrip van de uitvoering van reinigingstaken, dit alles binnen de grenzen van haar werkgebied.

Zorgdragen voor alle aanverwante activiteiten, zoals sortering, hergebruik en/of nuttige toepassing dan wel recycling van de huishoudelijke afval-/reststromen.

Belangrijk is dat binnen de samenwerking zonder winstoogmerk de kernactiviteiten met betrekking tot huishoudelijke afvalstoffen efficiënt en effectief worden uitgevoerd, zoals eerder omschreven, t.w. preventie en projectbeheer, inzameling, reiniging, sortering en overslag, afzet en commercialisatie alsmede implementatie beheers- en controlesystemen in naam en voor rekening van de bij Blink aangesloten gemeenten en eventueel later aangesloten publieke partijen.

Veranderingen en ontwikkelingen

Houdbaarheid van de gemeenschappelijke regeling in de huidige vorm (d.w.z. met een private partij als deelnemer) volgens de nieuwe wet gemeenschappelijke regelingen.

Het op 21 februari 2018 door het Algemeen Bestuur van Blink vastgesteld 'Strategisch Meerjarenplan 2018-2022 waarin de strategie en koers van Blink voor de komende jaren is vastgelegd. Het ondernemingsplan is gebaseerd op een tweetal pijlers:

Pijler 1: Verdere ontwikkeling van Blink als excellente uitvoeringsorganisatie;

Pijler 2: Ontwikkeling en rol van Blink gerelateerd aan de transitie naar een circulaire economie en de rol die gemeenten hierin lokaal en in de regio hebben.

Risico's

Risico van beëindiging van deelname in Blink door een of meerdere deelnemers. Het risico dat de gemeenschappelijke regeling in de huidige vorm volgens de nieuwe wetgeving niet meer houdbaar is. Financieel risico voor deelnemers vanwege het ontbreken van eigen vermogen.

Invloed van de private partner Prezero.

Afbreukrisico van geen deelname

Zelfstandige uittreding betekent schadeloos stellen van andere deelnemers. Aanbesteding en samenwerking met een andere afvalinzamelaar leidt tot veel minder flexibiliteit en minder invloed op de dagelijkse bedrijfsvoering.

Alternatieven voor geen deelname

Aanbesteding van de taken die betrekking hebben op huishoudelijke afvalstoffen en reiniging van verhardingen. Deelname in een andere GR constructie zoals Cure (de gemeenschappelijke regeling van gemeente Eindhoven, Valkenswaard en Geldrop-Mierlo).

Naast onze gemeente nemen de directie van Prezero Gemeentelijke Dienstverlening BV en nog zeven andere gemeenten in de regio deel in de gemeenschappelijke regeling.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Algemeen bestuur: S. Löwik (wethouder)

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

- Bij het vaststellen van de Begroting Blink;
- Bij wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling;
- Bij toetreding van nieuwe gemeenten,

Vennootschappen en coöperaties

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Doel en openbaar belang

De BNG Bank is de bank van en voor (decentrale) overheden en instellingen op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, energie en infrastructuur. De BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De BNG Bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Het betalingsverkeer van de BNG Bank richt zich specifiek op zakelijke klanten in de publieke sector. De BNG Bank biedt een volledig pallet aan zakelijke producten. Digitaal, efficiënt en veiligheid staan hierbij centraal.

Veranderingen en ontwikkelingen

Per eind 2018 heeft de BNG Bank duurzame obligaties uitgegeven. De opbrengst hiervan wordt duurzame projectfinanciering alsmede balansfinanciering van de Nederlandse gemeenten en woningcorporaties, die in hun categorie het best scoren op het gebied van duurzaamheid en sociaal beleid.

Risico's

De BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door de bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AAA van Moody's, en AA+ van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Door deze top ratings kan de BNG Bank tegen lage prijzen geld aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor kan de bank hun klanten lage tarieven bieden.

De BNG streeft niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.

De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

De gemeente Nuenen bezit 1.755 aandelen à € 2,50 zijnde in totaal € 4.388,-.

Afbreukrisico van geen deelname

n.v.t.

Alternatieven voor geen deelname

n.v.t.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de aandeelhouders. Dit zijn uitsluitend overheden.

Als aandeelhouder: B. van Stiphout (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

NV Brabant Water te Den Bosch

Doel en openbaar belang

Brabant Water is het drinkwaterbedrijf dat aan 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant drinkwater levert en ervoor zorgt dat de klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Een verantwoordelijke taak, waarnaar gehandeld wordt. Brabant Water streeft niet naar winst, maar wel naar de beste kwaliteit en dienstverlening.

Brabant Water biedt naast drinkwater ook water op maat en gespecialiseerde diensten en advies aan. De gemeente heeft een belang in Brabant Water N.V. van 22.246 aandelen à € 0,10 (totaal € 2.224,60).

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit van de waterlevering in haar voorzieningsgebied en de kwaliteit en druk van het geleverde drinkwater.

Veranderingen en ontwikkelingen

Brabant Water levert water uit de beste bronnen en doet er daarbij alles aan om dat ook voor de toekomst veilig te stellen door goed te zorgen voor de waterwingebieden. Belangrijke thema's daarbij zijn duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. In 2018 heeft Brabant Water de certificering 100% klimaatneutraal gekregen. Dat wil zeggen dat Brabant Water de productie uitvoert zonder schadelijke bijdrage aan klimaatverandering. Deze certificering daagt Brabant Water uit om verder te verduurzamen.

Steeds meer mensen kiezen bewust voor kraanwater. Dit wordt door Brabant Water op verschillende manieren gestimuleerd. Eén van die manieren is het educatieplatform Les je dorst. Door een samenwerking met zes andere drinkwaterbedrijven wordt het thema kraanwater bij steeds meer basisschoolleerlingen (groep 1 t/m 8), leerkrachten en ouders onder de aandacht gebracht. Ook de toekomst van water komt daarbij aan bod. Kinderen worden bewust gemaakt dat kraanwater helemaal niet zo vanzelfsprekend is. Leerlingen wordt verteld wat nodig is om in de toekomst voldoende en goed drinkwater te kunnen blijven leveren aan iedereen. En dat leerlingen daar zelf ook wat in kunnen betekenen, namelijk zuinig en bewust omgaan met water.

Risico's

n.v.t.

Afbreukrisico van geen deelname

n.v.t.

Alternatieven voor geen deelname

n.v.t.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de aandeelhouders. Dat zijn de provincie Noord-Brabant en 60 gemeenten.

Als aandeelhouder: M. Houben (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond

Doel en openbaar belang

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, (justitiële) overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het doel is de verbetering van veiligheid en leefbaarheid in de 21 gemeenten in Brabant Zuidoost. Het is van belang om onderscheid te maken tussen het zorg- en veiligheidshuis als professionele netwerkorganisatie en het zorg- en veiligheidshuis als facilitator voor ketenpartners. Het landelijk kader richt zich specifiek op het zorg- en veiligheidshuis als netwerkorganisatie van verschillende partners in de zorg-, de strafrechtketen en gemeenten, gericht op een ketenoverstijgende persoons-, systeem- en gebiedsgerichte aanpak van, of advisering rondom, complexe problematiek. In de rol van facilitator biedt de netwerkorganisatie aan ketenpartners de mogelijkheid om werkplekken te huren in een kantoor. Het zorg- en veiligheidshuis Brabant-Zuidoost is in de kern een smalle organisatie. Haar professionaliteit ligt op het gebied van procesregie, advisering en informatievoorziening.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De kracht van het zorg- en veiligheidshuis is een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties om problemen op het gebied van veiligheid beter aan te pakken. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden.

Problemen worden in een mix van preventie, repressie en zorg aangepakt. Zo wordt geprobeerd potentieel grote problemen klein te houden. De casussen worden aangepakt middels de werkwijze Casus Op Maat en de Persoonsgerichte Aanpak.

Daarnaast stimuleert en ondersteunt het zorg- en veiligheidshuis de gemeenten om in de toekomst gebruik te maken van het escalatiemodel in de zorg- en veiligheidsketen AVE (aanpak voorkoming escalaties) en dit lokaal te implementeren.

Veranderingen en ontwikkelingen

In 2016 is de rechtsvorm van het Zorg- en Veiligheidshuis gewijzigd en is de Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost opgericht. Besloten werd om hierin deel te nemen.

In 2016 is gestart met de methodiek Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor een effectieve aanpak van hotshots (kopstukken/-sleutelfiguren). Deze systeemaanpak richt zich op daders van HIC-feiten, problematische jeugdkopstukken en andere personen die via de driehoek als veiligheidsprobleem zijn aangewezen.

In 2016 is in het zorg- en veiligheidshuis de Expertisetafel Radicalisering ingericht. Dit overleg is beschikbaar voor ondersteuning, advies en COM-zaken voor de schaalgrootte Oost Brabant voor wat betreft signalen/cases met betrekking tot radicalisering.

Vanaf begin 2018 is de naam gewijzigd in Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.

In 2022 is de GGD Brabant Zuidoost formeel toegevoegd als partner aan het samenwerkingsverband Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. De GGD wil zich meer inzetten voor kwetsbare inwoners die- op het snijvlak van zorg en veiligheid- tussen wal en schip en daarvoor bouwen aan duurzame en brede samenwerking met regionale ketenpartners.

In 2023 staat het uitvoeren van de geactualiseerde Persoonsgerichte Aanpak Jeugd, Onbegrepen Gedrag en Huiselijk Geweld/Kindermishandeling hoog op de agenda. Ook de inrichting van een regionaal kennisknooppunt ter bevordering van kennis en expertise onder ketenpartners is een belangrijk speerpunt in 2023.

Risico's

Alle 21 gemeenten uit de regio nemen deel aan de Stichting en dragen daaraan bij.

Afbreukrisico van geen deelname

Er kan dan geen gebruik worden gemaakt van de voordelen die het zorg- en veiligheidshuis kan bieden, zoals informatie, expertise en menskracht. Bepaalde organisaties hebben ook aangegeven geen capaciteit te hebben om deel te nemen aan overlegstructuren in alle afzonderlijke gemeenten.

Alternatieven voor geen deelname

De gemeente moet dan zelf meer regelen en kan geen beroep meer doen op inbreng van bepaalde maatschappelijke instanties en strafrechtpartners.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Samenwerking met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.

Alle gemeenten vaardigen een wethouder zorg of een burgemeester af als lid van het algemeen bestuur. Het betreft voor Nuenen wethouder N. Wouters.

Het algemeen bestuur kiest uit hun midden weer – per basisteam – een wethouder zorg en een burgemeester als lid van het dagelijks bestuur. In 2018 werden de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door voorzitter burgemeester P. Verhoeven (Heeze-Leende) en wethouder P.J. Looijmans (Geldrop-Mierlo) namens de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot

Doel en openbaar belang

Inkoopuitgaven maken een zeer groot deel uit van de jaarlijkse begroting. Door samenwerking kunnen gemeenten hun inkoop professionaliseren. Daarnaast vertaalt de kwaliteit van inkoop zich direct in de kwaliteit van producten, diensten en werken. Integer en efficiënt inkopen heeft een positieve uitstraling naar burgers, het bedrijfsleven en de eigen medewerkers. Goed ingerichte inkoopprocessen vergroten het vertrouwen van de samenleving in de manier waarop gemeenschapsgeld wordt besteed.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gewijzigde Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012) laat voldoende ruimte over om eigen beleid te voeren op het gebied van inkopen en aanbesteden. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn.

Veranderingen en ontwikkelingen

Sinds 2013 hebben gemeenten te maken met de Aanbestedingswet 2012. Op 1 juli 2016 zijn de wijzigingen op de Aanbestedingswet 2012 in werking getreden. Hiermee zijn de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen opgenomen in de Nederlandse wetgeving. Door de wijzigingen in de Aanbestedingswet hebben we te maken gekregen met wijzigingen in de dagelijkse inkooppraktijk.

Risico's

Door deel te nemen aan BIZOB wordt het risico op juridische procedures door onjuiste inkoop- en aanbestedingstrajecten verkleind.

Afbreukrisico van geen deelname

De aansluiting bij BIZOB is een keuze voor continuïteit in organisatorische en personele zin voor de invulling van de inkoopfunctie. Naast het mislopen van de mogelijk gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit, ligt er een afbreukrisico op gebied van efficiencyverbetering, rechtmatigheid en een versterking van de expertise.

Alternatieven voor geen deelname

In plaats van aansluiting bij BIZOB kan ook gekozen worden voor het volledig intern invullen van de inkoopfunctie. Daarnaast kan een commercieel inkoopbureau worden ingehuurd om gelijksoortige ondersteuning te bieden.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Het verzorgingsgebied van BIZOB is ingedeeld in vier clusters, te weten: 1. BOV en De Kempen regio; 2. Dommelvallei+ en Peelgemeenten; 3. Noordoost Brabant; 5. A2 regio en overig publiek.

BIZOB is een stichting en wordt aangestuurd door de gemeenten en aangesloten organisaties. Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van twee bestuurders per regio. De zittingsduur voor bestuurders is vier jaar. De voorzitter van het bestuur is een burgemeester en heeft een zittingsduur van zes jaar. Daarnaast worden twee secretarissen toegevoegd aan het bestuur. Tevens neemt vanuit elke aangesloten gemeente één bestuurder deel in de Vergadering van Aangeslotenen.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Verbonden Partijen	Realisatie Eigen vermogen 2021	Realisatie Vreemd vermogen 2021	Realisatie Resultaat 2021	Prognose Eigen vermogen 2023	Prognose Vreemd vermogen 2023	Prognose Resultaat 2023	Bijdrage 2022	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling								
Metropoolregio Eindhoven (MRE)	14.324.968	14.426.667	598.348	12.326.771	13.122.729	0	334.879	339.975
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	3.265.823	5.149.541	836.725	1.486.451	8.320.345	0	334.502	424.414
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	2.144.989	41.762.897	-72.817	2.145.354	33.993.613	0	1.127.000	1.179.215
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant Zuidoost (GGD)	4.710.000	29.000.000	15.000	4.162.000	15.718.000	0	850.781	914.907
Dienst Dommelvallei	635.000	3.427.000	213.000	231.000	3.868.000	0	5.812.130	6.281.518
Werkvoorziening de Dommel (WSD)	29.757.000	4.632.000	2.672.000	onbekend	onbekend	906.000	1.361.980	9.189
Reiniging Blink	nvt	5.015.000	nvt	nvt	onbekend	nvt	2.068.000	2.218.000
Vennootschappen en coöperaties								
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	5.062.000.000	144.031.000.000	236.000.000	onbekend	onbekend	onbekend	4.001	onbekend
Brabant Water	684.676.000	534.399.000	10.493.000	onbekend	onbekend	onbekend	geen bijdrage	geen bijdrage
Stichtingen en verenigingen								
Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	477.217	165.378	386.315	onbekend	onbekend	onbekend	6.004	7.779
Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB)	1.405.076	1.139.797	1.003.218	onbekend	onbekend	0	165.312	173.880

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid en de grondexploitatie hebben een belangrijke invloed op -en samenhang met- de realisatie van de andere beleidsprogramma's van een gemeente. Daarnaast hebben het grondbeleid en de grondexploitatie een grote financiële impact op de algehele financiële huishouding van de gemeente. De eventuele financiële kansen en risico's zijn van belang voor de algemene financiële en reservepositie van de gemeente.

In deze paragraaf komen de achtergronden en algemene randvoorwaarden, aandachtspunten, uitgangspunten, kanttekeningen en risico's van het grondbeleid en de grondexploitaties van de gemeente Nuenen c.a. aan de orde.

Raadsbesluiten

De basis voor het huidige gemeentelijke grondbeleid en de grondexploitaties zijn de Nota Grondbeleid 2005-2012, de Nota Grondbeleid 2012-2018 en de Nota Grondbeleid 2019-2023. Daarnaast zijn de raadsbesluiten van "Ruimtebalans naar Masterplan" en "Prioritering projecten en grondexploitatie" uit 2005 relevant geweest voor (een groot deel van) de huidige grondexploitaties. Ook zijn vanaf 2006 tot en met heden diverse raadsbesluiten genomen (herijkingen grondexploitaties, jaarrekeningen, begrotingen, risicoanalyses, etc.), die van invloed zijn op de huidige actuele stand van het grondbeleid en de grondexploitaties.

In de Kadernota 2012 is vastgelegd om jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening de grondexploitaties te herzien. Ingeval sprake is van grote tussentijdse wijzigingen wordt de raad hierover separaat geïnformeerd c.q. wordt een voorstel met begrotingswijziging voorgelegd. Sinds 2017 rapporteren we op een andere wijze over de projecten. Ten opzichte van de bij de jaarrekening herziene en vastgestelde exploitaties rapporteren we meerdere keren per jaar aan de raad op hoofdlijnen over de voortgang, de afwijkingen van grondexploitaties en de ontwikkelingen ten aanzien van de risico's.

Bij de jaarrekening 2021 zijn de grondexploitaties herzien ten opzichte van de grondexploitaties behorende bij de begroting 2022 en de jaarrekening 2020.

De meest recente raadsbesluiten zijn:

- Raadsbesluit juli 2019 "vaststelling Nota Grondbeleid 2019-2023";
- Raadsbesluit oktober 2019: "vaststelling subsidieverordening Sociale Volkshuisvesting 2019";
- Raadsbesluit juli 2020: "Programma Wonen 2020-2030";
- Raadsbesluit november 2021 "vaststelling begroting 2022-2025";
- Raadsbesluit december 2021 "Kader grondprijzen en exploitatiebijdragen 2022";
- Raadsbesluit juli 2022 "vaststelling jaarrekening 2021";
- Raadsbesluit juli 2022 "vaststelling jaarrapportages grondexploitaties 2021".

Bestemmingsreserves

De bestedingsplannen voor de bestemmingsreserves bovenwijkse voorzieningen, sociale volkshuisvesting, parkmanagement en groen voor rood zijn gereed en worden periodiek (parallel met de begroting en jaarrekening) geactualiseerd. Een van de herzieningen als gevolg van de gewijzigde voorschriften van het BBV betreft de "voeding" en waardering van de (gerealiseerde) voorzieningen in deze bestemmingsreserves.

Voor de stand en prognose van deze bestemmingsreserves wordt verwezen naar de betreffende toelichting op de bestemmingsreserves in deze begroting.

Bovenwijkse voorzieningen

Met de stortingen (vanuit de diverse projecten) groeit de reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn de investeringen om de bovenwijkse voorzieningen, welke volgen en "veroorzaakt" worden door de uitvoering van de (woningbouw)projecten, te kunnen realiseren. De belangrijkste investering, die in de afgelopen jaren in dit kader is gerealiseerd, is de aanpassing en realisatie van de HOV2 - Europalaan. De komende jaren wordt vooral geïnvesteerd in waterverbindingen en verkeersplannen/mobiliteit.

Sociale volkshuisvesting

Met de stortingen (vanuit de diverse projecten) groeit de reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn projecten waarin sociale woningbouw(huur) wordt gerealiseerd en die een (financiële) bijdrage nodig hebben voor de haalbaarheid van de ontwikkeling. Deze reserve stimuleert de realisatie van sociale huurwoningen. In 2019 is de 'Subsidieverordening sociale volkshuisvesting 2019' door de raad vastgesteld. Private partijen die een sociale huurwoning toevoegen aan de voorraad kunnen een aanvraag indienen voor een subsidie (afdracht uit de bestemmingsreserve). Uit de aanvraag moet onder andere blijken dat de bijdrage nodig is om het project financieel haalbaar te maken.

Parkmanagement

Met de stortingen vanuit de ontwikkelingsprojecten van bedrijventerreinen groeit ook deze reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn om bijvoorbeeld parkmanagement op Eeneind II Zuid mogelijk te maken. Deze reserve heeft het doel om de kwaliteit en leefbaarheid van de Nuenense bedrijventerreinen in stand te houden en te verbeteren.

Groen voor rood

Met de bijdragen vanuit het project Nuenen West blijft deze reserve in de komende jaren groeien. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn gericht op het verbeteren van het Dommeldal, dat als gevolg van de woningbouwontwikkeling Nuenen West een kwaliteitsimpuls moet te verkrijgen.

Financiële uitgangspunten: Besluit Begroting en Verantwoording

Conform de verslagleggingsvoorschriften van het BBV worden, op de balansdatum, voorzieningen gevormd voor bestaande risico's van te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (art. 44, lid 1b). Deze voorschriften zijn van toepassing op de Bouwgronden in Exploitatie.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Er is regelgeving voor de verslaglegging over de jaarcijfers van het grondbedrijf. In 2019 is de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving juli 2019' uitgebracht door de commissie BBV. Deze notitie dient als basis voor de opgestelde grondexploitaties en deze toelichting op het grondbeleid. De grondexploitaties zijn gerubriceerd conform het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in Bouwgrond In Exploitatie (BIE) projecten die onder de rubriek Materieel Vast Actief op de balans worden verantwoord.

Bouwgronden In Exploitatie (BIE)

Bouwgrond in exploitatie heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties in de uitvoeringsfase. In het verleden is in de praktijk een veelheid aan grondontwikkeling gerelateerde projecten geschaard onder het begrip grondexploitaties. Vanuit het belang van eenduidigheid is in bovenstaande notitie van de Commissie BBV voor afbakening van het begrip bouwgrond in exploitatie en de hieraan toe te rekenen kosten gezorgd om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande regels zoals vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening.

Op basis daarvan is gekomen tot de definitie die binnen het BBV voor bouwgronden in exploitatie per 2016 geldt: gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van Bouwgrond in Exploitatie is zodoende het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief de grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans.

Het begrip is van belang voor de wijze waarop het gemeentelijk eigendom wordt beoordeeld en opgenomen in de financiële administratie. Vervaardigingskosten van bouwrijp en woonrijp maken van de locatie worden geactiveerd ofwel bijgeschreven op het balansactief. Activering van de gemaakte kosten is acceptabel, omdat een grondexploitatie geen éénjarig proces is.

Is er sprake van een voorzienbaar negatief resultaat van de grondexploitatie, dan wordt dat verlies onmiddellijk genomen in de vorm van een voorziening. Is er echter sprake van een verwacht positief resultaat van de grondexploitatie, dan wordt het resultaat gewoonlijk genomen voor zover dat met voldoende zekerheid gerealiseerd is (tussentijdse winstneming) of bij voortdurende onzekerheid pas geheel aan het einde van het proces en bij afsluiting van de grondexploitatie (winstneming).

Materieel vast actief

Onder Materieel vast actief zijn gronden opgenomen die (meestal) in het verleden anticiperend of strategisch zijn aangekocht. Deze gronden hebben een vaste bestemming en zitten niet in een transformatieproces. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken pleinen of van land-/bosbouwgronden. Deze gronden zijn geactiveerd tegen (historische verkrijgingsprijs en bijkomende kosten), op grond wordt niet afgeschreven. Grond wordt wel afgewaardeerd tot de marktwaarde indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde. Deze marktwaardetoets is met name relevant op het moment dat de bestemming van de gronden wijzigt.

Er zijn twee projecten die onder materieel vast actief op de balans staan, Kloostertuin en Boschhoeve, beide projecten zijn gewaardeerd op basis van de huidige bestemming.

Verwachte resultaat grondexploitatie / project

Een grondexploitatie is geen statische, maar vooral een dynamische berekening van verwachte kosten en opbrengsten in combinatie met gerealiseerde kosten en opbrengsten. Het berekenen van een resultaat van een grondexploitatie is geen "exacte wetenschap" en betreft een modellering van de verwachte toekomstige situatie in het project.

Voor grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat zijn en worden voorzieningen gevormd. Ieder jaar wordt, bij de jaarrekening, de vereiste omvang van de voorzieningen en het benodigde weerstandvermogen bepaald. De voorziening voor een grondexploitatie met een verwacht negatief resultaat wordt gevormd op basis van het resultaat op de dan geldende datum van contante waarde.

Uiteraard zijn ook de grondexploitaties en projecten met verwachte positieve resultaten "onder voorbehoud" en kunnen deze resultaten, voordat het project is afgerond, nog niet worden besteed. Deze positieve resultaten, en eventuele tussentijdse winstnemingen, zijn onder andere afhankelijk van de te realiseren verkopen van (bouwrijpe) grond.

Uit het oogpunt van doelmatigheid zal het college er naar streven om uitgaven, bedrijfseconomisch verantwoord, niet in een te vroeg stadium te doen en opbrengsten uit verkoop van bouwrijpe grond op het juiste tijdstip te realiseren.

Tenslotte worden bij de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening jaarlijks risicoanalyses uitgevoerd. Door het kwantificeren van de belangrijkste kansen en risico's bij de projecten worden de benodigde weerstandscapaciteit en het gewenste weerstandvermogen in beeld gebracht.

Tussentijdse winstnemingen

Conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording moet tussentijds winst genomen worden bij positieve grondexploitaties. Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het BBV zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit voortvloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek (bedrijfsleven, fiscaal), waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De 'Percentage of Completion' methode voor de tussentijdse winstneming houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert.

Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Hierbij wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door de raad is vastgesteld. Dit wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Hiermee wordt de totale winst over de individuele grondexploitatie opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst.

Daarnaast wordt bij de bepaling van de tussentijdse winst rekening gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties. Voorbeelden hiervan zijn onzekerheden/risico's over de aanbesteding van een (of meer) infrastructurele voorziening(en), die in een grondexploitatie zijn opgenomen, (bouw- en woonrijp maken) of onzekerheden/risico's over de in de betreffende begrotingen van individuele grondexploitatie(s) opgenomen verwachtingen over afzetmogelijkheid of prijs van grond voor te bouwen vastgoed in een dynamisch marktsegment.

Parameters en uitgangspunten grondexploitaties

Rentelasten en –baten in een grondexploitatie

Op grond van de voorschriften vanuit het Besluit Begroting Verantwoording provincies en gemeenten (hierna BBV) is de rente voor de grondexploitaties herrekend, waarbij rekening is gehouden met de verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen.

Grondprijsbeleid

De Nota Grondbeleid 2019-2023, die in juli 2019 door de raad is vastgesteld, bevatte geen wijzigingen in het grondprijsbeleid ten opzichte van de Nota Grondbeleid 2012-2018. Deze grondprijzen worden toegepast als kaders en voorwaarden voor de gemeentelijke uitgifte van (bouwrijpe) grond in (nieuwe) grondexploitaties en projecten. Deze grondprijzen worden jaarlijks bezien en indien nodig geactualiseerd (door een nieuw vast te stellen Kader Grondprijzen en Exploitatiebijdragen). In december 2021 zijn de grondprijzen geactualiseerd en herzien en vastgesteld door de gemeenteraad.

Woningbouwprogrammering

Bij de jaarrekening 2021 is een geactualiseerde woningbouwplanning in de grondexploitaties opgenomen.

De gemeente houdt vast aan deze woningbouwplanning en nieuwe projecten zijn alleen mogelijk wanneer aangetoond kan worden dat deze projecten van volkshuisvestelijk belang zijn voor de gemeente. Daarnaast wordt de bestaande woningvoorraad steeds belangrijker. Oude wijken worden aangepakt en verbeterd. Verduurzaming van deze bestaande woningen wordt steeds belangrijker.

Prognoses

Bij raadsbesluit van de vaststelling van de jaarrekening 2021 zijn de prognoses per grondexploitatie / project voor laatst vastgesteld. Zoals is afgesproken wordt eenmaal per jaar, bij het jaarverslag, nagegaan of de vastgestelde prognoses inclusief de daaraan ten grondslag liggende calculaties nog actueel zijn of moeten worden bijgesteld.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van winstgevendende en verlieslatende projecten getoond. De winstgevendende projecten en de geprognosticeerde winstneming is uiteraard onder voorbehoud van bijvoorbeeld de daadwerkelijke realisatie van grondverkoop in de projecten.

De belangrijkste wijziging tussen jaarrekening en begroting 2023 betreft een rentewijziging. Deze was bij de jaarrekening nog 0.0% en bedraagt nu 0.5%.

prjct nr		Exploitatieopzet vastgesteld in jaarrekening 2021				Exploitatieopzet incl. BBV-voorschriften bij begroting 2023			Actuele realisatie t/m 2021		
		Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie resultaat eindwaarde	Nog te nemen resultaat eindwaarde	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat
	Bouwgrond In Exploitatie (BIE)										
4	Luistruik	27.876.074	-27.999.447	-123.373	-123.373	27.872.466	-27.999.447	-126.981	27.598.830	-27.999.447	-400.617
5b	Emmastraat	715.334	-806.260	-90.926	-90.926	720.257	-806.260	-86.003	500.290	0	500.290
5c	Wederikdreef	602.883	-912.249	-309.366	-309.366	603.468	-912.249	-308.780	194.837	0	194.837
19	Eeneind II Zuid	10.761.437	-10.796.396	-34.959	-34.959	10.760.880	-10.796.396	-35.516	10.679.084	-10.790.342	-111.258
20	Eeneind West	24.396.803	-32.205.916	-7.809.113	-7.809.113	24.491.474	-32.205.916	-7.714.442	21.103.863	-7.178.815	13.925.048
26	Eeneind Oost	4.593.860	-5.155.668	-561.808	-561.808	4.593.860	-5.163.429	-569.568	4.266.060	-7.931.043	-664.983
34	Kapperdoes	3.048.699	-3.586.094	-537.395	-537.395	2.953.796	-3.536.094	-582.298	2.785.988	-3.110.000	-324.012
19	De Mijpaal (nieuw per 2022)	-	-	-	-	1.637.989	-1.791.825	-153.837	-	-	-
Resultaat winstgevendende projecten		71.995.090	-81.462.030	-9.466.940	-9.466.940	73.634.190	-83.211.616	-9.577.425	67.128.952	-57.009.647	13.119.305

	Exploitatieopzet vastgesteld in jaarrekening 2021				Exploitatieopzet incl. BBV-voorschriften bij begroting 2023			Actuele realisatie t/m 2021		
	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie resultaat eindwaarde	CW verlies	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat
Verlieslatende projecten binnen BIE										
14 Nuenen West	81.048.324	-79.160.070	1.888.254	1.459.681	82.905.825	-79.160.069	3.745.756	76.762.271	-17.635.715	59.126.556
Resultaat verlieslatende projecten	81.048.324	-79.160.070	1.888.254	1.459.681	82.905.825	-79.160.069	3.745.756	76.762.271	-17.635.715	59.126.556

Gemeente Nuenen

Verplichte beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,8	5,0	5,3
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,6	4,9	4,9
Apparaatskosten	kosten per inwoner in euro	675	752	812
Externe inhuur	kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	24,6	14,0	12,0
Overhead	% van totale lasten	14,3	14,5	12,1
Demografische druk	% van het aantal inwoners van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot aantal inwoners van 20 tot 65 jaar.	90	90	89
Hernieuwde energie	% hernieuwde energie t.o.v. de totale hoeveelheden gebruikte energie	7,3	6,7	8,6
Funciemenging *	verhouding tussen banen en woningen, bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	43,1	43	43,5
Vestigingen *	per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	147,1	140	151
Netto arbeidsparticipatie *	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	68,40%	68	68,4
Banen *	per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	565,3	440	464,5
gemiddelde WOZ-waarde woningen *	duizend euro	314	375	448
Woonlasten eenpersoonshuishoudens *	euro	764	855	883
Woonlasten meerpersoonshuishoudens *	euro	956	1.050	1.085

* verplichte indicator op grond van BBV

** in 2023 voor het eerst opgenomen

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Programma's

Bedragen x €1.000

Programma's	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	2.593	341	-2.252	2.593	341	-2.252	2.605	341	-2.265	2.643	341	-2.303
Programma 2. Veiligheid & Handhaving	2.363	55	-2.308	2.225	55	-2.169	2.218	55	-2.163	2.204	55	-2.149
Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd	23.161	5.728	-17.432	23.202	5.728	-17.474	23.118	5.728	-17.390	23.136	5.728	-17.407
Programma 4. Verenigingen & Accommodaties	2.923	270	-2.653	3.221	270	-2.952	3.250	270	-2.980	3.132	270	-2.862
Programma 5. Wonen & Leefomgeving	10.067	7.972	-2.094	8.186	6.140	-2.046	7.980	6.145	-1.835	8.118	6.155	-1.963
Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	10.389	5.778	-4.611	10.726	5.918	-4.808	10.627	6.040	-4.587	10.737	6.164	-4.572
Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie	1.209	62	-1.148	2.025	62	-1.963	2.024	62	-1.962	1.592	62	-1.530
Totaal	52.704	20.206	-32.498	52.177	18.513	-33.664	51.823	18.641	-33.182	51.562	18.774	-32.787

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene uitkering	0	36.233	36.233	0	38.126	38.126	0	39.694	39.694	0	37.584	37.584
Lokale heffingen	279	6.678	6.399	279	6.853	6.575	279	7.033	6.755	279	7.218	6.939
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.772	0	-1.772	2.904	0	-2.904	3.787	0	-3.787	3.791	0	-3.791
Treasury	44	65	21	17	26	8	41	16	-25	41	16	-25
Totaal	2.094	42.976	40.882	3.200	45.005	41.805	4.107	46.743	42.637	4.111	44.818	40.707

Onvoorzien, overhead en Vpb

Bedragen x €1.000

Onvoorzien, overhead en Vpb	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Onvoorzien	143	0	-143	143	0	-143	143	0	-143	143	0	-143
Overhead	7.909	21	-7.888	7.901	21	-7.880	7.966	21	-7.945	8.138	21	-8.117
Totaal	8.052	21	-8.031	8.045	21	-8.024	8.109	21	-8.088	8.282	21	-8.260

Geraamd totaal saldo van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Geraamd totaal saldo van baten en lasten	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo

Geraamd	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Totaal saldo van baten en lasten	62.851	63.203	352	63.422	63.540	118	64.039	65.405	1.367	63.954	63.613	-341
Totaal	62.851	63.203	352	63.422	63.540	118	64.039	65.405	1.367	63.954	63.613	-341

Beoogde toevoegingen en onttrekkingen reserves

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Mutaties programma 1	0	20	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties programma 4	0	14	14	0	39	39	0	39	39	0	39	39
Mutaties programma 5	175	100	-75	175	100	-75	175	100	-75	175	100	-75
Mutaties programma 6	0	102	102	0	60	60	0	60	60	0	24	24
Mutaties programma 7	0	24	24	0	183	183	0	183	183	0	183	183
Mutaties programma 8	313	0	-313	228	0	-228	1.108	0	-1.108	0	0	0
Totaal	488	260	-228	403	382	-21	1.283	382	-901	175	347	172

Geraamd resultaat

Bedragen x €1.000

Geraamd resultaat	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat	63.338	63.463	125	63.825	63.922	97	65.322	65.788	466	64.129	63.960	-169
Resultaat	63.338	63.463	125	63.825	63.922	97	65.322	65.788	466	64.129	63.960	-169

Toelichting overzicht van baten en lasten

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit drie onderdelen: de analyse van het overzicht van baten en lasten, het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en het overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

In de analyse van het overzicht van baten en lasten worden de verschillen toegelicht tussen het saldo van de baten en lasten in het jaar 2023 van deze begroting (2023 nieuw) en het jaar 2023 van de primaire meerjarenbegroting 2022-2025 (2023 oud). Die verschillen omvatten dus zowel begrotingswijzigingen met structurele gevolgen die al zijn vastgesteld bij raadsbesluiten in 2022, als de financiële aanpassingen die in deze begroting worden voorgesteld.

Bedragen x € 1.000

Toelichting verschillen per programma

Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	
Begroting 2023 nieuw	-10.121
Begroting 2023 oud	-9.956
Verklaring van het verschil	-165
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	1.413
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 1	-1.578
Totaal	-165

Programma 2. Veiligheid & Handhaving

2. Veiligheid & Handhaving	
Begroting 2023 nieuw	-2.308
Begroting 2023 oud	-2.236
Verklaring van het verschil	-72
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	29
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 2	-101
Totaal	-72

Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd

3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd	
Begroting 2023 nieuw	-17.432
Begroting 2023 oud	-15.752
Verklaring van het verschil	-1.680
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	-112
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 3	-1.568
Totaal	-1.680

Programma 4. Verenigingen & Accommodaties

4. Verenigingen & Accommodaties	
Begroting 2023 nieuw	-2.639
Begroting 2023 oud	-2.508
Verklaring van het verschil	-131
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	-13
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 4	-118
Totaal	-131

Programma 5. Wonen & Leefomgeving

5. Wonen & Leefomgeving	
-------------------------	--

Begroting 2023 nieuw	-2.169
Begroting 2023 oud	-1.462
Verklaring van het verschil	-707
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	-524
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 5	-183
Totaal	-707

Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & verkeer

6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	
Begroting 2023 nieuw	-4.509
Begroting 2023 oud	-4.068
Verklaring van het verschil	-441
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	-214
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 6	-227
Totaal	-441

Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie

7. Economie, Toerisme & Recreatie	
Begroting 2023 nieuw	-1.124
Begroting 2023 oud	-1.116
Verklaring van het verschil	-8
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	77
Aanpassingen nieuw en bestaand beleid: zie programma 7	-85
Totaal	-8

Programma 8. Financiën en belastingen

8. Financiën en belastingen	
Begroting 2023 nieuw	40.302
Begroting 2023 oud	37.098
Verklaring van het verschil	3.204
Begrotingswijzigingen 2022 en verschil in toerekening salariskosten	100
Aanpassingen bestaand beleid: zie programma 8	3.104
Totaal	3.204

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Als per jaarschijf van de meerjarenraming de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel begrotingssaldo kan alleen bepaald worden door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten.

Bij het opstellen van het overzicht van incidentele baten en lasten is uitgegaan van de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' die de Commissie BBV in 2018 gepubliceerd heeft. De provincie heeft als aanvulling op deze notitie in augustus 2021 een handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' gepubliceerd. De handreiking bevat geen nieuwe regelgeving, maar geeft een verduidelijking. Wij hebben zoveel mogelijk deze handreiking toegepast, maar gezien het late tijdstip van publicatie zullen wij in de toekomstige begrotingen de incidentele posten heroverwegen. De incidentele posten worden onder het overzicht toegelicht.

Incidentele baten en lasten	2023		2024		2025		2026	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Programma 1 Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening								

Incidentele I&A kosten		19.618						
Programma 2 Veiligheid & Handhaving								
Budget gebiedsgerichte aanpak met probleemgerichte inzet in wijken en bedrijventerreinen		77.600						
Project Preventie en weerbaarheid Cybercrime inwoners en ondernemers		10.000						
Extra uren toezicht en handhaving woonwagenlocaties (PvA)		25.000						
Extra uren toezicht en handhaving Enode		26.000						
Programma 3 Werk (participatie), Zorg & Jeugd								
Project huisvesting vergunninghouders en urgente gevallen (t/m 2027)		10.000		10.000		10.000		10.000
Nota vrijwilligersbeleid (t/m 2026)		12.200		12.200		12.200		12.200
Pilot jeugdhulp op basisscholen		30.000						
Programma 5 Wonen & Leefomgeving								
Verkoop openbaar groen	170.000		170.000		170.000		170.000	
Project Dommeldal (uit reserve groen voor rood)		100.000		100.000		100.000		100.000
Inkomsten bouwgrond tbv reserve bovenwijkse voorzieningen	50.000		50.000		50.000		50.000	
Inkomsten bouwgrond tbv reserve sociale volkshuisvesting	125.000		125.000		125.000		125.000	
Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer								
Uitvoeringsbudget duurzaamheid (4 jaar, t/m 2023)		50.000						
Regiobijdrage mobiliteit (MIRT, regionale hubs)		60.250		60.250		60.250		60.250
Wegenlegger				40.000				
Extra onderhoud Enode		11.500						
Luchtkwaliteit- en geluidsmetingen verkeer		10.000						
Transitievisie warmte 2022 - 2026		51.000		54.000		42.000		33.000
Voorlichting inwoners over verduurzaming (Energiehuis)		40.000						
Programma 7 Economie & Toerisme								
Inventarisatie verduurzamingsmaatregelen bedrijfsgebouwen		20.000						
Incidenteel budget Nuenense toeristische website				20.000				
Tijdelijke huisvestingskosten verenigingen in Klooster				500.000		500.000		
Incidentele mutaties reserves								
Programma 1 Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening								
Onttrekking bestemmingsreserve I&A	19.618							
Programma 5 Wonen & Leefomgeving								
Onttrekking reserve groen voor rood project Dommeldal	100.000		100.000		100.000		100.000	
Storting Bouwgrond: bovenwijkse voorzieningen		50.000		50.000		50.000		50.000
Storting Bouwgrond: fonds sociale volkshuisvesting		125.000		125.000		125.000		125.000
Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer								
Onttrekking reserve klimaatmiddelen Rijk	40.000							
Programma 7 Economie & Toerisme								
Onttrekking reserve klimaatmiddelen Rijk	20.000							
Totaal	524.618	728.168	445.000	971.450	445.000	899.450	445.000	390.450
Incidenteel saldo baten en lasten		- 203.550		- 526.450		- 454.450		54.550
Totaal saldo meerjarenraming incl. aanpassingen		124.580		97.122		465.887		- 169.301
Begrotingssaldo structureel		328.130		623.572		920.337		- 223.851
+/- is voordeel, -/- is nadeel								

Toelichtingen

I&A kosten:

De incidentele I&A kosten die we via de bijdrage aan de GR Dienst Dommelvallei betalen, worden betaald uit de bestemmingsreserve I&A van onze gemeente. De onttrekking uit de reserve, die onderaan de tabel staat, moet als incidenteel worden aangemerkt.

Budget gebiedsgerichte aanpak met probleemgerichte inzet in wijken en bedrijventerreinen:

Dit projectbudget heeft de raad bij de programmabegroting 2019-2022 voor 4 jaar beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2022 is het project met 1 jaar te verlengd tot en met 2023.

Project preventie en weerbaarheid Cybercrime:

Project loopt 2 jaar, in 2022 en 2023.

Tijdelijk extra budget toezicht en handhaving woonwagenlocaties:

Tot het moment van overdracht naar Helpt Elkander hebben we incidenteel extra middelen nodig voor uitvoering plan van aanpak woonwagenlocaties, o.a. toezicht en juridische inzet.

Tijdelijk extra budget toezicht en handhaving strandbad Enode:

Tot het moment van overdracht naar een nieuwe exploitant voor Enode hebben we incidenteel extra middelen nodig voor toezicht en handhaving.

Project huisvesting vergunninghouders en urgente gevallen:

In het raadsvoorstel Huisvesting, inburgering en participatie van vergunninghouders (juli 2017) is een investeringskrediet beschikbaar gesteld en daarnaast een exploitatiebudget voor 10 jaar. Het project loopt dus tot en met 2027.

Nota vrijwilligersbeleid:

Met de nota vrijwilligersbeleid 2020 wordt voor 2021 tot en met 2026 een impuls gegeven met 6 jaar lang.

Pilot jeugdhulp op basisscholen:

Projectbudget voor 2 jaar, 2022-2023.

Verkoop openbaar groen:

Verkoopbaten openbaar groen worden altijd aangemerkt als incidentele baten, omdat een stuk grond maar eenmaal verkocht kan worden. Wel verwachten wij dat dit nog jaren doorloopt.

Project Dommeldal:

Gedurende een aantal jaren worden projecten in het Dommeldal uitgevoerd ten laste van de bestemmingsreserve groen voor rood. Een onttrekking uit een reserve moet altijd als incidenteel worden aangemerkt. De dekking uit de reserve staat onderaan de tabel.

Bouwgrondexploitatie:

Baten en lasten in de grondexploitatie zijn altijd incidenteel van aard.

Uitvoeringsbudget duurzaamheid:

Voor duurzaamheid worden projecten opgezet met een duur van 4 jaar (tot en met 2023).

Regiobijdrage mobiliteit:

Bijdrage aan de regio voor kortetermijnmaatregelen Randweg A2 Eindhoven. Eenmalige bijdrage over 4 jaar verspreid.

Wegenlegger:

De laatste actualisatie van de Nuenense wegenlegger stamt uit 1989. In 2024 staat deze op de planning om te actualiseren.

Tijdelijk extra budget groenonderhoud strandbad Enode:

Tot het moment van overdracht naar een nieuwe exploitant voor Enode hebben we incidenteel extra middelen nodig.

Luchtkwaliteit- en geluidsmetingen verkeer:

Extra incidentele metingen worden in 2022, 2023 en 2024 uitgevoerd in het kader van het project bundelroutes.

Transitievisie warmte:

Opstellen wijkuitvoeringsplan en voorbereiding uitvoering voor de pilot wijk aardgasvrij maken. Omvat kosten voor projectleiding, communicatie/ participatie, technisch onderzoek e.d. Project duurt 5 jaar en loopt tot en met 2026.

Voorlichting inwoners over verduurzaming (Energiehuis):

Project in kader van de klimaatmaatregelen, deze brengen we ten laste van de reserve Klimaatmiddelen.

Inventarisatie verduurzamingsmaatregelen bedrijfsgebouwen:

Project in kader van de klimaatmaatregelen, deze brengen we ten laste van de reserve Klimaatmiddelen.

Incidenteel budget Nuenense toeristische website:

Eenmalig budget om website op te zetten.

Tijdelijke huisvestingskosten verenigingen in Klooster:

Budget voor 1 of 2 jaar tijdens de renovatieperiode.

Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

	2023	2024	2025	2026
--	------	------	------	------

Omschrijving	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.
Dekkingsreserves								
Dekkingsreserve reconstr. aansl. Nuenen Z-W op A270	0	0	0	7.667	0	7.667	0	7.667
Dekkingsreserve HOV2	0	2.884	0	2.884	0	2.884	0	2.884
Dekkingsreserve onderzoek bereikbaarheidsakkoord	0	19.986	0	0	0	0	0	0
Dekkingsreserve ecologische verbindingzone Hoodonk	0	870	0	870	0	870	0	870
Dekkingsreserve hybrideveld RKGSV Gerwen	0	14.288	0	14.288	0	14.288	0	14.288
Dekkingsreserve onderzoek mobiliteitsprojecten	0	35.784	0	35.784	0	35.784	0	0
Dekkingsreserve renovatie Hongerman	0	0	0	25.000	0	25.000	0	25.000
Dekkingsreserve renovatie Klooster	0	0	0	63.728	0	63.728	0	63.728
Dekkingsreserve calamiteitenpad Esrand	0	3.680	0	3.680	0	3.680	0	3.680
Dekkingsreserve Klooster nieuwe stijl	0	0	0	115.773	0	115.773	0	115.773
Dekkingsreserve snelheidsremmende maatregelen Boord	0	2.720	0	2.720	0	2.720	0	2.720
Dekkingsreserve regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde	0	0	0	10.000	0	10.000	0	10.000
Totaal dekkingsreserves	0	80.212	0	282.394	0	282.394	0	246.610
Totaal	0	80.212	0	282.394	0	282.394	0	246.610

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000

Activa	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	912	741	598	455	349
Materiële vaste activa	55.481	80.207	86.578	90.082	98.642
Financiële vaste activa	2.132	1.681	1.212	1.172	1.131
Totaal Vaste activa	58.525	82.629	88.387	91.709	100.122
Vlottende activa					
Voorraden	63.386	32.962	30.177	28.049	28.049
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.237	12.187	12.187	12.187	12.187
Liquide middelen	266	266	266	266	266
Overlopende activa	6.652	6.652	6.652	6.652	6.652
Totaal Vlottende activa	82.541	52.067	49.282	47.154	47.154
Totaal Activa	141.066	134.696	137.669	138.863	147.276

Passiva	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Vaste passiva					
Eigen vermogen	41.899	42.099	42.488	42.754	42.195
Voorzieningen	12.348	12.813	13.134	12.501	11.989
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	73.420	66.385	68.647	70.209	79.692
Totaal Vaste passiva	127.666	121.297	124.270	125.464	133.877
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar	8.101	8.101	8.101	8.101	8.101
Overlopende passiva	5.298	5.298	5.298	5.298	5.298
Totaal Vlottende passiva	13.399	13.399	13.399	13.399	13.399
Totaal Passiva	141.066	134.696	137.669	138.863	147.276

De raming "Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer" is inclusief de financieringsbehoefte.

EMU-saldo

Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is de EMU-tekortruimte voor Rijk en decentrale overheden voorgesteld op -0,4% BBP en voor de gemeenten -0,27% BBP. Inmiddels is besloten om deze onderverdeling naar de diverse overheidslagen met één jaar te verlengen tot en met 2023. In de septembercirculaire 2022 is informatie opgenomen over de ontwikkeling en individuele referentiewaarden. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie. De individuele referentiewaarde (* € 1.000) voor Nuenen is voor 2023 € 2.253.

De individuele overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) verstrekken onderstaande gegevens jaarlijks aan het CBS. Indien hieruit blijkt dat op macroniveau het EMU-saldo overschreden wordt, zullen de gemeenten, provincies en waterschappen hierover worden geïnformeerd.

Met het hieronder opgenomen EMU-overzicht wordt inzage gegeven in de geldstromen op kasbasis binnen de begroting.

Bedragen x € 1.000

	Omschrijving	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-402	352	118
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-8.135	-24.555	-6.227
3	Mutatie voorzieningen	417	465	321
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	4.343	30.424	2.785
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0

EMU-saldo

-3.777

6.686

-3.003

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

Conform het BBV moet een overzicht van jaarlijks terugkerende arbeidskosten worden opgenomen. In de tabel hieronder zijn alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden salarissen en (rechten op) uitkeringen meegenomen.

Hierbij zijn de volgende vormen te onderscheiden:

- Beloningen tijdens het dienstverband: het salaris (inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering) van het personeel in dienst. Vanwege het ontbreken van een dienstverband zijn hierbij de raadsleden niet meegenomen.
- Uitkeringen bij ontslag: afkoopsommen.
- Pensioentoezeggingen: (wethouders-)pensioenen, wachtgeld en (verzekerings-)premies.
- Afvloeiingsregelingen: non-actieven en tijdelijke loondoorbetaling.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Beloningen tijdens het dienstverband	9.245	9.243	9.262	9.256
Uitkeringen bij ontslag	0	0	0	0
Pensioentoezeggingen	58	58	58	58
Afvloeiingsregelingen	0	0	0	0
Totaal	9.303	9.301	9.320	9.314

Overzicht van investeringen

Het overzicht van investeringen bestaat uit 2 delen, om aan te sluiten bij de Financiële verordening 2017. In het 1e overzicht staan de investeringen waarvoor later nog nader uitgewerkte voorstellen worden voorgelegd aan de raad. In het 2e overzicht de investeringen die bestaand beleid zijn of van geringe omvang. De investeringskredieten voor 2023 worden meteen beschikbaar gesteld bij het vaststellen van de begroting (beslispunt in het raadsvoorstel). Over de uitvoering van alle investeringen leggen wij verantwoording af in de jaarrekening.

De kapitaallasten voor alle investeringen zijn wel opgenomen in de meerjarenbegroting, zodat er financieel rekening mee is gehouden.

Nog aan raad voor te leggen investeringen	Beschikbaar	Investering					Kapitaallasten			
1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Inrichting nieuwe raads-/commissiezaal (Klooster)			240.000			240.000	0	0	13.200	13.140
5. Wonen & Leefomgeving	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Renovatie woonwagenlocatie Kremersbos	100.000			660.000	1.000.000	1.760.000	500	500	500	3.800
Renovatie woonwagenlocatie/aanschaf woonwagens Bosweg		300.000	1.600.000	1.100.000		3.000.000	0	1.500	9.500	135.000
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Ongelijkvloerse spoorkruising Collse Hoefdijk	50.000			1.000.000		1.050.000	250	250	250	250
Ongelijkvloerse spoorkruising Collse Hoefdijk - subsidies				-500.000		-500.000	netto berekend			
Ongelijkvloerse spoorkruising Collse Hoefdijk ten laste van reserve bovenwijken #)				-500.000		-500.000	netto berekend			
Reconstructie Arnold Pootlaan/Brabantring	40.000	45.000	765.000			850.000	200	425	38.250	38.080
Verbetering fietsverbinding Lyndakkers - Oude Kerkdijk, tlv riolering *)		30.000	410.000			440.000	ten laste van voorziening riolering			
Verbetering fietsverbinding Lyndakkers - Oude Kerkdijk, fietsstraat *)		50.000	223.000			273.000	0	250	12.285	12.230
Reconstructie Soeterbeekseweg					30.000	30.000	0	0	0	0
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje tlv riolering	50.000	340.000				390.000	ten laste van voorziening riolering			
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje (relatie met WvVG)	30.000	277.000				307.000	150	9.315	9.274	9.232
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje (tlv bovenwijken #)		-100.000				-100.000	netto berekend			
Herinrichting vijver en park gemeentehuis (relatie met WvVG)	50.000	445.000				495.000	250	27.225	27.101	26.977
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (uit riolering) *)		15.000	100.000			115.000	ten laste van voorziening riolering			
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (relatie met WvVG)	35.000		125.000	525.000	130.000	815.000	175	175	800	2.675
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (relatie met WvVG) (tlv bovenwijken #)				-150.000		-150.000	netto berekend			
Herinrichting Park, binnengebied (relatie met WvVG)				300.000	160.000	460.000	0	0	0	1.500
Reconstructie Refeling, incl. verkeersveiligheidsmaatregelen (top 16)	30.000	35.000	595.000			660.000	150	325	29.700	29.568
Fietsverbinding Nuenen Oost-West (fietsstraat vanaf Opertersepad via Mezenlaan tot Lyndakkers)			25.000	25.000	450.000	500.000	0	0	125	250

Inprikkers fietsverbinding centrum Oost (Papenvoort – Berg) en Noord (Langlaar Papenvoort) (excl. riolering)			25.000	25.000	450.000	500.000	0	0	125	250
Meierijlaan; downgraden auto / upgraden fiets			15.000	15.000	270.000	300.000	0	0	75	150
Bovenwijkse beweegvoorziening Lissevoort (Coalitieprogramma)		160.000				160.000	0	0	11.467	11.467
Bundelroutes 2023 (deelproject 1, 2, 5, 8 en 10)		8.235.000				8.235.000	0	144.641	143.998	143.355
Subsidies Bundelroutes 2023 (deelproject 1, 2, 5, 8 en 10)		-5.020.764				-5.020.764	netto berekend			
Bundelroutes 2024 (deelproject 3, 6 en 10)			6.320.714			6.320.714	0	0	114.563	114.054
Subsidies Bundelroutes 2024 (deelproject 3, 6 en 10)			-3.774.871			-3.774.871	netto berekend			
Bundelroutes 2025-2026 (deelproject 6)				1.000.000	13.114.286	14.114.286	0	0	0	2.014
Subsidies Bundelroutes 2025-2026 (deelproject 6)				-597.222	-7.832.143	-8.429.365	netto berekend			
Uitw. deel Nuenense snelfietsroutes (Gemert - Eindhoven en F58 Wilhelminakanaal) *)	25.000	25.000	225.000			275.000	125	250	12.375	12.320
7. Economie, Toerisme & Recreatie	t/m 2022	2023	2024	2025	2026		2023	2024	2025	2026
Inrichting Klooster algemene ruimten/bibliotheek				982.000		982.000	0	0	0	70.377
Totale	410.000	4.836.236	6.893.843	3.884.778	7.772.143	23.797.000	1.800	184.856	423.588	626.689

*) Deze investeringen worden nog aan de raad voorgelegd, maar wel wordt voorgesteld het voorbereidingskrediet in 2023 direct beschikbaar te stellen.

#) Deze investeringen komen uit het Bestedingenplan van bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. De investeringen vloeien veelal voort uit verplichtingen verbonden aan de bouwprojecten en worden gedekt uit de fondsafdrachten. Het moment van aanvragen van het investeringskrediet zal mede afhankelijk zijn van de omvang en ontwikkeling van deze reserve.

Direct beschikbaar gestelde investeringen	Beschikbaar	Investering					Kapitaallasten			
1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Auto's werf piket/toezicht (2x)		65.000				65.000	0	13.305	13.260	13.195
Hogedruk-aanhanger werf			15.000			15.000	0	0	3.075	3.060
Plateau-aanhanger werf			6.000			6.000	0	0	1.230	1.224
Containers werf 2023		15.000				15.000	0	1.575	1.568	1.560
Containers werf 2024			6.000			6.000	0	0	630	627
Auto handhaving			34.000			34.000	0	0	6.970	6.936
4. Verenigingen & Accommodaties	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Sportpark Wettenseind, diverse vervangingen		14.500				14.500	0	1.039	1.034	1.030
Sportpark De Polder, renovatie natuurgas en vervanging leunhekwerk		29.000				29.000	0	2.078	2.069	2.059
Sportpark Koppeldreef, aanleg drainage en renovatie natuurgas		48.000				48.000	0	3.440	3.424	3.408

Verlichting sportvelden: masten		17.000				17.000	0	510	508	506
Verlichting sportvelden: armaturen		8.000				8.000	0	440	438	436
EMK hybrideveld	50.000	440.000				490.000	250	22.050	21.952	21.854
Vervangen veld C van HC Nuenen (waterveld ipv zandgestrooid)		90.000				90.000	0	4.050	4.032	4.014
Hockeyclub Nuenen		540.000				540.000	0	24.300	24.192	24.084
Verbouwing kleedlokalen EMK		720.000				720.000	0	32.400	32.256	32.112
Uitbreiding school Het Mooiste Blauw		882.286	882.286			1.764.571	0	4.411	52.937	52.717
5. Wonen & Leefomgeving	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Onderzoek WKO Kloostertuin (Coalitieprogramma): bij voorb.krediet Kloostertuin		20.000				20.000		100	100	100
Aanschaf woonwagens		250.000				250.000		17.917	17.833	17.750
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	t/m 2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	2023	2024	2025	2026
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2023 (masten)		115.000				115.000	0	3.450	3.436	3.421
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2024 (masten)			115.000			115.000	0	0	3.450	3.436
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2025 (masten)				115.000		115.000	0	0	0	3.450
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2026 (masten)					115.000	115.000	0	0	0	0
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2023 (armaturen)		127.000				127.000	0	6.985	6.953	6.921
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2024 (armaturen)			127.000			127.000	0	0	6.985	6.953
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2025 (armaturen)				127.000		127.000	0	0	0	6.985
Vervangingsinvestering openbare verlichting 2026 (armaturen)					127.000	127.000	0	0	0	0
Sneeuwpluog opzetstrooier 2 x			30.000			30.000	0	0	3.150	3.135
Voorbereiden reconstructie Arendhof (tlv riolering)		15.000				15.000	ten laste van voorziening riolering			
Voorbereiden reconstructie Arendhof (alg.midd.)		10.000				10.000				
Reconstructie Arendhof (tlv riolering)		180.000	175.000			355.000	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Arendhof (alg.midd.)		70.000	70.000			140.000		400	6.750	6.720
Verbeteren regenwaterafvoer Eeneind 2 (uit vz riolering)		30.000	30.000	990.000		1.050.000	ten laste van voorziening riolering			
Verbeteren regenwaterafvoer Eeneind 2 (uit alg. midd.)				250.000		250.000	0	0	0	11.250
Vervanging elektromechanische pompgemalen buitengebied 2023		35.000				35.000	ten laste van voorziening riolering			
Vervanging elektromechanische pompgemalen buitengebied 2024			35.000			35.000	ten laste van voorziening riolering			
Vervanging elektromechanische pompgemalen buitengebied 2025				35.000		35.000	ten laste van voorziening riolering			

Vervanging electromechanische pompgemalen buitengebied 2026					35.000	35.000	ten laste van voorziening riolering			
Gemalen bouwkundig 2026					52.000	52.000	ten laste van voorziening riolering			
Grote gemalen elektromechanisch 2026					27.500	27.500	ten laste van voorziening riolering			
Persleidingen buitengebied vervangen 2026					90.000	90.000	ten laste van voorziening riolering			
Levensduur verlengend reliningen (riolering) 2023		175.000				175.000	ten laste van voorziening riolering			
Levensduur verlengend reliningen (riolering) 2025				175.000		175.000	ten laste van voorziening riolering			
Gemalen electromechanisch 2024			27.500			27.500	ten laste van voorziening riolering			
Gemalen electromechanisch 2025				27.500		27.500	ten laste van voorziening riolering			
Gemalen electromechanisch 2026					27.500	27.500	ten laste van voorziening riolering			
Vrijverval riolering 2024			312.000			312.000	ten laste van voorziening riolering			
Vrijverval riolering 2025				312.000		312.000	ten laste van voorziening riolering			
Vrijverval riolering 2026					312.000	312.000	ten laste van voorziening riolering			
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hooidonkse beek - Riolering		0	15.000	210.000		225.000	ten laste van voorziening riolering			
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hooidonkse beek		0	15.000	210.000		225.000		0	0	0
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hooidonkse beek (tlv bovenwijken) #)		0	-15.000	-210.000		-225.000	netto berekend			
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta - Riolering	125.000	75.000				200.000	ten laste van voorziening riolering			
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta	125.000	125.000				250.000		0	0	0
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta (tlv bovenwijken) #)	-125.000	-125.000				-250.000	netto berekend			
Vervangen mini-containers (kliko's) uit 1999		50.000				50.000	ten laste van voorziening afval			
Vervangen ondergrondse containers 2023		300.000				300.000	ten laste van voorziening afval			
Ontwikkelen VANG-park (2x) in Nuenen West		200.000				200.000	ten laste van voorziening afval			
Speelvoorzieningen 2023		85.000				85.000		0	6.092	6.064
Speelvoorzieningen 2024			85.000			85.000		0	0	6.092
Speelvoorzieningen 2025				85.000		85.000		0	0	6.092
Groenreconstructie jaarschijf 2023		35.000				35.000		0	1.925	1.916
Groenreconstructie jaarschijf 2024			35.000			35.000		0	0	1.925

Groenreconstructie jaarschijf 2025				35.000		35.000	0	0	0	1.925
Groenreconstructie jaarschijf 2026					35.000	35.000	0	0	0	0
Vervangen/herplanten van bomen		50.000				50.000	0	2.750	2.738	2.725
Inrichting omrasterde hondenlosloopgebieden in de woonkernen	35.000	10.000				45.000	175	3.225	3.210	3.195
Verkeersveiligheidsmaatregelen 2023 (top 16)		75.000				75.000	0	3.375	3.360	3.345
Verkeersveiligheidsmaatregelen 2024 (top 16)			75.000			75.000	0	0	3.375	3.360
Verkeersveiligheidsmaatregelen 2025 (top 16)				75.000		75.000	0	0	0	3.375
Verkeersveiligheidsmaatregelen 2026 (top 16)					75.000	75.000	0	0	0	0
Aanpassingen Opwettenseweg (buiten bestemmingsplan)	25.000	75.000				100.000	125	4.500	4.480	4.460
Aanpassen riolering Beekstraat Berg- M. Begemannstr. (uit riolering)		300.160				300.160	ten laste van voorziening riolering			
Aanpassen riolering Beekstraat Berg- M. Begemannstr. (uit alg. midd.)		75.040				75.040		0	3.002	3.002
Reconstructie Wielewaallaan tussen Vinkenlaan en Lyndakkers (riolering)					71.568	71.568	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Wielewaallaan tussen Vinkenlaan en Lyndakkers (alg. midd.)					17.976	17.976	0	0	0	0
Reconstructie Vinkenlaan (riolering)					139.608	139.608	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Vinkenlaan (alg. midd.)					34.944	34.944	0	0	0	0
Reconstructie Mantelmeeuwlaan (riolering)					69.216	69.216	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Mantelmeeuwlaan (alg. midd.)					17.472	17.472	0	0	0	0
Reconstructie Hoge Brake tussen Mantelmeeuwlaan en waterpartij (riolering)				122.136	814.240	936.376	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Hoge Brake tussen Mantelmeeuwlaan en waterpartij (alg. midd.)				30.576	203.840	234.416	0	0	0	153
Reconstructie Hoge Brake tussen Mantelmeeuwlaan en Brabantring (riolering)				187.320	1.248.800	1.436.120	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Hoge Brake tussen Mantelmeeuwlaan en Brabantring (alg. midd.)				46.872	312.480	359.352	0	0	0	234
Reconstructie Hoge Brake tussen Kernkwartier en Oude Kerkdijk (riolering)				39.480	263.200	302.680	ten laste van voorziening riolering			
Reconstructie Hoge Brake tussen Kernkwartier en Oude Kerkdijk (alg. midd.)				9.912	66.080	75.992	0	0	0	50
Totalen	235.000	5.225.986	2.074.786	2.872.796	4.155.424	14.563.991	550	160.318	254.394	286.782

#) Deze investeringen komen uit het Bestedingenplan van bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. De investeringen vloeien veelal voort uit verplichtingen verbonden aan de bouwprojecten en worden gedekt uit de fondsafdrachten. Het moment van aanvragen van het investeringskrediet zal mede afhankelijk zijn van de omvang van deze reserve.

Reserves en voorzieningen

Overzicht van reserves en voorzieningen

Reserves

Bedragen x €1.000

Reserves	Balans 1/1/2023	Balans 1/1/2024	Balans 1/1/2025	Balans 1/1/2026	Balans 1/1/2027
Algemene reserves					
Algemene reserve	7.197	7.509	7.737	8.845	8.845
Bouwgrond: algemene reserve	13.379	13.379	13.379	13.379	13.379
Algemene reserve bouwgrond winstnemingen	9.402	9.402	9.402	9.402	9.402
Totaal Algemene reserves	29.977	30.290	30.518	31.626	31.626
Bestemmingsreserves					
Bouwgrond; bovenwijkse voorz onbel	2.252	2.302	2.352	2.402	2.452
Bouwgrond; sociale volkshuisvesting	501	626	751	876	1.001
Bouwgrond; parkmanagement	349	349	349	349	349
Bouwgrond; fonds groen voor rood	651	551	451	351	251
Bestemmingsreserve I&A	20	0	0	0	0
Rijkscompensatie coronacrisis	421	421	421	421	421
Reserve klimaatmiddelen Rijk	227	167	167	167	167
Reserve betaalbaar wonen	722	722	722	722	722
Totaal Bestemmingsreserves	5.142	5.137	5.212	5.287	5.362
Dekkingsreserves					
Dekkingsres kap 1st reconstr op en afritten Geldropsedijk	216	216	209	201	193
Dekkingsres kap 1st HOV2	50	47	44	41	38
Dekkingsreserve onderzoek bereikbaarheidsakkoord	20	0	0	0	0
Dekkingsreserve ecologische verbindingzone Hooionk	36	35	34	33	33
Dekkingsres hybrideveld RKGSV Gerwen	327	313	299	284	270
Dekkingsreserve onderzoek mobiliteitsprojecten	108	73	37	1	1
Dekkingsreserve renovatie Hongerman	1.000	1.000	975	950	925
Dekkingsreserve renovatie Klooster	1.593	1.593	1.529	1.466	1.402
Dekkingsreserve calamiteitenpad Esrand	92	88	85	81	77
Dekkingsreserve Klooster nieuwe stijl	2.894	2.894	2.779	2.663	2.547
Dekkingsres snelheidsremmende maatregelen Boord	68	65	63	60	57
Dekkingsres regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde	250	250	240	230	220
Totaal Dekkingsreserves	6.655	6.575	6.293	6.010	5.764
Totaal reserves	41.774	42.002	42.023	42.923	42.752

Voorzieningen

Bedragen x €1.000

Voorzieningen	Balans 1/1/2023	Balans 1/1/2024	Balans 1/1/2025	Balans 1/1/2026	Balans 1/1/2027
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's					
Milieuschade Schenkels	368	368	368	368	368
Pensioen voormalige wethouders	2.802	2.777	2.751	2.726	2.701
Totaal Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.170	3.144	3.119	3.094	3.069
Voorzieningen onderhoud en egalisatie					
Voorziening onderhoud gebouwen	1.865	1.920	1.974	2.028	2.082
Voorziening onderhoud wegen	2.106	2.836	3.236	2.835	2.434
Voorziening civiele kunstwerken	501	504	517	551	584
Voorziening beelden en plastieken	7	7	7	7	7
Totaal Voorzieningen onderhoud en egalisatie	4.480	5.267	5.734	5.421	5.107
Voorzieningen door derden beklemde middelen					
Voorziening afval	402	385	331	285	250
Voorziening riolering	4.095	3.816	3.748	3.500	3.363
Regionaal ontwikkelfonds werklocaties	124	124	124	124	124
Voorziening afgesloten complexen GB	68	68	68	68	68
Parkeerfonds	9	9	9	9	9
Totaal Voorzieningen door derden beklemde middelen	4.698	4.402	4.280	3.986	3.814
Totaal voorzieningen	12.348	12.813	13.134	12.501	11.989

Totaal reserves en voorzieningen

Bedragen x €1.000

Staat van reserves en voorzieningen	Balans 1/1/2023	Balans 1/1/2024	Balans 1/1/2025	Balans 1/1/2026	Balans 1/1/2027
Reserves	41.774	42.002	42.023	42.923	42.752
Voorzieningen	12.348	12.813	13.134	12.501	11.989
Totaal reserves en voorzieningen	54.122	54.815	55.156	55.424	54.741

Toelichting op de reserves

De reserves bestaan uit algemene reserves en bestemmingsreserves. Algemene reserves fungeren als buffer voor het opvangen van verliezen van algemene aard. Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een specifiek doel of voor het opvangen van ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht.

Algemene reserves

Algemene reserve

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
7.197	313	0	7.509

De algemene reserve heeft vooral een bufferfunctie om ongewenste en onvoorziene toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. In de nota reserves en voorzieningen 2019 is besloten het minimum van deze reserve jaarlijks bij de jaarrekening te bepalen. Dit bedrag wordt dan berekend als 10% van de uitkering gemeentefonds plus inkomsten ozb (op basis van de Handleiding artikel 12 Financiële verhoudingswet), waarbij we afronden op € 100.000,-. Dat komt neer op € 3,9 miljoen. De huidige algemene reserve is dus ruimschoots toereikend.

In 2023 storten we een gedeelte van het positieve begrotingsresultaat (€ 312.524,-) in de algemene reserve, om zo een extra buffer te creëren voor het 'ravijnjaar' 2026 en verder.

Bouwgrond algemene reserve

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
13.379	0	0	13.379

De doelstelling van de algemene reserve bouwgrondexploitatie is een buffer voor het afdekken van financiële risico's in de bouwgrondexploitaties. De voeding van deze reserve wordt gevormd door de voordelige resultaten van bouwgrondexploitaties.

Voor de afdekking van negatieve bouwgrondexploitaties is een specifieke voorziening 'verliesgevende complexen bouwgrond' ingesteld, die gevoed wordt vanuit de algemene reserve bouwgrond. De stand van de algemene reserve bouwgrond wordt beïnvloed door toekomstige winstnames die hoogst onzeker zijn. Bij aanspreking van deze reserve zal altijd gekeken moeten worden naar de stand op het moment zelf.

Bouwgrond algemene reserve (winstnemingen)

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
9.402	0	0	9.402

Deze reserve is gevormd na de jaarrekening 2017 met het doel de tussentijdse winstnemingen vanuit de bouwgrondprojecten af te zonderen van andere stortingen in reserves.

Bestemmingsreserves

Bouwgrond; bovenwijkse voorzieningen

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
2.252	50	0	2.302

Deze reserve is bedoeld voor investeringen met een zogeheten "bovenwijks" karakter. Te denken valt aan investeringen in de infrastructuur (ontsluitingswegen, verkeersstructuur) die buiten de nieuwbouwwijk ligt, maar er wel voor aangelegd wordt en/of voor meerdere wijken dient. Deze bestemmingsreserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten. De toevoegingen volgen uit de Nota grondbeleid, ieder nieuw te realiseren bouwplan draagt bij.

Projecten mogen niet in één keer ten laste van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen worden gebracht (BBV-voorschriften). De projecten moeten worden geactiveerd en de kapitaallasten (rente en afschrijving) worden over de levensduur van de investering gespreid. Bij het beschikbaar stellen van het krediet wordt het volledige bedrag vanuit de reserve bovenwijkse voorzieningen overgebracht naar een nieuwe bestemmingsreserve kapitaallasten (zie onder dekkingsreserves). Vanuit die reserve worden de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen gedekt. De toevoeging houdt verband met verwachte grondverkoop binnen de grondexploitatieprojecten (€ 50.000,-).

Bouwgrond; sociale huisvesting

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
501	125	0	626

Deze bestemmingsreserve is gevormd om initiatieven op het gebied van de sociale volkshuisvesting te stimuleren. De reserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten op basis van de Nota grondbeleid, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

De voedingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserve sociale volkshuisvesting volgen uit de Nota grondbeleid. Iedere nieuw te realiseren woning draagt bij. In de Nota grondbeleid 2019-2023 is opgenomen dat een ontwikkelende partij moet kunnen aantonen dat deze bijdrage noodzakelijk is om de sociale woningbouwontwikkeling in het project haalbaar te houden. Het college beslist over een toewijzing uit de reserve.

De toevoeging houdt verband met verwachte grondverkoop binnen de grondexploitatieprojecten (€ 125.000,-).

Bouwgrond; parkmanagement

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
349	0	0	349

Parkmanagement is opgezet en geïnitieerd door samenwerking tussen gemeente en bedrijven. De activiteiten staan in het teken van duurzaamheid, verbetering, kostenbeheersing, ruimtebeheersing en gemak voor ondernemers en arbeid. De samenwerking tussen werkgevers en gemeente moet zorgen voor een gezond economisch, werk- en leefklimaat.

Met de Nota grondbeleid heeft de raad besloten om voor de uitvoering van parkmanagement en toekomstige revitalisering van bedrijventerreinen een bijdrage te calculeren per verkochte m2 grond voor bedrijven. Deze bestemmingsreserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

Bouwgrond; fonds groen voor rood

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
651	0	100	551

Deze reserve is ingesteld om landschapsinvesteringen te kunnen financieren als gevolg van ontwikkelingen in het landelijk gebied. Het doel is versterking en verbetering van de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente Nuenen.

Deze bestemmingsreserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

De onttrekking van € 100.000,- betreft het project Dommeldal.

Bestemmingsreserve I&A

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
20	0	20	0

De reserve wordt aangewend wanneer de bijdrage van de gemeente Nuenen aan Dienst Dommeldal stijgt door meer uitgaven van de dienst aan I&A (het informatiebeleidsplan).

Eind 2023 is de reserve leeg, hierna worden alle kosten binnen het exploitatieresultaat opgevangen.

Rijkscompensatie coronacrisis

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
421	0	0	421

Deze reserve is gevormd bij de jaarrekening 2020 om onze kosten en inkomstendervingen ten gevolge van de coronapandemie op te kunnen vangen. Op het moment dat deze begroting is voorbereid, is Nederland weer open, maar onzeker is of dit ook zo blijft. We houden deze bestemmingsreserve nog aan tot minimaal medio 2023, zodat eventuele kosten als gevolg van de coronapandemie hieruit gefinancierd kunnen worden.

Klimaatmiddelen Rijk

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
227	0	60	167

Deze reserve is in 2021 gevormd en de middelen worden ingezet om te zijner tijd inwoners en ondernemers te ondersteunen bij energiebesparing en de overstap naar een duurzame warmtebron (expertise, onderzoeken, procesbegeleiding etc.). Verwachting is dat bij de pilot wijkuitvoeringsplan duidelijk wordt waar inwoners behoefte aan hebben.

De onttrekking betreft 2 projecten:

- inventarisatie wat er nodig is om te stimuleren dat er verduurzamingsmaatregelen aan andere gebouwen dan woningen worden gerealiseerd (€ 20.000,-)
- het Energiehuis, voorlichting geven aan inwoners over verduurzaming (€ 40.000,-).

Reserve betaalbaar wonen

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
722	0	0	722

Tot en met 2022 hadden we een voorziening Betaalbaar wonen, die als doel had om de terugkerende middelen van Koopgarantwoningen vanuit Helpt Elkander (compensatie van eerdere grondkorting) aan te wenden voor de kosten van startersleningen en daarnaast om de betaalbaarheid van het wonen in Nuenen te vergroten. Nader onderzoek heeft geleerd dat deze voorziening niet voldoet aan de daaraan gestelde eisen in het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies gemeenten). Ook de accountant heeft dit geconstateerd en opgenomen in zijn verslag van bevindingen bij de jaarrekening 2021.

Om de middelen wel voor het gewenste doel beschikbaar te houden stellen wij voor om in 2022 een bestemmingsreserve te vormen. Het saldo van genoemde voorziening van € 721.573,- storten wij in 2022 in de nieuwe reserve. Bij de tussentijdse rapportage najaar 2022, geagendeerd voor december 2022, wordt dit verwerkt. Voor 2023 zijn op dit moment nog geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Dekkingsreserves

Reconstructie aansluiten Nuenen Z-W op A270

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
216	0	0	216

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering reconstructie op- en afritten Geldropsedijk te dekken. De kapitaallasten zijn in 2023 nog niet van toepassing omdat de investering nog niet (volledig) uitgevoerd is.

HOV2

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
50	0	3	47

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor HOV2 te dekken. De onttrekking van € 2.884,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Onderzoek bereikbaarheidsakkoord

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
20	0	20	0

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor het onderzoek bereikbaarheidsakkoord te dekken. De onttrekking van € 19.986,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Ecologische verbindingszone Hooidonk

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
36	0	1	35

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor de ecologische verbindingszone Hooidonk te dekken. De onttrekking betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Hybrideveld RKGSV Gerwen

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
327	0	14	313

Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van de investering voor het hybrideveld RKGSV Gerwen te dekken. De onttrekking van € 14.230,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Onderzoek mobiliteitsprojecten

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
108	0	36	73

Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van de investering voor het onderzoek mobiliteitsprojecten. De onttrekking van € 36.000,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Renovatie Hongerman

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
1.000	0	0	1.000

Deze dekkingsreserve is in 2019 gevormd ten laste van de algemene reserve om de kapitaallasten van een gedeelte van de investering voor de renovatie Hongerman te dekken. De kapitaallasten zijn in 2023 nog niet van toepassing omdat de investering nog niet (volledig) uitgevoerd is.

Renovatie Klooster

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
1.593	0	0	1.593

Deze dekkingsreserve is in 2019 gevormd ten laste van de algemene reserve om de kapitaallasten van de investering voor de renovatie van het Klooster te dekken. De kapitaallasten zijn in 2023 nog niet van toepassing omdat de investering nog niet (volledig) uitgevoerd is.

Calamiteitenpad Esrand

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
92	0	4	88

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de algemene reserve grondexploitatie om de kapitaallasten van de investering voor het calamiteitenpad Esrand te dekken. De onttrekking van € 3.680,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Klooster nieuwe stijl

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
2.894	0	0	2.894

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de algemene reserve. Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van de investeringen voor installaties en vloerverwarming bij de renovatie van het Klooster te kunnen dekken. De kapitaallasten zijn in 2023 nog niet van toepassing omdat de investering nog niet uitgevoerd is.

Snelheidsremmende maatregelen Boord

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
68	0	3	65

Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van het krediet snelheidsremmende maatregelen Boord te kunnen dekken.

Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
250	0	0	250

Deze dekkingsreserve is gevormd vanuit de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van het krediet regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta te kunnen dekken. De kapitaallasten zijn in 2023 nog niet van toepassing omdat de investering nog niet uitgevoerd is.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen zijn passiefposten op de balans die een inzicht geven in de voorzienbare lasten van risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden op de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

De voorzieningen zijn onder te verdelen in voorzieningen onderhoud en egalisatie, voorzieningen door derden beklemde middelen en voorzieningen verplichtingen, verlies en risico's.

Voorzieningen verplichtingen, verlies en risico's

Milieuschade Schenkels

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
368	0	0	368

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 5 november 2018 ontheffing verleend voor hergebruik van de voormalige stortplaats aan de Collse Hoefdijk te Nuenen. Na sanering kan levering van het perceel plaatsvinden conform vaststellingsovereenkomst. De planning hiervan is nog niet bekend.

Pensioen voormalige wethouders

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
2.802	39	64	2.777

Voor zittende wethouders moet op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) pensioen worden opgebouwd. Dit pensioen is afhankelijk van de diensttijd als wethouder en komt tot uitkering na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

De noodzakelijke omvang van de voorziening aan het eind van het boekjaar wordt elk jaar bepaald op basis van actuariële berekeningen door een extern bureau. De werkelijke pensioenbetalingen aan (voormalige) wethouders in het boekjaar komen ten laste van deze voorziening.

Voorzieningen onderhoud en egalisatie

Voorziening onderhoud gebouwen

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
1.865	367	313	1.920

Uitgaven voor groot onderhoud dat opgenomen is in het beheerplan wordt uit de voorziening bekostigd. Jaarlijks wordt bekeken of de vervanging ook daadwerkelijk noodzakelijk is of nog een jaar kan worden uitgesteld.

Met de schoolbesturen lopen nog gesprekken over het organiseren van het gezamenlijk groot onderhoud voor de gebouwen MFA Heuvelrijk en Ouwlandse Dijk. Overdracht van het schooldeel van de gebouwen naar het schoolbestuur moet nog plaatsvinden.

Voor Dorpshuis D'n Heuvel is een participatieproject gestart waarbij Stichting D'n Heuvel samen met betrokken partijen en inwoners een plan maakt voor aanpassing van de MFA inclusief ontsluiting gymzaal voor een toekomstbestendig Gerwen. Voor de aanpassing is een bedrag opgenomen in de investeringsbegroting.

Sporthal De Hongerman inclusief Scarabee wordt in stand gehouden, maar is gezien de renovatieplannen niet opgenomen in de voorziening. Voor de renovatie/vernieuwbouw is in 2021 een apart investeringskrediet beschikbaar gesteld.

Voorziening wegen

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
2.106	977	247	2.836

De voorziening is gebaseerd op het beheerplan wegen en wordt gebruikt voor het egaliseren van de kosten. Jaarlijks wordt het benodigd (gemiddeld) bedrag (€ 977.000,-) gestort in deze voorziening. De verwachte uitgaven aan cyclisch onderhoud volgens het Wegenbeheerplan 2022-2026 zijn in 2022 € 247.466,-.

Voor reconstructie en rehabilitatie van de wegen zijn geen middelen beschikbaar in het onderhoudsfonds. Indien hier middelen voor nodig zijn, wordt apart aan de raad om budget gevraagd.

Civiele kunstwerken

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
501	115	112	504

De voorziening is gevormd voor het groot onderhoud van civiele kunstwerken zoals bruggen.

Voorziening beelden en plastieken

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
7	0	0	7

In 2019 is geconstateerd dat er achterstallig onderhoud was aan de kunst in de openbare ruimte, de beelden en plastieken. Voor het bedrag van het achterstallig onderhoud is conform het BBV een voorziening gevormd. Dit is nog niet volledig uitgevoerd.

Voorzieningen door derden beklemde middelen

Voorziening afval

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
402	0	18	385

Het tarief dat geheven wordt voor afvalstoffenheffing mag op begrotingsbasis maximaal 100% kostendekkend zijn. Als er grote schommelingen zijn in de kosten en opbrengsten kan gebruik gemaakt worden van een voorziening om de kosten te egaliseren en zo grote schommelingen in de tarieven te voorkomen.

Voorziening riolering

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
4.095	0	279	3.816

De voorziening wordt gebruikt voor het egaliseren van de kosten. Daarmee worden tariefschommelingen in de toekomst zoveel mogelijk beperkt. De basis wordt gevormd door het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De kostenprognose wordt jaarlijks geactualiseerd

Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
124	0	0	124

Nuenen neemt deel aan het Regionale Ontwikkelingsfonds Werklocaties (ROW). Hiervoor is een voorziening gevormd. Betaling aan het regionale fonds vindt gefaseerd plaats afhankelijk van (regionale) besluitvorming.

Afgesloten complexen GB

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
68	0	0	68

Deze voorziening is gevormd voor nagekomen kosten van afgesloten projecten grondexploitatie.

Parkeerfonds

Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023
9	0	0	9

Uitgangspunt in de gemeente Nuenen is dat bedrijven de parkeerbehoefte op eigen terrein oplossen. Bij nieuwbouw moeten zij dus op hun eigen terrein voldoende parkeerplaatsen realiseren (volgens CROW publicatie Toekomstbestendig parkeren (2018)). Indien onvoldoende ruimte op eigen terrein aanwezig is om de parkeerbehoefte op te lossen, is het (mits dit niet leidt tot onevenredige parkeerhinder in de omgeving) mogelijk om deze verplichting af te kopen. De bijdragen van de bedrijven zijn dan bedoeld om parkeerplaatsen elders binnen acceptabele afstand te realiseren. Afkoop kan slechts plaatsvinden na toestemming van het college. In het kader van de planvorming voor het centrum wordt gekeken naar locaties voor parkeren en de bijdrage die het parkeerfonds kan hebben bij de realisatie. Daarbij zullen parkeerfonds en ambitie in balans moeten blijven. Dit kan gevolgen hebben voor de stortingen.

Toelichting op de financiële positie

Inleiding

In deze paragraaf wordt kort toegelicht welke uitgangspunten zijn gebruikt voor de berekeningen in deze meerjarenbegroting. Ook worden afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren toegelicht.

Indexcijfers

Regionaal zijn afspraken gemaakt over indexcijfers. Op die manier hanteren alle regiogemeenten en de grootste gemeenschappelijke regelingen dezelfde indexering. Voor de begroting 2023-2026 zijn de volgende indexcijfers gebruikt:

Indexcijfers MJB 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Loonkostenindex	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Materiële kostenindex	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%

Voor de gewogen kostenontwikkeling komen we dan op:

Tariefopbrengsten / inkomsten	2023	2024	2025	2026
Gewogen kostenontwikkeling	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%

Rente

De rente wordt overeenkomstig de BBV-richtlijnen jaarlijks opnieuw berekend. Basis is de jaarrekening 2021. De geldende rentepercentages voor deze meerjarenbegroting 2023-2026 zijn opgenomen in de paragraaf Financiering.

In de nota reserves en voorzieningen van februari 2019 heeft uw raad besloten niet langer bespaarde rente te berekenen en toe te rekenen aan de reserves. Dit is in lijn met de aanbevelingen van de commissie BBV. We rekenen alleen met werkelijke betaalde rente en geen fictieve rente. Het totaal van de rentelasten en rentebaten en het gebruikte rentepercentage is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering

Voor de algemene uitkering volgen we de circulaire gemeentefonds. Volgens de landelijke richtlijnen moet de begroting 2023 gebaseerd zijn op de meicirculaire 2022 of de septembercirculaire 2022. Onze voorkeur is altijd om de septembercirculaire te verwerken, om te voorkomen dat kort na het vaststellen van de begroting al een begrotingswijziging moet worden gemaakt. De septembercirculaire 2022 verschijnt relatief laat omdat Prinsjesdag laat valt. Dat betekent dat we de gevolgen van deze circulaire niet direct in de begroting kunnen verwerken, omdat de begroting dan al gereed is en het besluitvormingsproces is gestart. Het streven is om tegelijk met het aanbieden van de begroting 2023 aan de raad de informatie van de septembercirculaire 2022 mee te sturen, met een voorstel tot verwerking ervan in de begroting.

Stelposten en taakstellingen

Wij hebben geen taakstellingen begroot, wel stelposten.

In een aantal gevallen begroten we stelposten, die nog niet bij een bepaald taakveld konden worden ondergebracht en daarom (voorlopig) op taakveld 0.8 Overige baten en lasten zijn geplaatst. Het gaat hierbij veelal om bedragen waarvoor wij geld in de algemene uitkering hebben ontvangen. Ook voor inflatie, voor zover nog niet in de taakvelden zelf is doorgerekend, beschikken we over een stelpost.

Overzicht stelposten (onderdeel van taakveld 0.8 Overige baten en lasten)	2023	2024	2025	2026
Stelpost prijsstijging (basis)	72.789	144.943	214.822	276.797
Stelpost loonstijging (basis)	25.413	375.968	804.852	1.265.358
Aanvullende stelpost inflatie obv meircirc.2022	1.434.735	2.119.056	2.486.642	1.965.773
Stelpost kapitaallasten tbv stijging bouw/investeringskosten (uit stelpost inflatie meircirculaire 2022)	10.000	20.000	20.000	20.000
Stelpost kapitaallasten te activeren uren	22.249	22.249	22.249	22.249
Meircirculaire 2021: Stelpost Wet Open Overheid	115.000	129.000	143.000	143.000
Septembercirculaire 2021: interventieteams	2.144	2.144	2.144	2.144
Septembercirculaire 2021: toezicht gastouders	5.720	5.720	5.720	5.720
Stelpost salarissen zorg obv decembercirculaire 2021	83.491	85.025	87.433	90.197
Totaal	1.771.541	2.904.105	3.786.862	3.791.238

Bijlagen

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma 1 Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 1	0	20	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.1 Bestuur	1.750	1	-1.749	1.750	1	-1.749	1.764	1	-1.763	1.801	1	-1.800
0.2 Burgerzaken	843	340	-503	843	340	-503	842	340	-502	842	340	-502
0.4 Overhead	7.909	21	-7.888	7.901	21	-7.880	7.966	21	-7.945	8.138	21	-8.117
Subtotaal	10.502	381	-10.121	10.494	362	-10.133	10.571	362	-10.209	10.782	362	-10.420

Programma 2 Veiligheid & Handhaving

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.249	36	-1.213	1.249	36	-1.213	1.229	36	-1.193	1.229	36	-1.193
1.2 Openbare orde en Veiligheid	1.114	19	-1.095	975	19	-957	989	19	-971	975	19	-957
Subtotaal	2.363	55	-2.308	2.225	55	-2.169	2.218	55	-2.163	2.204	55	-2.149

Programma 3 Werk (participatie), Zorg & Jeugd

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	97	0	-97	97	0	-97	97	0	-97	97	0	-97
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	814	76	-739	814	76	-739	814	76	-739	814	76	-739
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.352	365	-2.987	3.358	365	-2.994	3.255	365	-2.890	3.252	365	-2.887
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	542	110	-432	542	110	-432	542	110	-432	542	110	-432
6.3 Inkomensregelingen	6.254	5.028	-1.226	6.254	5.028	-1.226	6.254	5.028	-1.226	6.254	5.028	-1.226
6.4 WSW en beschut werk	1.428	0	-1.428	1.443	0	-1.443	1.443	0	-1.443	1.443	0	-1.443
6.5 Arbeidsparticipatie	713	0	-713	713	0	-713	713	0	-713	713	0	-713
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	988	0	-988	988	0	-988	988	0	-988	988	0	-988
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.855	0	-1.855	1.855	0	-1.855	1.855	0	-1.855	1.855	0	-1.855
6.71B Begeleiding (WMO)	970	0	-970	970	0	-970	970	0	-970	970	0	-970
6.71C Dagbesteding (WMO)	345	0	-345	345	0	-345	345	0	-345	345	0	-345
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	335	150	-185	335	150	-185	335	150	-185	335	150	-185
6.72A Jeugdhulp begeleiding	875	0	-875	875	0	-875	875	0	-875	875	0	-875
6.72B Jeugdhulp behandeling	1.915	0	-1.915	1.915	0	-1.915	1.915	0	-1.915	1.915	0	-1.915

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	255	0	-255	255	0	-255	255	0	-255	255	0	-255
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	202	0	-202	202	0	-202	202	0	-202	202	0	-202
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	765	0	-765	765	0	-765	765	0	-765	765	0	-765
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	15	0	-15	15	0	-15	15	0	-15	15	0	-15
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	42	0	-42	42	0	-42	42	0	-42	42	0	-42
6.74C Gesloten plaatsing	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20
6.81A Beschermde wonen (WMO)	3	0	-3	3	0	-3	3	0	-3	3	0	-3
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	18	0	-18	18	0	-18	18	0	-18	18	0	-18
6.82A Jeugdbescherming	383	0	-383	383	0	-383	383	0	-383	383	0	-383
6.82B Jeugdreclassering	58	0	-58	58	0	-58	58	0	-58	58	0	-58
7.1 Volksgezondheid	918	0	-918	937	0	-937	957	0	-957	977	0	-977
Subtotaal	23.161	5.728	-17.432	23.202	5.728	-17.474	23.118	5.728	-17.390	23.136	5.728	-17.407

Programma 4 Verenigingen & Accommodaties

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 4	0	14	14	0	39	39	0	39	39	0	39	39
4.2 Onderwijshuisvesting	1.197	75	-1.122	1.195	75	-1.120	1.240	75	-1.166	1.129	75	-1.055
5.1 Sportbeleid en activering	243	0	-243	168	0	-168	168	0	-168	168	0	-168
5.2 Sportaccommodaties	1.024	195	-828	1.399	195	-1.204	1.382	195	-1.187	1.375	195	-1.180
5.6 Media	460	0	-460	460	0	-460	460	0	-460	460	0	-460
Subtotaal	2.923	284	-2.639	3.221	309	-2.912	3.250	309	-2.941	3.132	309	-2.823

Programma 5 Wonen & Leefomgeving

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 5	175	100	-75	175	100	-75	175	100	-75	175	100	-75
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	170	257	86	170	257	86	170	257	86	170	257	86
7.5 Begraafplaatsen	244	280	36	245	280	35	259	280	21	259	280	21
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.125	0	-1.125	1.125	0	-1.125	1.125	0	-1.125	1.125	0	-1.125
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	7.000	6.533	-467	5.174	4.720	-454	5.151	4.731	-421	5.161	4.740	-421
8.3 Wonen en bouwen	1.526	903	-624	1.471	883	-588	1.274	878	-396	1.402	878	-525
Subtotaal	10.242	8.072	-2.169	8.361	6.240	-2.121	8.155	6.245	-1.910	8.293	6.255	-2.038

Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 6	0	102	102	0	60	60	0	60	60	0	24	24
2.1 Verkeer en vervoer	3.752	106	-3.646	4.029	106	-3.923	4.186	106	-4.080	4.193	106	-4.087
2.2 Parkeren	23	0	-23	23	0	-23	23	0	-23	23	0	-23
2.5 Openbaar vervoer	12	0	-12	12	0	-12	12	0	-12	12	0	-12
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.219	0	-2.219	2.253	0	-2.253	2.168	0	-2.168	2.176	0	-2.176
7.2 Riolerings	1.143	2.114	971	1.213	2.188	976	1.011	2.242	1.232	1.061	2.298	1.237
7.3 Afval	2.608	3.558	950	2.652	3.624	972	2.705	3.691	987	2.759	3.760	1.001
7.4 Milieubeheer	631	0	-631	544	0	-544	522	0	-522	513	0	-513
Subtotaal	10.389	5.880	-4.509	10.726	5.978	-4.748	10.627	6.100	-4.527	10.737	6.188	-4.548

Programma 7 Economie, Toerisme & Recreatie

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 7	0	24	24	0	183	183	0	183	183	0	183	183
3.1 Economische ontwikkeling	263	9	-254	128	9	-119	128	9	-119	128	9	-119
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	38	0	-38	38	0	-38	38	0	-38	38	0	-38
3.4 Economische promotie	45	35	-10	80	35	-45	60	35	-25	60	35	-25
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	785	18	-768	1.701	18	-1.683	1.720	18	-1.702	1.288	18	-1.271
5.4 Musea	53	0	-53	53	0	-53	53	0	-53	53	0	-53
5.5 Cultureel erfgoed	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24
Subtotaal	1.209	85	-1.124	2.025	245	-1.780	2.024	245	-1.779	1.592	245	-1.347

Programma 8 Financiën & Belastingen

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves programma 8	313	0	-313	228	0	-228	1.108	0	-1.108	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	125	0	-125	97	0	-97	466	0	-466	-169	0	169
0.5 Treasury	44	65	21	17	26	8	41	16	-25	41	16	-25
0.61 OZB woningen	134	5.187	5.052	134	5.331	5.197	134	5.479	5.345	134	5.631	5.497
0.62 OZB niet-woningen	39	1.416	1.377	39	1.447	1.408	39	1.479	1.440	39	1.511	1.472

Taakveld	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
0.64 Belastingen overig	106	75	-30	106	75	-30	106	75	-30	106	75	-30
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	36.233	36.233	0	38.126	38.126	0	39.694	39.694	0	37.584	37.584
0.8 Overige baten en lasten	1.915	0	-1.915	3.047	0	-3.047	3.930	0	-3.930	3.934	0	-3.934
Subtotaal	2.674	42.976	40.302	3.669	45.005	41.337	5.824	46.743	40.919	4.085	44.818	40.733

Totaal

Bedragen x €1.000

Totaal	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal	63.463	63.463	0	63.922	63.922	0	65.788	65.788	0	63.960	63.960	0
Resultaat	63.463	63.463	0	63.922	63.922	0	65.788	65.788	0	63.960	63.960	0

Vaststellingsbesluit

Doelstellingen

Vaststellingsbesluit

Aangenomen amendementen

Doelstellingen

Aangenomen amendement

Erratum Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026

Algemene inleiding

Onder “Raadsagenda en coalitieprogramma” moet de 3^e zin worden vervangen door:
“De meerderheid van de raad heeft op 16 juni 2022 ingestemd met de raadsagenda en coalitieprogramma.”

Verplichte beleidsindicatoren

** in 2023 voor het eerst opgenomen: deze zin is op deze plaats niet relevant en moet vervallen.

